

**T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**İZMİR AİLE MAHKEMELERİNDE BOŞANMA DAVASI GÖRÜLEN
KADINLARIN EŞ ŞİDDETİNE MARUZ KALMA DURUMU**

Onur UÇAR

**İZMİR
2011**

**T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**İZMİR AİLE MAHKEMELERİNDE BOŞANMA DAVASI GÖRÜLEN
KADINLARIN EŞ ŞİDDETİNE MARUZ KALMA DURUMU**

Onur UÇAR

**Danışman
Prof.Dr. Azize Dilek GÜLDAL**

**İZMİR
2011**

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İzmir Aile Mahkemelerinde Boşanma Davası Görülen Kadınların Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu” adlı çalışmanın tarafımca bilimsel ahlak ilkelerine aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

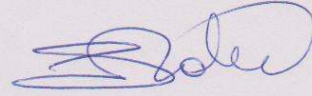
19/09/2011

Onur UÇAR

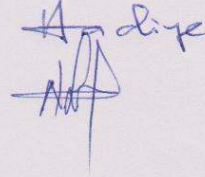
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

İşbu çalışma, jürimiz tarafından Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Programında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Azize Dilek GÜLDAL

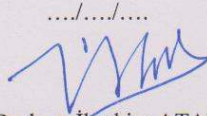
Üye : Yrd. Doç. Dr. Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ

Üye : Yrd. Doç. Dr. Necla FIRAT

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. h. c. İbrahim ATALAY
Enstitü Müdürü

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	415817
Yazar Adı / Soyadı	Onur UÇAR
Uyruğu / T.C.Kimlik No	T.C. 21497125922
Telefon / Cep Telefonu	0 232 411 20 00(1893) 0 506 674 77 55
e-Posta	pappallina@gmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	İzmir Aile Mahkemelerinde Boşanma Davası Görülen Kadınların Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu
Tezin Tercümesi	Of Women Who Are a Party to a Divorce Case in İzmir Family Courts, Status of Being Subject to Violence by Their Spouses
Konu Başlıkları	Sosyal Hizmetler Sosyoloji Psikoloji
Üniversite	Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Bölüm	
Anabilim Dalı	Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı
Bilim Dalı / Bölüm	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2011
Sayfa	152
Tez Danışmanları	Prof. Dr. Azize Dilek GÜLDAL
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	
Yayımlama İzni	☒ Tezimin yayımlanmasına izin veriyorum ☐ Ertelenmesini istiyorum

a. Yukarıda başlığı yazılı olan tezinin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtımı ve yayımı için, tezimle ilgili fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

18.10.2011

İmza:.....

Yazdır

TEŞEKKÜR

Araştırma sürecinde bana ve araştırmama olan katkıları ve yerinde yönlendirmeleri ve uyarıları için öncelikle danışmanım Prof. Dr. Azize Dilek GÜLDAL'a teşekkür ederim.

Sonrasında uygulama sürecinde araştırmanın gerçekleşmesine katkıda bulunan başta Deniz KOÇOĞLU YILMAZ, Derya ŞENGÜL ÖNER, Duygu DOĞAN, Gülsen YAŞAR AKTAŞ, Hasibe ERDEN ÇINAR, Nuray SALMAN DURMAZ, Özkan İNCAZLI, Pınar LAFCI ve Yakup İNAN olmak üzere emeği geçen tüm İzmir Aile Mahkemeleri ve ayrıca İzmir Çocuk Mahkemeleri uzmanlarına teşekkür ederim.

Ve yine araştırmayı gerçekleştirebilmem için gerekli izinleri vermek hususunda ön açıcı olan İzmir 5.Aile Mahkemesi Hakimi Kaftan Bahar ÇİFTÇİ'ye teşekkür ederim.

Tez sürecinde geçirdiğim en sıkıntılı anlarda, sıcacık gülümsemesiyle içimi ısıtan, varlığını her daim hissettiren sevgilim Feray AYDOĞAN'a destekleri için teşekkür ederim.

İstatistiksel işlemlerin gerçekleştirilmesi sürecinde yardım ve desteklerini benden bir an olsun esirgemeyen, sevgili abim Barış UÇAR'a ve uzakta da olsalar desteklerini her an hissettiğim sevgili anne ve babama teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	i
DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ.....	ii
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLO LİSTESİ.....	viii
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
ÖZET.....	xiv
ABSTRACT.....	xvi
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Problem Cümlesi.....	4
1.5. Alt Problemler.....	4
1.6. Sayıtlılar.....	5
1.7. Sınırlılıklar.....	5
1.8. Tanımlar.....	5
1.9. Kısaltmalar.....	6
BÖLÜM II.....	7
İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	7
2.1. ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ.....	7
2.1.1.Evlilik.....	7

2.1.1.1. Kadın ve Evlilik.....	8
2.2.1. Boşanma	9
2.2.1.1. Boşanmanın nedenleri.....	10
2.2.1.2. Türkiye’de Boşanma.....	10
2.2.1.3. İlkel Toplumlarda Boşanma	12
2.2.1.4. İlk Çağda Boşanma.....	12
2.2.1.5. Musevilikte Boşanma.....	13
2.2.1.6. Hristiyanlıkta Boşanma.....	13
2.2.1.7. İslamiyette Boşanma.....	14
2.2.1.8. Medeni Kanunun Kabulünden Önce Türkiye’de Boşanma.....	14
2.3.1. Aile Mahkemelerinin Yapısı Ve İşleyişi.....	14
2.4.1. Aile.....	17
2.5.1. Aile İçi Şiddet.....	18
2.5.1.1. Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet.....	18
2.6.1. Kadına Yönelik Şiddetin Türleri.....	19
2.6.1.1. Fiziksel Şiddet.....	19
2.6.1.2. Sözel Şiddet.....	20
2.6.1.3. Psikolojik Şiddet.....	20
2.6.1.4. Duygusal Şiddet.....	20
2.6.1.5. Cinsel Şiddet.....	20
2.6.1.6. Ekonomik Şiddet.....	20
2.7.1. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri.....	21
2.8.1. Hukuksal Açıdan Kadına Yönelik Şiddet.....	21
2.8.1.1. Uluslararası Belgeler ve Sözleşmeler.....	21
2.8.1.2. 4320 Sayılı Yasa Bağlamında Türkiye’de Hukuksal Durum.....	23
2.9.1. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Tarihçesi ve Araştırmalar.....	25
2.10.1. Dünyada Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Tarihçesi ve Araştırmalar.....	27

BÖLÜM III.....	30
YÖNTEM.....	30
3.1. Araştırmanın Modeli.....	30
3.2. Evren ve Örneklem.....	30
3.3. Veri Toplama Araçları.....	32
3.3.1. Anket	32
3.4. Veri Toplama Aracına Yönelik Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması.....	33
3.5. Veri Toplama Süreci.....	33
3.6. Verilerin İşlenmesi ve Değerlendirilmesi.....	33
BÖLÜM IV.....	35
BULGULAR VE YORUMLAR.....	35
BÖLÜM V.....	96
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	96
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	96
ÖNERİLER.....	111
KAYNAKÇA.....	112
EKLER	

Ek – 1: Anket

Ek – 2: Anket Uygulama İzin Yazısı

Tablo Listesi

Tablo 1	Katılımcılara Ait Demografik Veriler.....	36
Tablo 2	Katılımcıların Evlilik Bilgileri ile İlgili Veriler.....	37
Tablo 3	Boşanma Öncesi Sürece İlişkin Veriler.....	38
Tablo 4	Boşanma Sürecinde Yardım Gereksinimi Duyma ve Alma Durumları	39
Tablo 5	Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler.....	40
Tablo 6	Adli Sisteme İlişkin Bilgi, Düşünce ve Yararlanma Durumları.....	42
Tablo 7	Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumunun Şiddet Türlerine Göre Dağılımı.....	44
Tablo 8	Evlilik Şekillerine Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu	44
Tablo 9	Eğitim Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu	45
Tablo 10	Çalışma Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu	46
Tablo 11	Yaşamının En Uzun Süresini Geçirdiği Yere Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu	47
Tablo 12	Çocuk Sayısına Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu	48
Tablo 13	Sosyal Güvence Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu	49
Tablo 14	Yaş Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu	50
Tablo 15	Boşanma Davası Öncesinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu	51
Tablo 16	Boşanma Davası Sürecinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu	52
Tablo 17	Boşanma Davası Sürecinde Bir Avukattan Hukuki Yardım Alma Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu.....	53

Tablo 18 Boşanma Kararının Kim Tarafından Alındığı Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu	54
Tablo 19 Boşanma Davasının Kim Tarafından Açıldığı Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu	55
Tablo 20 Eğitim Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler	56
Tablo 21 Çalışma Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler	58
Tablo 22 Yaş Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler	60
Tablo 23 Sosyal Güvence Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler	62
Tablo 24 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler.....	64
Tablo 25 Eşiyle Evlenme Yaşına Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler	65
Tablo 26 Evlilik Şekline Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler	67
Tablo 27 Eğitim Durumuna Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile Veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Alma Durumu	68
Tablo 28 Eğitim Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile Veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Alma Durumu	69
Tablo 29 Çalışma Durumuna Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Alma Durumu	70

Tablo 30 Çalışma Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Alma Durumu	71
Tablo 31 Yaş Durumuna Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile Veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumu	71
Tablo 32 Yaş Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile Veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumu	72
Tablo 33 Sosyal Güvence Durumuna Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile Veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumu	73
Tablo 34 Sosyal Güvence Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile Veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumu	74
Tablo 35 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Almaya Gereksinim Duyma Durumu	75
Tablo 36 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Almaya Gereksinim Duyma Durumu	76
Tablo 37 Evlilik Şekillerine Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Almaya Gereksinim Duyma Durumu	77
Tablo 38 Evlilik Şekillerine Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Almaya Gereksinim Duyma Durumu	78
Tablo 39 Eşiyile Evlenme Yaşına Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumu	78
Tablo 40 Eşiyile Evlenme Yaşına Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumu -	79
Tablo 41 Eğitim Durumuna Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu	80

Tablo 42 Çalışma Durumuna Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu	80
Tablo 43 Yaş Durumuna Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu	81
Tablo 44 Sosyal Güvence Durumuna Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu	82
Tablo 45 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu	82
Tablo 46 Evlilik Şekillerine Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu	83
Tablo 47 Eşiyle Evlenme Yaşına Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu	83
Tablo 48 Eğitim Durumuna Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerin Herhangi Birinden Yararlanma Durumu	84
Tablo 49 Çalışma Durumuna Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerin Herhangi Birinden Yararlanma Durumu	84
Tablo 50 Yaş Durumuna Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerden Yararlanma Durumu	85
Tablo 51 Sosyal Güvence Durumuna Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerden Yararlanma Durumu	86
Tablo 52 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerden Yararlanma Durumu	86
Tablo 53 Evlilik Şekillerine Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerden Yararlanma Durumu	87

Tablo 54 Eşiyile Evlenme Yaşına Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerden Yararlanma Durumu	87
Tablo 55 Eğitim Durumuna Göre Karşılaştığı Bir Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunma Durumu	88
Tablo 56 Çalışma Durumuna Göre Karşılaştığı Bir Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunma Durumu	88
Tablo 57 Yaş Durumuna Göre Karşılaştığı Bir Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunma Durumu	89
Tablo 58 Sosyal Güvence Durumuna Göre Karşılaştığı Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunup Bulunmama Durumu	89
Tablo 59 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre Karşılaştığı Bir Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunma Durumu	90
Tablo 60 Evlilik Şekillerine Göre Karşılaştığı Bir Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunma Durumu	90
Tablo 61 Eşiyile Evlenme Yaşına Göre Karşılaştığı Bir Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunma Durumu	91
Tablo 62 Eğitim Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Bir Avukattan Hukuki Yardım Alma Durumu	91
Tablo 63 Çalışma Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Bir Avukattan Hukuki Yardım Alma Durumu	92
Tablo 64 Sosyal Güvence Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Bir Avukattan Hukuki Yardım Alma Durumu	92
Tablo 65 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Bir Avukattan Hukuki Yardım Alma Durumu	93

Tablo 66 Yaş Durumuna Göre Yasaları ve Adli Sistemi Kadınların Haklarını Koruyabilmesi Konusunda Yeterli Bulma Durumu	93
Tablo 67 Sosyal Güvence Durumuna Göre Yasaları ve Adli Sistemi Kadınların Haklarını Koruyabilmesi Konusunda Yeterli Bulma Durumu	94
Tablo 68 Sosyal Güvence Durumuna Göre Boşanma Kararının Kimin Tarafından Alındığı Durumu	94
Tablo 69 Çalışma Durumuna Göre Boşanma Kararının Kimin Tarafından Alındığı Durumu	95
Şekil Listesi	
Şekil 1 Güven Düzeyi ve Çeşitli Kesinlik (Göz Yumulabilir Yanılgı) Sınırları İçin Örnek Büyüklüğü.....	31

ÖZET

Bu araştırmayla aile mahkemelerinde boşanma davası devam etmekte olan kadınların evlilikleri süresince eşleri tarafından ne oranda ve ne şekilde şiddete maruz bırakıldığının, boşanma sürecinde ne tür problemlerle karşılaştıklarının, hukuki süreçte yaşadıkları sorunların ne olduğunun, hukuki destek alıp almadıklarının, evlilikleri sürecinde ve boşanma sürecinde danışmanlık hizmeti almak hususunda bir ihtiyaç duyup duymadıklarının, hukuki süreçle ilgili bilgi sahibi olup olmadığının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Araştırmanın evrenini İzmir Bayraklı Adliyesinde bulunan 13 Aile Mahkemesinde boşanma davası devam etmekte olan, hukuki olarak evli olan kadınlar oluşturmuştur. Araştırma sonunda ulaşılabilen kadın sayısı 218 olmuştur. Araştırmada, oranlı küme örnekleme şekli uygulanmıştır.

Araştırmada İzmir Aile Mahkemelerinde boşanma davası görülen kadınların eş şiddetine maruz kalma durumu, boşanma davası sürecinde karşılaştıkları problemler, hukuki süreçle ilgili bilgi düzeyleri, hukuki süreçte karşılaştıkları sorunlar, boşanma davası öncesinde veya boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumları araştırılmış ve “ilişkisel tarama modeli” kullanılmıştır. Araştırmada anketteki soruları yanıtlayan katılımcıların verdikleri cevaplar; frekans ve yüzdelik dağılımları, ilişki arayan istatistik yöntemlerinden khi-kare yöntemi kullanılarak ve SPSS programı kullanılarak analiz edilerek yorumlanmıştır.

Araştırmadan elde edilecek sonuçların boşanma sürecinde kadının ihtiyaç ve problemlerinin tespit edilebilmesini sağlayacağı bununla birlikte elde edilen verilerin çözüm önerileri geliştirilebilmesi hususunda yol gösterici ve fikir verici olabileceği düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen belli başlı bulgulara göre; istemeyerek evlenen kadınlarda fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalma oranı daha yüksektir. Bununla birlikte isteyerek evlenen kadınlarda duygusal/sözel, ekonomik ve psikolojik şiddete maruz kalma oranı daha yüksektir. Bir başka bulguya göre çalışmayan kadınların fiziksel, duygusal/sözel, ekonomik ve psikolojik şiddete maruz kalma oranı daha yüksektir. Çalışan kadınların ise cinsel şiddete maruz kalma oranı daha yüksektir. Araştırmada elde edilen diğer bir sonuca göre sosyal güvencesi olmayan kadınlarda duygusal/sözel ve psikolojik şiddete maruz kalma oranı daha yüksektir. Sosyal güvencesi olan kadınlarda ise fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve ekonomik şiddete maruz kalma oranı daha yüksektir. Çalışmayan kadınların boşanma davası sürecinde ekonomik problemler ve toplumsal baskıyla ilgili problemlerle karşılaşma oranları daha yüksektir. Çalışan kadınların hukuki süreçle ilgili, güvenlikle ilgili ve psikolojik ve

duygusal problemler karşılaşma oranları ise daha yüksek bir orandadır. Başka bir bulguya göre 21 yaşın altındayken evlenen kadınların boşanma davası sürecinde ekonomik, psikolojik ve duygusal, toplumsal baskıyla ilgili ve güvenlikle ilgili problemlerle karşılaşma oranı daha yüksektir. 21 yaşından sonra evlenen kadınların ise hukuki süreçle ilgili problemlerle karşılaşma oranı daha yüksek bir orandadır. Ortaokul/lise mezunu olan kadınların boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma oranının daha yüksek olduğu bununla birlikte yüksekokul/üstü mezunu olan kadınların boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma oranının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka bulguya göre de çalışmayan kadınlar 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında daha yüksek oranda bilgi sahibidir.

Anahtar Kelimeler: Aile mahkemeleri, Eş şiddeti, Boşanma süreci

ABSTRACT

This research aims to analyse women that have an ongoing divorce case at family courts, such as how much and how they are exposed to violence during their marriage, what kind of problems they face during divorce process, what kind of problems they face during juristic process, whether they get legal support or not, whether they are in need of consultancy during their marriage or divorce process, whether they are informed about the juristic process.

The universe of the research is women that have an ongoing divorce case at İzmir family courts. 218 women were surveyed in this research. Proportional cluster sampling was used in the study.

This research analyses women that have an ongoing divorce case at family courts, such as whether they are exposed to violence, kind of problems they face during divorce process, their knowledge on juristic process, problems they face during juristic process, whether they receive consultancy during their marriage or divorce process. Relational screening model was used in this study. The responses given by the respondents were interpreted by analysing frequencies and percentage distributions and chi-square method among the relation seeking statistical methods, by making use of SPSS program.

The results of this research is thought to be guiding and opinion constituting for determining the needs and problems of women during divorce process and developing suggestions for solutions.

According to the results exposure to physical and sexual violence is higher for women who married involuntarily. Nevertheless, exposure to emotional/verbal, economic and psychological violence is higher for women who married voluntarily. Another finding suggests that exposure to physical, emotional/verbal, economic and psychological violence is higher for women who do not work. On the other hand, exposure to sexual violence is higher for working women. Exposure to emotional/verbal and psychological violence is higher for women who do not have social security. Exposure to physical, sexual and economic violence is higher for women who have social security. The ratio of women who came accross economic problems and social oppression are higher for those who do not work. Working women are more likely to encounter problems about juristic process and security or psychological and emotional problems. Another finding suggests that women who married before age 21 are more likely to come accross economic, psychologic and emotional problems, and problems regarding social oppression and security during divorce process. On the other hand, women who married after age 21 are more likely to encounter problems

regarding juristic process. Women who are graduated from secondary/high school are more likely to receive family or marriage consultancy before divorce case, and women who are graduated from college/higher are more likely to receive family or marriage consultancy during divorce case. Another finding suggests that more women who do not work have more information on the law number 4320 which is on protection of family.

Key words: Family courts, Spouse violence, Divorce process

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, problem cümlesi ve alt problemlerine, sayıltılarına, sınırlılıklarına, tanımlarına ve kısaltmalarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Toplum bir kurum olarak evliliği zorlasa ve boşanmaya karşı toplumsal bir baskı oluştursa da, boşanma günümüz toplumlarında, sosyo-ekonomik ve kültürel değişimlerin etkisiyle hızla artan bir olgudur. Bu değişim süresince, boşanma oranlarındaki artış, kadınların iş gücüne katılımı, doğurganlık oranlarında düşme, tek başına yaşayan kadın sayısındaki artış ve hem kadın hem de erkekte hiç evlenmeme oranlarındaki artış dikkate değerdir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nin verilerine göre, 1997'de binde 0.52 olan boşanma oranı 2005'te binde 1.33'e yükselmiştir. (Sucu, 2007)

Boşanma, neden olduğu sorunlar ve getirdiği sorumluluklar anlamında erkeklere oranla kadınları daha fazla yıpratıcı bir süreçtir. Boşanan kadınların, boşanan erkeklere oranla yeniden evlenme ihtimalleri düşüktür. Boşanma sonrası maddi imkansızlık, çocukların sorumluluğu, belirsiz bedensel yakınmalar ve yalnızlık duyguları boşanan kadınların sıklıkla yaşadıkları olumsuzluklardan bazılarıdır. (Sucu, 2007)

Boşanma davası görülen kadınların evlilik sürecinde eş şiddetine maruz kalmış olması yaşadıkları kaygı ve tedirginliği ciddi oranda arttırabilecek bir etken olarak görülmektedir. Bunun yanında kadının ekonomik özgürlüğünü sağlayamamış olması, bir meslek sahibi olmaması gibi durumlar onun evlilik sonrasıyla ilgili olarak kaygılarını arttırabilmekte ve evlilik sonrasındaki yaşamdan beklentilerini sınırlandırmasına yol açabilmektedir. Çocuklu veya çocuksuz olsun, şiddet görmüş veya görmemiş olsun kadının yaşadıkları boşanma sürecinde ve evlilik sonrasında yaşadığı sıkıntılar daha karmaşık olabilmekte ve pek çok kez yaşanan bu sorunlarla kadının tek başına baş edebilmesi yeterli olamamakta ve zaman zaman profesyonel bir desteğe ihtiyaç duyabilmektedir.

Aile mahkemelerindeki boşanma davalarında çoğunlukla eşler arasında olumsuz bir süreç yaşanmakta gerek eşlerin ortak çocukları gerekse de yeterli diyalog ortamını sağlayamayan eşlerin kendileri bu süreçten duygusal ve psikolojik anlamda olumsuz olarak etkilenmektedirler. Özellikle kendilerine biçilen toplumsal roller gereği boşanma aşamasında olan kadınların dava sürecinde ve dava sonrasında yaşadıkları sıkıntı ve problemler daha fazla ve daha yoğun olabilmektedir.

Şiddetin kadın sağlığı üzerinde kısa ve uzun vadede olumsuz etkileri vardır. Şiddet kadının sağlığı üzerinde kalıcı hasarlar bırakabileceği gibi depresyon, aşırı alkol kullanımı, anksiyete, intihar davranışı, istenmeyen gebelikler, cinsel yolla bulaşan hastalıklar gibi kadının psikolojik ve davranışsal problemler geliştirmesine de neden olmaktadır (World Health Organization, 2002).

Kadının şiddet nedeniyle yaşadığı bu sorunlar boşanma davası sürecinde ve boşanma sonrasında da kadının geleceğe güvenle bakabilmesi önünde önemli bir engel teşkil etmektedir. Bu güvensizlik durumu içerisinde hukuki süreçte gerek ekonomik gerek sosyal destek almayan kadınların mağduriyeti sonlandırılmamakta, aksine bu süreç kaynaklara ulaşmak konusunda etkin olamayan kadınlar için ayrıca bir sorun alanı olabilmektedir.

Bununla birlikte çiftler arasında çözülebilecek nitelikte olan sorunların çoğunlukla yerinde ve zamanında bir profesyonel müdahaleden (aile danışmanlığı, evlilik danışmanlığı gibi) yoksun kalınması neticesinde giderilememesi ve bir ön müdahale olmaksızın mahkeme sürecinin başlaması da boşanma sürecini her iki taraf açısından da başedilebilmesi zor bir sorun niteliğine dönüştürmektedir.

Aile mahkemelerine boşanmak için başvuran kadınların hem hukuki süreçte hem de evlilik sonrası süreçte yaşayabilecekleri problemler oldukça çeşitlidir. Özellikle hukuki sürecin sonlanmasından sonraki süreçte boşanan kadının maddi ve manevi dayanaklardan da yoksun kalabiliyor olması yaşanan problemin çözümünde kadının sorunlarla baş edebilmesine katkı sağlayacak mekanizmalara ihtiyaç duymasına neden olmaktadır.

Türkiye’de henüz çok yakın bir tarihte yürürlüğe giren aile mahkemeleri kadının boşanma sürecinde ve boşanma sonrasında yaşayabileceği sorunların giderilmesine yönelik alt yapı kurumlarına sahip değildir. Bu durum aile mahkemelerinin işlevselliğini kısıtlayan bir durum olarak da görülebilir. Aile mahkemelerine bağlı veya aile mahkemeleriyle adli sistem bünyesinde eş güdüm halinde çalışabilecek kadın çalışma büroları gibi yapıların 4320 sayılı

yasanın daha işlevsel hale gelebilmesi kadının hakları ve sosyal, ekonomik imkansızlıklarla mücadelesi hususunda yol gösterici olabileceği öngörülmektedir.

Bu şekilde gerçekleştirilecek bir yapılanmanın kadınların evlilikleri sürecinde gördükleri şiddet olaylarına yönelik olarak kadını daha fazla destekleyen en azından kadının mağduriyetine izin vermeyen daha destekleyici, daha fazla çözüm üretici bir sistemi de beraberinde getirebileceği düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmayla aile mahkemelerinde boşanma davası görülen kadınların; evlilikleri süresince eşleri tarafından şiddete maruz bırakılma oranının, hukuki süreçte yaşadıkları sorunların, evlilikleri sürecinde ve boşanma davası sürecinde danışmanlık hizmetine ihtiyaç duyup duymadıklarının, boşanma davası sürecinde ne tür problemlerle karşılaştıklarının, hukuki süreçle ilgili bilgili düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Mevcut aile mahkemelerinin yapısı genel anlamda hukuki süreç sonrasıyla ilgili müdahaleler bakımından sınırlı olduğu ve boşanma sonrası boşanan kadının ve çocuklarının ihtiyaçlarına yönelik somut hizmetler geliştiremediği görülmektedir. Kadınların ve çocukların toplumdaki istismara açık risk gruplarından biri olması da hizmetlerin dönüştürülmesi ve geliştirilmesini gerekli kılmaktadır.

Bu araştırma elde edilen veriler ışığında aile mahkemeleri bünyesinde veya aile mahkemeleri ile eş güdüm halinde olan, hukuki süreçte ve evlilik sonrası süreçte çok yönlü hizmetler geliştirebilen esnek ve işlevsel yeni bir kurumsal yapılanmanın oluşturulması için fikirsel bir altyapının oluşturulması açısından önem arz etmektedir.

Aile mahkemelerinin alt yapısı işlevi görecekt aile danışma büroları gibi kurumlar aracılığıyla boşanan kadınlara hukuki süreçte ve hukuki süreç sonrasında da profesyonel meslek elemanlarınca danışmanlık hizmeti vermek

Şiddete maruz kalmış olan ve profesyonel desteğe ihtiyaç duyan boşanma davası görülen kadınların boşanma davası sürecinde ve evlilik sonrasındaki süreçte alabilecekleri hizmetlerin koordine edilmesi ile ilgili olarak aile mahkemeleri bünyesinde psikolog, sosyal hizmet uzmanı/sosyal çalışmacı, pedagog gibi meslek elemanlarından oluşacak kadın danışma büroları açmak

Aile mahkemelerine başvuran ve boşanan kadınları, oluşturulacak bir koordinasyon merkezi aracılığıyla İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve Belediyeler vasıtasıyla kurulacak kadın danışma merkezlerine yönlendirmek ve buralarda istek dahilinde mesleki eğitim vermek, araştırmanın sonucunda aile mahkemeleri, kadınlara ve ailelere yönelik hizmetler alanına getirilebilecek yeniliklerdir.

1.4. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi "Boşanma davası görülen kadınların eş şiddetine maruz kalma durumu, demografik, psiko-sosyal, ekonomik, evlilik ve boşanma süreciyle ilgili değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?" şeklindedir.

1.5. Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

Boşanma davası görülmekte olan kadınların eş şiddetine maruz kalma durumu ile

1) Demografik değişkenlerden;

1.1. yaş,

1.2. eğitim durumu,

1.3. çalışma durumu ve

1.4. en uzun süre yaşanan yer arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

2) Psiko-sosyal ve ekonomik değişkenlerden;

2.1. çocuk sayısı,

2.2. evlilik şekli ve

2.3. sosyal güvence durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

3) Evlilik ve boşanma süreciyle ilgili değişkenlerden;

- 3.1. boşanma davası öncesinde aile danışmanlığı hizmeti alma durumu,
- 3.2. boşanma davası sürecinde aile danışmanlığı hizmeti alma durumu,
- 3.3. boşanma davası sürecinde hukuki yardım alma durumu,
- 3.4. boşanma davasına karar verme durumu ve
- 3.5. boşanma davasını açma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

1.6. Sayıtlar

Araştırmanın yapılacağı örneklem grubunun anket sorularına herhangi bir baskı hissetmeksizin ve araştırmacıyı yanıltma amacı gütmeyen cevap vereceği düşünülmektedir.

1.7. Sınırlılıklar

Bu araştırma:

- 1) İzmir Aile Mahkemelerinde boşanma davası görülen ve İzmir Aile Mahkemeleri hakimleri tarafından dosyası uzmanlara (psikolog, pedagog, sosyal hizmet uzmanı) yönlendirilen boşanması henüz gerçekleşmemiş kadınlardan oluşan örneklem grubu ile
- 2) Boşanma davası devam eden kadınların anket sorularına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Boşanma: Evlenmenin yasal olarak sona ermesidir. Yani erkek ve kadının, yeni bir evlenme yapacak şekilde hukuki bir kararla evliliklerini tamamen sona erdirmeleridir (TÜİK).

Şiddet: Şiddet bir kişinin (veya bazen bir grubun) başka bir insan üzerinde güç ve kontrol kurma çabasıdır (Humphreys, 2007; Akt: Dindaş, 2008).

Davis Riches tarafından ise şiddet belirli eylemi yapanlardan çok onların tanığı ya da kurbanı olanlara ait olan bir kelime olarak tanımlanmaktadır. (Riches, 1989, s.12).

Aile İçi Şiddet: Aile içi şiddet; aralarında kan bağı ya da hukuksal bağıllık bulunan, özel alanda gerçekleşen, birlikte yaşayan, kısacası kendisini aile olarak tanımlamış bir grup içinde zorlamak, aşağılamak, güç göstermek, öfke ve gerginlik boşaltmak amacıyla bir bireyden diğerine yöneltilen her türlü şiddet davranışını kastetmektedir (UNHCR, 2003, Akt: Okutan, 2007).

Kadına Yönelik Şiddet: Cinsiyete dayalı ve kadınlarda fiziksel, cinsel, psikolojik herhangi bir zarar veya üzüntü sonucunu doğuran veya bu sonucu doğurmaya yönelik özel ya da toplumsal yaşamda gerçekleşebilen her türlü davranış, tehdit, baskı veya özgürlüğün keyfi biçimde engellenmesidir (Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisi, Declaration on the Elimination of Violence Against Women 1993).

Aile Mahkemesi: Aile Mahkemeleri, Adalet Bakanlığınca Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak her ilde ve merkez nüfusu yüzbinin üzerindeki her ilçede, tek hakimli ve asliye mahkemesi derecesinde olmak üzere kurulan mahkemelerdir (4787 Sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun).

1.9. Kısaltmalar

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

UNHCR: United Nations High Commissioner for Refugees – Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği

WHO: World Health Organization – Dünya Sağlık Örgütü

PAHO: Pan American Health Organization - Amerikan Sağlık Örgütü

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

2.1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

2.1.1. Evlilik

Günümüzde evlilikle ilgili pek çok tanım yapılmış olup bunlardan bazıları şöyledir:

Evlilik; geçmiş birikimleri, eğitimleri ve kültürleri birbirinden farklı olan iki kişinin hayatlarının geri kalanını birlikte geçirmeye karar vermeleridir (Baltaş A, Baltaş Z, 2006, s.101).

Geçtan’a göre ise evlilik mutluluğu ve sıkıntılarıyla birlikte, insanların büyük çoğunluğu için ulaşılmak istenen normal dışı bir amaçtır ve genel olarak, çocuk büyütmeyi paylaşma, arkadaşlık, güvenlik, cinsel doyum sağlama gibi toplumsal ve biyolojik gereksinimlerin karşılandığı, bir kurumdur (Eker, 1993; akt: Abalı, 2006).

Yavuzer tarafından ie evlilik kurumsallaşmış bir yol, bir ilişkiler sistemi, kadınla erkeği “karı-koca” olarak birbirine bağlayan, doğacak çocuklara belli bir statü sağlayan ve toplumsal yönden üzerinde “devletin” kontrol, hak ve yetki iddiası bulunan yasal bir ilişki biçimi olarak tanımlanmıştır (Yavuzer, 2009, s.21-22).

Türk Medeni Kanunu’na göre ise; evlilik, tam ve sürekli yaşam ortaklığı kurmak üzere bir kadınla bir erkeğin hukukça geçerli bir biçimde birleşmesidir (Gürkan,2003; akt: Abalı, 2006).

Günümüzdeki ve geçmişteki tüm toplumlarda, üyelerin cinsel ilişki kuracakları eşleriyle bir araya gelmelerinin belirli biçimde onaylanması öngörülmektedir. Bu onaylama işlemine çoğu kez evlenme adı verilir. Evlenme sonucu kurulan ilişki ise evlilik olarak adlandırılır (Tütengil, 1978; akt: Abalı, 2006).

Birbirinden farklı ilgi, istek ve ihtiyaçlara sahip iki insanın birlikteliğini içeren bu sistem, bireyin gelişmesi ve kendini gerçekleştirmesinde etkili, toplumsal kural ve yasalarla şekillendirilmiş özel bir beraberliktir (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

Evlilik insanlık tarihi kadar eski bir kurum olup, evlilik belgelerine ilk kez M.Ö.2000 yılında Mısır'da rastlanmıştır. Yine bu yıllarda Hammurabi, Babil'de çıkardığı 252 maddelik yasanın 64 maddesini aile ve evlilik ilişkilerine ayırmıştır. Hammurabi yasalarında tek eşli evlilik, “zevk veren” bir sistem olarak topluma kabul ettirilmiştir (Özgüven, 2000; akt: Abalı, 2006).

X. yüzyılda Oğuzlar ve diğer Türk boylarında erkekler, tek kadınla evlenmişler ve geleneklerinde yaygın olarak “başlık parası” vermişler, gelin ve güvey mallarını birleştirerek ortak ev kurmuşlardır. Onlara göre “Evlenme” bir evde birleşme, bir evde birlikte cinsel birlik anlamlarının bütünleşmesini ifade etmiştir. Erkeğe “ev ağası” kadına da “ev kadını” denilmiştir (Süzer, 2003).

XI.yüzyılda ise Türklerin İslamiyet’i kabul edip Anadolu’ya yerleşmesiyle Bizans’ın Hristiyan ve Arapların İslam kültürüyle kaynasan Türkler, her iki kültürden de bazı öğeler almışlardır (Maden,1991; akt: Abalı, 2006).

Cumhuriyetin ilanından sonra ise, ailenin yasalar çerçevesinde oluşmasını sağlayan Türk Medeni Kanuna kadar toplumumuzda evlilik kurumu imam nikahı ile gerçekleştirilmiştir. 1926’da medeni kanunun (151. madde) kabul edilmesiyle birlikte, evlilikler resmi evlenme törenleriyle gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte artık karı-koca evlilikte mutlu olmanın yollarını birlikte bulmak, çocukların eğitimini, geçimini beraber sağlamak, birbirlerine yardımcı ve bağlı olmak durumundadır (Maden,1991; akt: Abalı, 2006).

2.1.1.1 Kadın ve Evlilik

İçinde yaşadığımız topluma göre evlilik, yaşamın en önemli dönüm noktalarından biri ve bireyin en önemli yaşam amacıdır (Maden,1991; akt: Abalı, 2006).

Toplumumuzda evlilik kadınlar için kaçınılmaz bir olgu gibidir. Topluma göre kadınların yaşamdaki en büyük amacı evlenmek ve çocuk doğurmaktır. Evlilik kadına bir statü sağlar. Evli kadın, çevrenin denetlemek zorunda kalmadığı, toplumun gözünde saygın bir kadındır (Arat, 1995; akt: Abalı, 2006).

Evli olan kadın, toplumda evli olmayan kadınlara göre ağırlığı olan, saygıdeğer bir kadındır. Evlilik ona denetimli ve sınırlı da olsa, belli statü sağlar (White, 1999; akt: Abalı, 2006).

Evlenmek ve evli olmak, büyük toplumsal baskının yanı sıra geleneksel ailedeki genç kız için cazip bir seçenektir. Genç kız evlilik yoluyla yetişkinlik statüsünü kazanır. Kendinin denetlediği (hane içi) bir evi vardır. Evlilik, çocuk sahibi olabilmemesinin tek yoludur. Türkiye’de evli olmayan kadınlar görünmez kadınlardır (White, 1999; akt: Abalı, 2006).

Toplumumuzda eğitim ve meslekleri ne olursa olsun, evli olmayan kadınlar, genelde, kültürel değerler gereği, kendilerine ait bir evi ancak evlilik yoluyla elde edebilirler. Çalışma hayatı, hane içi üretimle sınırlı olan kadın için evlilik aynı zaman da bir sosyal güvencedir. Ayrıca evli olmayan kadının cinselliğine toplumun gözünde bir takım sınırlamalar getirilmiştir. Evli olmayan kadının cinselliği, genelde ailesi ve sosyal çevresi tarafından denetlenmek zorunda kalır. Oysa evli olan kadının cinselliği evlilik sonrasında sadece kocası tarafından denetlenmektedir.(Abalı, 2006)

2.2.1. Boşanma

Boşanma olayı; ailenin bölünmesine, dağılmasına yol açan, ailedeki bireyleri de derinden sarsan ve hiçbir zaman istenmeyen yıpratıcı bir olaydır.(Çelikoğlu, 1997; akt: Sucu, 2007). Boşanma hukuki kurallar çerçevesinde yapılmış bir evliliğin, tarafların karı-koca olarak hiçbir bağı kalmaksızın; fakat varsa ortak çocukların hakları saklı kalmak üzere yargıç kanalıyla sona erdirilmesine ve tarafların başkalarıyla yeniden evlenmelerine olanak veren hukuki bir işlemdir (Arıkan, 1996, s.25).

Arıkan, boşanmanın nispeten modern bir fenomen olarak görülmesine karşın boşanma olayının olmadığı hemen hemen hiçbir çağ ve kültür çevresi görülmediğini ifade etmiştir: (Arıkan, 1996, s.3).

Toplumların çeşitli dönemlerinde dini inanç ve yaptırımlar boşanmaya yaklaşımda etkili olmuş, daha sonraları yasal düzenlemeler ya dinî düzenlemeleri bütünleyici ya da onları asarak belirleyici bir nitelik kazanmıştır (Collange, 1996; akt: Abalı, 2006).

Boşanma durumunda bireylerin karar alma aşamalarında ve uygulamalarında kültürel etmenler etkili olmuştur. Ekonomik ve tarımsal gelişmişlik düzeyi, kadının eğitim düzeyinin artması, etkili doğum kontrol yöntemleriyle doğurganlık oranının düşürülmesine ve kadınların artan oranlarda çalışma yaşamına atılması gibi etmenler bu süreci etkilemiştir. Büyük kent dokusu içinde sosyal kontrolün azaldığı, eşlere evlilik ilişkisi içinde kalma yönünde geleneksel baskıların zayıfladığı, böylece boşanmaların arttığı ileri sürülmektedir (Arıkan, 1996).

2.2.1.1 Boşanmanın Nedenleri

Bir olguyu veya sonucu tek başına bir tek nedene bağlamanın rasyonel bir düşünme biçimi olmadığını kabul ettiğimizde boşanmanın birden fazla nedeni içinde barındırdığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bununla birlikte bu nedenlerden bazılarının ön plana çıktığını da kabul edebiliriz.

Baslıca boşanma nedeni olarak % 75 oranında geçimsizlik gelmektedir. Sonra evi terk etme ve aldatma diğer nedenler arasındadır. Yıllara göre anlamlı bir gelişme de boşanmak için mahkemeye başvuran kadın oranındaki artıştır. Örneğin 1960 yılında boşanma isteği çoğunlukla erkekten gelirken, 1976 yılında boşanmak isteyen kadınların sayısı erkek sayısını aşmıştır (Yörükoğlu, 2007, s.103).

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü tarafından yapılan Boşanma Nedenleri Araştırmasında (2009) boşanmaların gerçekleşme yeri olan mahkemelerin kayıtları üzerinden boşanma nedenleri incelendiğinde de yine en fazla paya sahip olan nedenin evlilik birliğinin sarsılması (geçimsizlik) olduğu görülmektedir (www.aile.gov.tr). Ancak geçimsizliğe götüren nedenlerin temelinde yer alan psiko-sosyal, ekonomik, kültürel ve toplumsal faktörlerin çok boyutlu olarak ortaya konulamadığı bir gerçektir. Toplumumuzda eşlerden birinin sadakatsizliği ya da evi terk etmesi nedeniyle gerçekleşen boşanmalar da ahlaki normlar, geleneksel değer yargıları ve genel kabuller nedeniyle “Geçimsizlik” adı altında kayda geçmektedir. Hatta çiftlerin anlaşmalı bir şekilde boşanmaya karar verdikleri durumlarda gerçek nedenlerine bakılmaksızın “Geçimsizlik” kategorisinde yer almaktadır (www.aile.gov.tr). Eşler arasındaki geçimsizlik ve anlaşmazlıklar çok çeşitli ve değişik sebeplerle doğmuş olabilecekleri gibi; yine birçok nedene de dayanabilirler (Anıl,2008, s.36).

2.2.1.2. Türkiye’de Boşanma

Anayasanın 41. maddesine göre, aile Türk toplumunun temelidir. Evlilik, eşlerin hayat boyu sürecek inancıyla kurdukları bir birliktir fakat bazı durumlarda, çiftler iradeleri ile kurdukları bu birliğe yine kendi iradeleriyle son verebilmektedir. Boşanmanın nasıl meydana geleceği, o toplumdaki hukuk politikasına bağlıdır (Öztan, 2004, s.366). Bu hukuk politikasının izlediği temel görüş, boşanma sürecinin nasıl olacağını belirlemektedir. Bu konuda başlıca iki görüş vardır.

Ferdiyetçi Görüş: Boşanmayı kabul eden bu görüşe göre, karı-kocanın arzusuna, menfaatine ve iradesine dayanan evlilik bağı, onların isteğiyle çözülebilmelidir. Serbest boşanma sisteminin doğmasına neden olan bu görüş, tarih boyunca farklı ülkelerde ve farklı hukuk sistemlerinde kullanılmıştır. Bu görüş doğrultusunda, eşlerin karşılıklı anlaşmalarına gerek kalmadan, taraflardan birinin tek taraflı isteği üzerine evlilik sonlandırılabilir (Özta, 2004, s.366).

Boşanmayı tamamen serbest kılan bu sistem tutarlı görülmemektedir. Çünkü aile; karşılıklı anlayış, dayanışma, yardımlaşma ve mutluluk sağlama yükümlülüğünü eşlere yükleyen ve süreklilik taşıyan bir birliktir. Bu birliğin, kendisinden beklenen amacı gerçekleştiremeyeceği anlaşılmışsa, eşleri bir arada yaşamaya zorlamak doğru değildir. Ancak, serbest boşanma sistemini benimseyen ülkelerde bile, eşlerin karşılıklı anlaşma ile boşanmalarına imkan tanınmakla birlikte, evliliğin, hakimin vereceği boşanma kararı ile sona ereceği genellikle kabul edilmektedir (Köprülü ve Kaneti, 1986; akt: Kaya, 2009).

Toplumcu Görüş: Bu görüşü benimseyenler, evliliğin kişilerin zevki için değil, nesillerin yetişmesi için kurulduğu esastan hareketle, evlilik birliğinin devamlı olması gerektiğini savunmaktadırlar. Mesela, Katolik Kilisesi Hukuku'na göre, Tanrı'nın birleştirdiğini kul ayıramaz. Fakat böyle bir zorunlulukta, evlilikte manevi huzur kalmayacağından çocukların gerektiği gibi büyütölmeleri de tehlikeye girmektedir. Ayrıca, karı-kocanın arzularına aykırı bir şekilde onları bir arada tutmaya çalışmak, eşler arasında sadakatsizliğe de yol açabilir. Evlilik birliği, gayesinden ayrılarak eşler için üzüntü ve ıstırap kaynağı haline gelebilir (Öztan, 2004, s.367). Bu nedenle, Kilise Hukuku'nun egemen olduğu ve boşanmayı reddeden hukuk sistemlerine esneklik getirilerek belirli koşullar altında eşlerin ayrı yaşamalarına olanak tanınmıştır. Bazı ölkelerde ise, sistem hala katı biçimde uygulanmaktadır (Köprölü ve Kaneti, 1986; akt: Kaya, 2009).

Türk Hukuku'nda Hakim Olan Görüş: Türk Hukukunda boşanma konusunda kabul edilen sistem, iki zıt görüşün ortasında kabul edilen bir sistemdir. Buna göre belli boşanma sebeplerinin bulunması veya oluşması üzerine, tarafların isteğı doğrultusunda, hakimin vereceğı kararla boşanma meydana gelecektir. Kanunda belirtilen boşanma sebepleri dışında, taraflar başka bir boşanma nedeni tespit ve iddia edemezler. Boşanma nedenlerinin varlığı, ancak hakim kararı ile tespit edilir ve hakim kararına dayanmayan bir boşanma söz konusu değildir (Öztan, 2004, s.368).

2.2.1.3. İlkel Topumlarda Boşanma:

İlkel insan için evlilik; cinsel bir doyum aracı ve yaşam uğraşında yanında bulunacak bir yardımcıları grubunun varlığından başka bir anlama gelemezdi. Onun içindir ki; eşin bu işlevi yerine getirememesi durumunda artık anlamı kalmayan evliliğin sürdürölmesi de anlamsız oluyordu. Nitekim, kocasının kendisine kötü davranması, sadakatsizliği, toplumsal konumunu kaybetmesi, başkasını sevmesi ya da kocasının ailesiyle anlaşamaması gibi nedenlerle kadın kocasını terk edebiliyordu. Doğal olarak aynı şeyler erkek için de geçerliydi. Ancak bu ayrılışlar sırasında özenle yapılması gereken en önemli davranış; herkesin kendi eşyalarını alarak birlikte götürme uygulamasıydı (Anıl, 2008, s.5).

2.2.1.4. İlk Çağda Boşanma

Bu dönem; toplumlarda merkezi otoritenin kurulduğu, yazılı yasaların, yargı kurallarının ve devamlı bir yönetiminin; doğal ve ilkel boyun eğmenin yerine geçtiğı bir

evreyi belirler. Ancak bu dönemin “İlkel Dönemler”den diğer bir farkı da, insanların eski tek biçim gelenekleri terk ederek her toplumun kendine özgü bir takım gelenek ya da yasa kurallarını benimsemiş olmasındandır (Anıl, 2008, s.6).

2.2.1.5. Musevilikte Boşanma

Boşanma olayına Musevilğin ilk zamanlarından itibaren izin verilmesine rağmen, Musevilikte boşanma istenilmeyen bir durumdur. Nitekim Tevrat’ta “Ben boşanmadan ve gençliğinde karısına ihanet eden adamdan nefret ederim.” şeklinde bildirilmiş (Kitab-ı Mukaddes, 1991; akt: Abalı, 2006). Ve bazı özel durumlarda erkeğe karısını boşamayı kesinlikle yasaklamıştır. Örneğin, bir erkek evlendiği kızın bakire olmadığını iddia eder ve iddiası kanıtlanamazsa, erkek, hiçbir zaman bu kadını boşayamayacaktır. Yine bir erkek bakire bir kızla yatarsa, o kızla evlenmek ve hiçbir zaman boşamamak zorundadır (Kitab-Mukaddes, 1991; akt: Abalı, 2006). Musevilikte boşanma hakkı erkekten yana olmakla birlikte bir erkek, ikinci bir kadın alırsa, öncekinin nafakasını, giysisini ve kanlık hakkını vermek durumundadır (Kitab-Mukaddes, 1991; akt: Abalı, 2006).

2.2.1.6. Hristiyanlıkta Boşanma

Hristiyanlıkta evlilik ve boşanma uzun süre kilisenin onaylamasına kalmış, evlilik birliği ancak, eslerden birinin ölümü halinde bozulabilmiştir. Katolik kilise hukukunun egemen olduğu yerlerde ise boşanma olanaksızdır. Ancak evlilikte cinsel ilişkinin olmaması durumunda, papanın emri ile eşlerin ayrılması gerçekleşmiştir (Atalı, 1991; akt: Abalı,2006). Protestan mezhebinin boşanma karşısında aldığı tavır ise çok daha farklı olmuştur. Eşlerin boşanamamasının bazen çok zararlı sonuçlar verdiği gerçeğinden hareketle boşanma yasağına karşı çıkmıştır (Atalı, 1991; akt: Arıkan, 1996).

Yahudilikten sonra ortaya çıkan Hristiyanlık, dini evlenmeye ilgili yeni kurallar getirmiştir. Daha sonra Kilise, evlenmeye ilişkin hususları düzenleme yetkisini de üzerine almıştır. 10. yüzyılda, aile hukuku tamamen Kilisenin kontrolü altına girmiş, bu durum 600 yıl devam etmiştir. Çekirdek aile modelinin kökeni de, Roma Katolik Kilisesi tarafından yapılan düzenlemeye kadar gitmektedir. Bu düzenlemelerle, akraba evlilikleri yasaklanmış, evlat edinme engellenmiş, çokkarılılık (polijini), nikahsız yaşamak ve boşanma kınanmıştır. (Havailand, 2002; akt: Kaya, 2009).

Onaltıncı yüzyılda özellikle Protestan reformlarının güç kazanması, evlilik ve boşanma konularında çeşitli tartışmaları da başlatmıştır. Söz gelimi Martin Luther, evliliğin

tanrı tarafından düzenlendiğini ve tüm kötülöklere karşı korunması gerektiğini, ancak evlilik ve boşanmayı kontrol etme hakkının sınırlandırılması gerektiğini ileri sürmüştür (Arıkan, 2006).

18. yy'daki aydınlanma hareketine kadar Katolikliğe bağılı ölkelerde katı bir şekilde uygulanarak sürdürölen yasaklamalar neticesinde tarafların anlaşarak da olsa boşanmaları mümkün bulunmuyordu. 16. yüzyılda, reform hareketiyle büyük bir darbe yiyen bu yasaklamalar; nihayet 18. yüzyılda başlayan büyük aydınlanma hareketiyle eski güçlerini kaybettiler (Anıl, 2008, s.11).

2.2.1.7. İslamiyette Boşanma

İslam dininde evlenme, hem ibadet hem de yaşamsal önemi olan bir olgu olarak kabul edilmektedir. İslam Hukuku"nda evlenme, ebedî bir akit olarak görölmesine rağmen, bazı hallerde çiftin boşanmasına imkan tanınmıştır. İslam Hukuku"nda boşanma yetkisi, eşler, hakemler ve mahkeme arasında paylaşılmaktadır. İslam"da koca, boşama yetkisine sahip olmakla birlikte, gerektiğinde bu yetkiyi karısına, üçüncü bir şahsa ve mahkemeye verebilmektedir (Dalgın, 2001; akt: Kaya, 2009).

İslam hukuk sisteminde koca, hakimden izin almaksızın karısını boşayabilir. Ancak kocanın bu imkanı sınırlandırılmıştır. "Allah indinde mubahların en sevilmeveni talak"dır." "Karılarınız size itaat ederlerse onları incitmeye bahane aramayınız." gibi hadisler boşanmanın yasaklanmamasına rağmen hoş görölmeven bir durum olduğunu açıkça ortaya koymaktadır (Arıkan, 1992; akt: Abalı, 2006) Kuran-ı Kerim, boşanma ve boşanmış bireylerin yeniden evlenmeleriyle ilgili düzenlemeleri çeşitli surelerde ayrıntılı olarak düzenlemiştir (Ateş, 2002; akt: Abalı, 2006).

2.2.1.8. Medeni Kanunun Kabulünden Önce Türkiye'de Boşanma

Türkiye Cumhuriyeti ilan edilene kadar, Osmanlı İmparatorluğu'nda boşanma, İslam Hukuku kurallarına göre düzenlenmiştir. 4 Ekim 1926 tarihli ve 743 sayılı Türk Medeni Kanunun kabul edilmesiyle, İslâmi kurallara göre boşanma, uygulamadan kaldırılmıştır.

2.3.1. Aile Mahkemelerinin Yapısı ve İşleyişi

Türkiye'deki aile mahkemeleri 4787 sayılı "Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun"la kurulmuş ve 18 Ocak 2003 tarihinde yürürlöğe girmiştir.

Aile mahkemeleri Adalet Bakanlığınca Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak her ilde ve merkez nüfusu yüz binin üzerindeki her ilçede, tek hakimli ve asliye mahkemesi derecesinde olmak üzere kurulur. Buna göre nüfusu ne olursa olsun her ilde aile mahkemesi kurulurken, ilçelerde aile mahkemesinin kurulması ancak nüfusunun yüz binin üzerinde olması halinde mümkün olacaktır (Baktır, 2003, s.35).

Aile mahkemelerinde görev yapacak olan hakimlerin evli ve çocuk sahibi olması, 30 yaşını doldurmuş olması ve uzmanlık mahkemesi olmasının gereği olarak aile hukuku alanında yüksek lisans yapmış olması tercih nedeni sayılmaktadır (Aile Rehberi, 2005).

Toplumun temeli olan ailenin tüm süreçlerinde yaşanılabilir olumsuz olayların, çatışma ve sorunlarının bir uzmanlık mahkemesinde ele alınması ve koruyucu, önleyici ve geliştirici yaklaşımlarla karar alınmasını sağlanması ileri bir düzenlemedir (Cılga, 2002, s.51-52).

Aile mahkemelerinin kuruluş, görev ve yargılama usullerine dair kanun tasarısının 4. Maddesi aile mahkemesinde bakılacak dava ve işleri düzenlemiştir. Buna göre bu mahkemede bakılacak davalar aşağıdaki konulardır (Baktır, 2003, s.42-43).

- * Evlenme
- * Nişanlanma
- * Evlenme ehliyeti ve engeller
- * Evlenme başvurusu ve töreni
- * Batıl olan evlenmeler
- * Boşanma
- * Evliliğin genel hükümleri
- * Eşler arasındaki mal rejimi
- * Soybağının kurulması
- * Evlat edinme
- * Velayet

- * Çocuk malları
- * Ev düzeni
- * Aile malları
- * Vesayet düzeni
- * Vesayet oranları
- * Vesayetin yürütülmesi
- * Vesayetin sona ermesi
- * Vesayeti gerektiren haller kanunlarla verilen diğer görevlerdir.

Aile mahkemeleri ile ilgili kanunda aile mahkemelerinde görev alacak uzmanlar sosyal çalışmacı, pedagog ve psikolog olarak belirtilmiştir. Her aile mahkemesinde bu üç uzman bulunmalıdır (Karagölmez ve Ural, 2003; akt: Kayma Güneş, 2007).

Bu görevlilerin (uzmanların) bulunmaması, iş durumlarının müsait olmaması veya görevin bunlar tarafından yapılmasında hukuki veya fiili herhangi bir engeli bulunması ya da başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması hallerinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar veya serbest meslek icra edenlerden yararlanılır (Aile Mahkemeleri, 2003).

Uzmanlara görevler davanın esasına girilmeden önce ya da davanın görülmesi sırasında mahkeme hakimi tarafından verilmektedir. Uzmanlara verilen görevleri şu şekilde sıralayabiliriz; mahkemece istenen konular hakkında taraflar arasındaki uyuşmazlık nedenlerine ilişkin araştırma ve inceleme yapmak ve sonucu hakime yazılı olarak bildirmek; gerekli hallerde duruşmada hazır bulunmak ve görüş bildirmek; hakim tarafından alınmış koruyucu, eğitici ve sosyal önlemlerin yerine getirilmesini ve takibini sağlamak ve hakimi bilgilendirmektir (Karagölmez ve Ural, 2003; akt: Kayma Güneş, 2007).

Aile mahkemelerinde görevli olan uzmanlar mahkemede açılan her davaya bakmamaktadır. Uzmanların mesleki sınırlılıkları içinde olan davalardan hakimin gerekli gördüğü davalarda uzmanlar görev almaktadır. Bu davalar öncelikli olarak anlaşmalı olmayan boşanma davalarıdır. Aile mahkemesi uzmanlarına sevk edilen boşanma davalarında eşlerin ekonomik açıdan, boşanma ve velayet gibi konularda ortak bir karara varamadıkları, boşanma

sürecinde yaşanan değişimler sonucu ortaya çıkan sorunları birlikte çözemedikleri görülmektedir (Kayma Güneş, 2007).

Aile mahkemesi uzmanlarına yönlendirilen diğer görevlendirmeler de evlat edinme, velayetin nezi, vasi tayini, şahsi münasebet, ailenin korunması, değişik iş (çocukların korunma altına alınması, nafakanın belirlenmesi, aile bireyinin uygun sosyal hizmet kuruluşlarına yerleştirilmesi) gibi davalardır. Bu davalarda yapılan çalışmalar sorun çözmeye yöneliktir. Ailelere yönelik sosyal hizmet müdahalelerinde olduğu gibi ailenin sorununu çözmede de planlı müdahale sürecinin tanışma, ön değerlendirme, planlama, uygulama, son değerlendirme aşamaları uygulanmaktadır (Kayma Güneş, 2007).

Yapılan çalışmalar “Değerlendirme Raporu” olarak hazırlanmakta ve mahkemeye sunulmaktadır. Yapılan çalışmalar aile bireylerinin yaşadığı sorunun çeşitliliği ve bireylerin problem çözme becerileri ile orantılı olarak birden fazla görüşme şeklinde de olabilmektedir. Yapılan görüşmelerin sürecinin değerlendirilmesi ve öneriler değerlendirme raporunda mahkemeye sunulmaktadır. Aile mahkemeleri bünyesinde müdahale sürecinin son aşaması olan “izleme” aşaması uygulanamamaktadır. İzleme aşaması ancak mahkeme tarafından alınan bir kararın uygulanmasının takibi için hakim tarafından uzmanların görevlendirilmesi ile olabilmektedir. Bunlar genellikle şahsi ilişkinin uzman yanında sağlanması, korum bakımı veya kadın sığınma evlerine yerleştirilme gibi kararının takibi şeklinde olmaktadır (Kayma Güneş, 2007).

2.4.1. Aile

Aile; kan bağına dayanan karı, koca, çocuklar ve kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu, toplum içindeki en küçük sosyal birlik olarak tanımlanmaktadır. Biraz daha kapsamlı olarak aile; aynı çatı altında yaşayan, gelirlerini paylaşan, evlilik ve kan bağlarıyla birbirlerine bağlı, çeşitli rollerle birbirlerini etkileyen bireylerin oluşturduğu, yasal, toplumsal ve ekonomik bir kurum şeklinde tanımlanmaktadır (Özgüven, 2001; akt: Kayma Güneş, 2007). Aile; içinde bulunduğu toplumun bütün özelliklerini yansıtmakta, toplumun sağlığı ve devamı açısından da büyük önem taşımaktadır (Özkan, 1989; akt: Kayma Güneş, 2007).

Aile, içinde insan türünün belirli bir biçimde üretildiği, sosyalleşme sürecinin ilk ve etkili bir şekilde gerçekleştiği, cinsel yaşamın düzenlendiği, aile üyeleri arasında içten, sıcak, güven verici ilişkilerin kurulduğu ve ekonomik etkinliklerin de yer aldığı toplumsal bir kurumdur (Ozankaya, 1996; akt: Okutan, 2007).

2.5.1. Aile İçi Şiddet

Aile içi şiddet; aralarında kan bağı ya da hukuksal bağlılık bulunan, özel alanda gerçekleşen, birlikte yaşayan, kısacası kendisini aile olarak tanımlamış bir grup içinde zorlamak, aşağılamak, güç göstermek, öfke ve gerginlik boşaltmak amacıyla bir bireyden diğerine yöneltilen her türlü şiddet davranışını kastetmektedir (UNHCR, 2003).

Şiddet bireysel, bireyler arası, aile ve toplum düzeylerinde pek çok faktöre bağlı olarak ortaya çıkabilir. Aile içi şiddeti de aile içinde bireylerin birbirlerine yönelttiği yıkıcı ve yok edici (Arıkan, 1987; akt: Kayma Güneş, 2007) davranışlar olarak tanımlayabiliriz. Şiddeti yalnızca karşıdakine bilinçli ve fiziki olarak zarar vermek şeklinde değil, aynı zamanda istenç dışı, sözlü ve psikolojik baskı şeklinde geniş bir tanımlaması yapılabilir (Gülseren, 2005; akt: Kayma Güneş, 2007).

2.5.1.1. Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 1996 yılında yayınladığı Şiddet ve Sağlık Dünya Raporu'nda şiddeti, “birinin kendisine, karşısındaki kişiye, gruba ya da topluma karşı yaralanma, ölüm, psikolojik zarar ve ya kayıpla sonuçlanan ya da sonuçlanması muhtemel olan fiziksel güç ya da zorlama uygulaması ve ya tehdidinde bulunması” olarak tanımlamıştır (WHO 2002; akt: Dindaş, 2008). DSÖ'nün yapmış olduğu bu tanım bütün şiddet türlerini içine almakta, şiddeti oluşturan eylemleri, suistimal veya ihmal olan hareketleri, şiddetin yaralanma veya ölümle sonuçlanan boyutlarını içermektedir (Krug ve ark 2002; akt: Dindaş, 2008).

Kadına yönelik şiddetle ilgili olarak da pek kurum tarafından farklı tanımlar yapılmıştır. Bu tanımlardan birisinde Kadınlara Yönelik Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi tarafından kadına yönelik şiddet şöyle tanımlanır: Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, “bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilen ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen” şiddettir (Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi, 2004; akt: Okutan, 2007).

Bu tanımlardan bir diğerinde de kadına yönelik şiddet DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) tarafından “Hırpalama, dayak, ailedeki kız çocuklarının cinsel istismarı, evlilik içinde tecavüz, kadınların cinsel organlarını sakatlamak ve kadına zarar veren diğer geleneksel uygulamalar, evlilik dışı ilişkilerde şiddet ve istismara yönelik şiddet, iş yerinde, eğitim kurumlarında ve başka yerlerde tecavüz, cinsel istismar, cinsel saldırı, gözdağı, tehdit de dahil olmak üzere, fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, kadın ticareti ve fahişeliğe

zorlamak; nerede olursa olsun devletler tarafından işlenen ya da görmezlikten gelinen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet” (DPT, 1994; akt: Okutan, 2007) olarak tanımlanmıştır.

1993 yılında yayınlanan Birleşmiş Milletlerin “Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisi ise bu şiddet biçimini, “cinsiyete dayalı ve kadınlarda fiziksel, cinseli psikolojik herhangi bir zarar ve üzüntü sonucunu doğuran veya bu sonucu doğurmaya yönelik özel yaşamda veya kamu yaşamında gerçekleşebilen her türlü davranış, tehdit, baskı veya özgürlüğün keyfi biçimde engellenmesidir” diye tanımlamaktadır (Arın, 1996, s.305).

Arın, ayrıca kadına yönelik şiddetin kültürden kültüre değişebileceğine vurgu yapmakta ve şöyle eklemektedir: “Bazı kültürlerde, bir tokat önemli sayılmazken bir başkasında tepkiyle karşılanabilir. Kadına yönelik şiddet eylemi bazı kültürlerde kadının sünnet edilmesinden, bir diğerinde çeyizine el koymak için yakılmasına kadar vardırılabilir. Türkiye’de “bekaret muayenesi”dir, kuzey Avrupa ülkelerinde bir tokat’tır” (Arın, 1996, s.305).

2.6.1. Kadına Yönelik Şiddetin Türleri

Şiddet denildiğinde ilk akla gelen fiziksel şiddettir. Oysaki fiziksel olmayan diğer şiddet biçimleri de son derece yaygın ve sistematik bir biçimde uygulanmaktadır. Diğer şiddet türleri de en az fiziksel şiddet kadar kısa ve uzun vadeli etkiler bırakmaktadır (Işıloğlu, 2006; akt: Dindaş, 2008). Ayrıca, fiziksel olmayan şiddet belli bir sürecin sonunda genellikle fiziksel şiddetle sonuçlanmaktadır (Tel 2002, Işıloğlu 2006, Vahip ve Doğanavşargil 2006; akt: Dindaş, 2008).

2.6.1.1. Fiziksel Şiddet

Kaba kuvvetin bir korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır. İtmek, tokat atmak, ısırarak, tekmelemek, yumruklamak, gebeyken hassas bölgelere vurmak, yakmak, şiddetli yaralanmalar, kırma, şiddetli saldırının neden olduğu düşük, iç yaralanmalar, boğmaya çalışmak-boğazını sıkmak, saçlarından çekmek /koparmak (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, 2003; Mullender, 1996; akt: Okutan, 2007), kadının elbisesini yırtmak, kadını yatağa bağlamak, boğazını sıkmak ve uykusuz bırakmak fiziksel şiddet örnekleridir (Flinck ve ark., 2005; akt: Okutan, 2007).

2.6.1.2. Sözel Şiddet

Söz ve hareketlerin düzenli bir şekilde korkutma, sindirme, cezalandırma ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır (Öztürk ve Sevil 2005, Işıloğlu 2006; akt: Dindaş, 2008).

2.6.1.3 Psikolojik Şiddet

Psikolojik istismar aynı zamanda sözel istismarı da içermektedir. Psikolojik şiddet, şiddet kurbanı kadınların ifadelerine göre, kadına lakap takma, kadının değerlerini duygularını ihtiyaçlarını yadsıma, kadının görünümü, cinselliği ve zekasıyla ilgili küçültücü yorumlar yapma, diğer kadınlarla karşılaştırmalar yapma ve aldatma tehdidinde bulunmak olarak ifade edilmiştir (Flinck ve ark., 2005; akt: Okutan, 2007).

2.6.1.4. Duygusal Şiddet

Duyguların ve duygusal ihtiyaçların, karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır. Duygusal şiddetin içinde kadını küçümsemek, özgüvenini yitirmesine yol açmak, aşağılayıcı sözler söylemek, uygulanan şiddeti inkar etmek, kadına karşı çocukları kullanmak, kadını ihmal etmek, sevgi göstermemek vb. sayılabilir (İlkkaracan ve ark., 1996; Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, 2003; akt: Okutan, 2007).

2.6.1.5. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, çok kısa bir şekilde, kadını istemediği cinsel davranışlara zorlama olarak tanımlanabilir (İlkkaracan ve ark., 1996; akt: Okutan, 2007). Cinsel şiddetin içeriğinde kadına cinsel obje olarak muamele etme, zorla ilişkiye girme, çıplak bırakma, kadına değişik lakaplar takma, zorla acı çektirme vardır (Flinck ve ark. 2005; akt: Okutan, 2007). Kadın bedenine yapılan cinsel saldırı, cinsel doyumunu amaçlamamakta, kadının bedenini ele geçirmeyi amaçlamaktadır (Kızılkaya 2004; akt: Okutan, 2007). Cinsel şiddetin uygulanmasında esas olan, şiddete dayalı cinsellik değil, cinsellik görünümlü şiddettir (UNHCR, 2003; akt: Okutan, 2007).

2.6.1.6. Ekonomik Şiddet

Ekonomik kaynakların ve paranın kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır. Örneğin kadının çalışmasına izin vermemek, kadının işinde ilerlemesine fırsat vermemek, harçlık vermemek ya da harçlığını kısmak,

kadının parasını elinden almak, ailenin geliri konusunda kadına bilgi vermemek sayılabilir (İlkkaracan ve ark., 1996, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, 2003; akt: Okutan, 2007).

2.7.1. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri

Aile içi öfke ve saldırganlığın yansıması olan şiddetin farklı toplumlarda benzer özellikler göstermesi bunun temelde erkek egemen toplum yapısından kaynaklandığı savını gündeme getirmektedir. Erkek egemen toplumsal, siyasal ve ekonomik yapılar, aile içi şiddeti beslemekte ve kadınlara şiddetten çıkış yollarını kapatmaktadır. Kadınlar cinsiyete dayalı şiddete, ekonomik durum, geliri kimin kontrol ettiği, sosyal statü, meslek, etnik grup, din ve cinsiyet gibi faktörlere bağlı olarak değişik biçimlerde maruz kalmaktadırlar. Kadına yönelik şiddet kişinin yaşam alanına göre de değişik biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle kadına yönelik şiddetin daha iyi anlaşılmasında, kamusal ve özel alanda cinsiyetlerarası güç dengesizliğinin irdelenmesi gerekmektedir (Kemerli, 2002, Yanikkerem, 2002, Özmen, 2004, Terry, 2004; akt: Dindaş, 2007).

Geçmiş yıllarda toplumda kadına yönelik şiddetin tek nedeni olarak ruhsal bozukluklar (kişilik bozuklukları) gösterilmiştir. Ancak günümüzde şiddetin sadece tek bir nedene bağlı olamayacağı, şiddetin sebeplerinin karmaşık olduğu görülmüştür. Son yıllarda toplumun şiddet algısının, basın yayın organlarının, kültürel değerlerin, toplumsal iletişimsizlik ve güvensizliğin, ekonomik nedenlerin, göçün ve çevrenin kadına yönelik şiddet açısından belirleyici olduğu gözlenmiştir (Eryılmaz, 2001, Krug ve ark 2002, Baysan, 2003, Ünal ve Bilge 2004; akt: Dindaş, 2007).

2.8.1 Hukuksal Açıdan Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddetle ve ayrımcılıkla mücadele edilebilmesi amacıyla gerek Türkiye’de gerekse dünyada pek çok yasa hazırlanmış, buna ek olarak da uluslar arası düzeyde de birçok sözleşme ve belge hazırlanmış ve bu sözleşmeler dünyadaki çok sayıda ülke tarafından kabul edilerek imzalanılmıştır.

2.8.1.1. Uluslararası Sözleşmeler ve Belgeler

Özellikle son dönemde uluslar arası alanda kadına yönelik şiddetle ilgili olarak ortak bir bilinç geliştirebilmek ve bununla daha etkin bir mücadele sergileyebilmek amacıyla yazılı metinler oluşturulmaya başlanmıştır. Kadına yönelik şiddetin evrensel olarak görünür

olması bu olguyla mücadele etme gerekliliğine dair uluslararası bir fikir birliğine varılmasını da beraberinde getirmiş ve uluslararası örgütler, sivil toplum kuruluşları ve tüm eksikliklerine rağmen devlet politikalarının da bu yönde geliştirilmesine yol açmıştır.

Bu sözleşme ve belgelerin belli başlılarını kadına yönelik şiddet hususunda genel hatlarıyla gözden geçirecek olursak:

Birleşmiş Milletlerin 1995 yılında düzenlenen 4. Dünya Kadın Konferansında kabul edilen Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu'nda "Kadınlara Yönelik Şiddet" terimi, kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan ve sonuçlanması muhtemel olan, bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, ister toplum önünde ister özel hayatta meydana gelmiş olsun, cinsiyete dayalı her türden şiddet anlamına gelmektedir. (www.ksgm.gov.tr)

Buna bağlı olarak kadınlara yönelik şiddet, aşağıdakileri kapsamakla birlikte, bunlarla sınırlı değildir :

"Dayak dahil aile içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, evdeki kız çocuklarının cinsel istismarı, çeyizle bağlantılı şiddet, evlilikte tecavüz, kadınlara zararlı olan, kadının cinsel organına zarar verme ve diğer geleneksel uygulamalar, nikah dışı şiddet ve istismarla bağlantılı şiddet;

Tecavüz, cinsel taciz, işyerinde, eğitim kurumlarında ve başka yerlerde sarkıntılık ve cinsel zorlama dahil toplum içinde meydana gelen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet, kadınların alınıp satılması ve fahişeliğe zorlanması;

Nerede olursa olsun, devletin yürüttüğü veya göz yumduğu fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet" (www.ksgm.gov.tr).

Kadınlara Yönelik Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne (CEDAW) göre (1979), kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet "bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilen ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen" şiddettir. Bildirge, önsözünde kadınlara yönelik şiddeti, "erkekler ve kadınlar arasındaki eşitlikçi olmayan güç ilişkilerinin tarihsel bir göstergesi" ve "erkeklerle karşılaştırıldığında kadınları zorla bağımlı bir konuma sokmanın çok önemli toplumsal mekanizmalarından biri" olarak tanımlamaktadır (www.unicef.org.tr).

1981 yılında yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) taraf devletlere; her iki cinsten birinin aşağılanmasına veya üstün görülmesine yönelik fikirlerin veya kadın ile erkeğin kalıplaşmış rollerine dayalı önyargıların, geleneksel ve diğer bütün uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlamak amacıyla kadın ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarını değiştirmek için her türlü sosyal, kültürel ve yasal önlemleri alma yükümlülüğü getirmiştir (Kadın Sığınma Evleri Klavuzu, 2008).

Türkiye ise CEDAW sözleşmesini 1985 yılında imzalamış ancak medeni kanunun bazı hükümleri ile çeliştiği gerekçesi ile 15. Ve 16. Maddelerine çekince koymuştur. Daha sonraki yıllarda medeni kanunda yapılan değişiklikler ile bu çekinceler 1999 yılında tümü ile kaldırılmıştır (Taşkın, 2004).

1993 tarihli Kadına Yönelik Şiddetin Tasfiyesine İlişkin Bildirge, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nde (CEDAW), kadınlara karşı şiddet kullanımına yer verilmemesine gösterilen tepkiler üzerine kaleme alınmıştır. Bir anlamda ayrımcılığın en önemli aracı olan şiddetin somutlaştırılması, kaynaklarının açıkça sergilenmesi hedeflenmiş, bununla yetinilmemiş, adeta üye devletlere mücadele edecekleri alanlar da gösterilmiştir (Karıncı, 2008, s.70).

Kadına Yönelik Şiddetin Tasfiyesine İlişkin Bildirgede, kadınlara yönelik şiddet, ister kamusal, isterse özel yaşamda medyana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma olarak tanımlanmıştır (Karıncı, 2008, s.70).

2.8.1.2. 4320 Sayılı Yasa Bağlamında Türkiye’de Hukuksal Durum

Uluslararası alanda olduğu gibi Türkiye’de de son yıllarda kadına yönelik şiddetle mücadelenin aktifleştirilmesi amacıyla bazı yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin merkezini oluşturan 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun uygulamadaki tüm eksikliklerine karşın kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda önemli bir yere sahiptir.

Bu kanunun genel gerekçesine göre amacı, aile içi şiddetten mağdur olan kadını koruyucu yasal tedbirlerin alınmasını ve ailenin korunmasını sağlamak ve aile içerisinde

gerçekleşen şiddetin yol açtığı ve açacağı zararların toplum bünyesinde derin ve kalıcı izler bırakmasına engel olmaktadır (Karınca, 2008, s.20-21).

Kısaca koruma emri olarak tanımlanan 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun 14 Ocak 1998 tarihinde çıkarılmıştır (Karınca, 2008, s.20). Şiddete uğrama olasılığı olan kişiler, en yakın aile mahkemesine başvurarak Ailenin Korunmasına Dair Kanun uyarınca bir koruma emri alabilirler. Aile Mahkemesi başvurunun hemen ardından mağdur, saldırgan ya da tanık dinlemeye gerek duymadan koruma emrini hemen vermek zorundadır (Karınca, 2008, s.17).

4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun çıkarılmasından sonra bu kanunun uzantısı olarak da değerlendirilebilecek bir şekilde 09.01.2003 tarih ve 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun ile aile mahkemeleri kurulmuştur. Bu mahkemeler aile içi şiddeti önlemek ve başta Anayasa olmak üzere Medeni Kanun'un gerektirdiği, eşitliğe dayalı aile modelini oluşturmak ve güçlendirmek için uzman mahkemeler olmaları bakımından önemlidir (Karınca, 2008, s.16).

Bununla birlikte Medeni Kanunda da yetersiz de olsa eş şiddetine değinilmektedir. Örneğin 197. Maddede “Eşlerden biri ortak heyet sebebiyle kişiliği, ekonomik güvenliği veya ailenin huzuru ciddi biçimde tehlikeye düştüğü sürece ayrı yaşama hakkına sahiptir” denilmektedir (Karınca, 2008, s.15).

İlgili kanunların yanı sıra, 2000’li yıllarda görünürlük kazanan veya artan namus cinayetleri karşısında Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde 2006 yılında “Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlar ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi” amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuştur. Komisyonun hazırladığı rapor doğrultusunda da, Temmuz 2006’da Başbakan Tayyip Erdoğan uygulandığı takdirde ciddi kazanımlar getirebilecek bir Başbakanlık Genelgesi yayınlamıştır (Altınay ve Arat, 2008, s.31).

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, bu tedbirlerin alınmasında koordinatör kurum olarak belirlenmiştir. Genelge, kadınlara yönelik her türlü şiddet eyleminin önlenmesini bir “devlet politikası” olarak kabul etmesi, bu konudaki çözüm önerilerinin yaşama geçirilmesinde kurumlar arası detaylı bir işbirliği öngörmesi ve sorumlu kuruluşların üçer aylık ayrıntılı faaliyet raporları hazırlamasını bekleyerek uygulamadaki ilerlemeleri takip etmeye yönelik niyet göstermesi bakımından bir ilktir (Altınay ve Arat, 2008, s.31).

2.9.1. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Tarihçesi ve Araştırmalar

Türkiye’de kadına yönelik şiddet önemli bir sorun olarak varlığını devam ettirmekte olup son yıllarda bu konuyla ilgili pek çok araştırma yapılmış olmasına karşın, çalışmalar halen yetersiz düzeydedir. Yapılan araştırmalarda Türkiye’de kadına yönelik şiddetin halen yaygın bir şekilde varlığını devam ettirdiğini ortaya koymaktadır.

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu’nun (1995), yıllarında Türkiye genelinde, kent ve kırsal kesimini temsil edecek genişlikte, 4287 hanede yaptığı çalışmada, kadınların %84.0’ının sözel, %78.9’unun fiziksel, %29.3’ünün duygusal, %17.5’inin ekonomik, %9.1’inin cinsel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (Okutan, 2007).

1992’de PİAR’ın temsili bir örnekleme (1181 kişiyle) 11 ilde gerçekleştirdiği araştırmada erkeklerin %22’3’ü eşlerine fiziksel şiddet uyguladığını belirtmiştir. Benzer şekilde Nielson Family Research İnstitutue’ün ülkemizde 12 büyük ilde 1147 örnekleme gerçekleştirdiği araştırmada, erkeklerin % 34’ü eşlerine fiziksel olarak şiddet uyguladığını ifade etmiştir (Mavili Aktaş, 2006, s.15).

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde 19 yerleşim biriminde 15 yaş ve üstü 599 kadınla yapılan çalışmada, kadınlar eşleri tarafından sık sık sözel (%25.9), duygusal (%17.5), fiziksel (%15.4) ve cinsel (%16.3) şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (İlkkaracan, 1998; akt: Okutan, 2007).

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Ana Bilim Dalına çeşitli ruhsal sorunlar nedeniyle başvuran 140 kadın üzerinde yapılan bir araştırmada (2003), 80 kadının (57’2) en az bir yıldır eşinden dayak yediği, 30 kadının (21’4) dayak olmaksızın duygusal şiddet ile karşılaştığı, 30 kadının (21’4) ise aile içi şiddet ile ilgili bir sorununun bulunmadığı saptanmıştır. Aynı araştırmada, kadınların fiziksel şiddete maruz kaldıklarını açıklayabilmek için geçen sürenin 2-7 yıl arasında değiştiği ve şiddetin yer aldığı ailelerde, erkeklerin eğitim düzeyinin düşük olduğu belirlenmiştir (Çetiner, 2006).

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsünün 1988 araştırması sonuçlarına göre; Türkiye’de erkeklerin % 44’9’u kadın kocasına itaat etmediğinde kocanın kadını dövmeye hakkı olduğunu düşünmektedir. Erkeklerin % 66’2’si evde erkeğin mutlak otorite olduğuna ve kadının ona itaat etmesi gerektiğine işaret etmektedir (Yıldırım, 1998, s.39).

1990 yılında kadına yönelik şiddet konusunda temsil edici bir örneklemele KAMAR adına Kongar yönetiminde yapılan araştırma, 23 ilde 2007 kişiye anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Eşlerini dövmesini onaylayan erkeklerin oranı %31.7 iken, bu oran kadınlarda %20.0 olarak bulunmuştur. Katılımcıların %35.1'i kadınların zaman zaman evde, dayak yemeği hak eden davranışlarda bulunduğunu belirtmişlerdir (DPT, 1994; akt: Okutan, 2007).

Kocacık ve arkadaşları tarafından 2007'de Sivas, Adıyaman, Denizli, Kırklareli illerinde bu illeri temsil edebilecek örneklem grubu ile yüz yüze görüşme tekniğiyle gerçekleştirilen bir alan araştırmasında; kadınların %27.5'unun evlerinde aile içi şiddete maruz kaldıklarını saptanmıştır. Şiddete uğramış kadınların önemli bölümünün birden fazla çeşitte şiddete maruz kaldıkları görülmüştür (Baykal, 2008).

Mor Çatı Kadın Sığınağı'na 1990-1996 arasında başvuran kadınların (1259) %88.0'ı şiddet gördüğünü, bu kadınların %68.1'i şiddet uygulayanın kocası olduğu ve %55.3'ünün eşinden fiziksel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Burada ilginç olan bir nokta boşanmış kadınların %2.3'ünün eski eşinden şiddet görüyor olmasıdır (Mor Çatı, 1998; akt: Okutan, 2007).

1997 yılında Aile Araştırma Kurumu tarafından gerçekleştirilen araştırma bulgularına göre örneklem grubundaki kadınların % 10'u eşlerinden sık sık veya ara sıra dayak yediğini, %10'u da sık sık veya ara sıra eşlerinin hakaretine maruz kaldığını (psikolojik şiddet uygulandığını) ifade etmiştir (Mavili Aktaş, 2006, s.15).

Yanikkerem (2002) tarafından İzmir'de dört sağlık ocağı bölgesinde 345 evli kadınla yapılan araştırmada, kadınların %37.0'ı fiziksel şiddete maruz kalmakta, her beş kadın biri gebelik döneminde şiddet görmekte, %41.4'ü eşleri tarafından aşağılanmaktadır. Kadınların %60.0'ının ekonomik güvencesi yoktur. Kadınların %40.5'i eşleri tarafından cinsel ilişkiye zorlanmaktadır. %19.7 kadın kendini iyi hissetmediği durumlarda bile eşleri tarafından cinsel ilişkiye zorlanmaktadır (Okutan, 2007).

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından 2008 yılı Ağustos ve Ekim ayları arasında 12795 kadınla yüz yüze görüşmeler yapılarak gerçekleştirilen araştırmada çıkan temel bulgulardan bazıları şöyledir:

Eşi veya birlikte olduğu kişi veya kişiler tarafından fiziksel veya cinsel şiddete uğramış kadınların, şiddete uğramamış kadınlardan üç kat daha fazla oranda intiharı düşündüğü ve dört kat daha fazla oranda intihara teşebbüs ettiği ortaya çıkmıştır.

En az bir kez evlenmiş kadınların %26 ile %57'sinin, eşi veya birlikte olduğu kişi veya kişiler tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldıkları ortaya çıkmıştır.

Her 10 kadından biri gebeliği süresince dayak yediğini ifade etmiştir.

Şiddet yaşayan kadınların neredeyse yarısı görüşme yapılmadan önce hiç kimseye yaşadıklarını anlatmadığını ifade etmiştir (www.ksgm.gov.tr)

2.10.1. Dünyada Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Tarihçesi ve Araştırmalar

Amerika ve İngiltere gibi gelişmiş toplumlarda bile cinsiyet eşitsizlikleri devam etmektedir. Bu toplumlardaki kadınların yüzde ellisinden fazlası eşlerinin fiziksel şiddetine maruz kalmaktadır; tecavüz ve fiziksel şiddet oranları son derece yüksektir (Bhasin, 2003; akt: Okutan, 2007). Kadınların erkeklere oranla on kat daha fazla sayıda cinsel şiddet ve saldırıya uğradıkları belirtilmektedir (Crowell and Burgers, 1998; akt: Okutan, 2007).

Dünya Sağlık Örgütü tarafından 10 ülkede (Bangladeş, Etopya, Japonya, Brezilya, Peru, Namibya, Samoa Ada Grubu, Sırbistan, Karadağ, Tayland, Tanzanya) 24000 kadın ile görüşülerek gerçekleştirilen araştırmaya göre, eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranı % 13 – 61, cinsel şiddete uğrayan kadınların oranı %6 – 59, duygusal şiddetle karşılaşan kadınların oranı ise %20 – 75 aralığındadır (WHO Multi-country Study on Women's Health And Domestic Violence Against Women İntial Reports on Prevelance, Health Outcomes and Women's Responses (Geneva, WHO. 2005, aktaran Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010).

Kenya'da yapılan bir araştırmada ise kadınların % 42'si kocaları tarafından düzenli olarak dövüldüklerini söylemiştir. Norveç'te kadın hastalıkları nedeniyle doktora giden kadınların % 25'i eşleri tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz bırakıldıklarını ifade etmişlerdir (Kılıçarslan, 2010, s.57).

ABD'nde, 1152 kadınla yapılan çalışmada, kadınların %54.0'ının farklı şiddet çeşitlerine maruz kaldıkları, %24.0'ının ise ağır şiddet gördüğü bulgusu elde edilmiştir (Coker

ve ark. 2005; akt: 2007, Okutan). Amerika ve Meksika doğumlu Latinlerle yapılan araştırma sonuçlarında kadınların %35.0'ı şiddet gördüğünü, %25.4'ü sadece sözel şiddet gördüğünü, %3.4'ü fiziksel tehdit yaşadıklarını belirtmişlerdir (Harris ve ark., 2005; akt: 2007, Okutan).

Mısır'da 15-49 yaş arasındaki kadınların % 35'i evlilikleri sırasında kocaları tarafından en azından bir defa dövüldüklerini belirtmektedir (<http://www.aacts.org/arts/art8.htm>, aktaran İbrahim, akt: Sarı, 2010).

Her ülkeden % 10 – 50 arasında kadın kendi partneri tarafından fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. (PAHO, 2003). Bununla birlikte Meksikalı kadın işçilerin %95'i cinsel şiddete uğradıklarını ifade etmektedirler (PAHO, 2003).

ABD'de kadına yönelik şiddet önemli bir sosyal problemdir. Ulusal araştırmalar her yıl en az 2 milyon kadının yakın ilişki içinde erkeklerden şiddet görmekte olduğunu tahmin etmektedir. Daha kapsamlı çalışmalar, 1992-1993 yıllarında bir yıl içinde yaklaşık 3.8 milyon kadının saldırıya ve 500 bin kadının ise tecavüze uğradığını göstermektedir. Kadına yönelik şiddet suçu işleyenlerin %29.0'ı kocaları, eski kocaları, erkek arkadaşları ya da eski erkek arkadaşlarıdır. Çalışmalar ABD'ndeki bütün kadınların %13.0'ı ile %25.0'ının, yaşamlarında cinsel şiddete maruz kaldıklarını tahmin etmektedir (Crowell and Burgers, 1998; akt: Okutan, 2007).

Kishor ve Johnson'un (2004) çalışmalarında, aile içi şiddetin; yaygınlığını, ilişkili faktörleri ve kadınların-çocukların sağlığı üzerindeki etkilerini araştırmayı amaçlayan Demografik ve Sağlık Araştırmaları Projesi (Demographic and Health Survey-DHS+) kapsamında toplanan verileri analiz ederek, 9 ülkedeki (Kamboçya, Kolombiya, Dominik Cumhuriyeti, Mısır, Haiti, Hindistan, Nikaragua, Peru ve Zambiya) aile içi şiddetin çok yönlü yapısını araştırmışlardır. Bu ülkelerdeki evli kadınlarda esleri tarafından şiddet maruz kalma oranlarının %19 ile %48 arasında değiştiği görülmüştür (Baykal, 2008).

Venezuela'da her gün ortalama 12 kadından biri cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Bu kadınların %72.0'ı 19 yaşın altındadır ve şiddet kurbanı kadınların çoğu saldırganları tanıdıklarını belirtmektedir (Guedes ve ark. 2002; akt: Okutan, 2007).

ABD'li araştırmacı Schwartz (1987), araştırmasında Amerikan ailesinde görülen şiddetle ilgili araştırmaları taramış ve erkeklerin kadınlarını dövme olaylarının çok yüksek boyutlarda görüldüğünü belirtmiştir. Ulusal suç indekslerine göre, mağdur olan tarafı % 95

oranında kadınlar oluşturmakta ve bu kadınların en çok eş dayığı, yaralama ve dövülmeden şikayetçi oldukları saptanmıştır (Yıldırım, 1998, s.35).

Kostarika’da şiddete uğramış kadınlarla gerçekleştirilen bir araştırmada ise kadınların % 49’unun hamile iken şiddete uğradıkları, bunun sonucunda şiddete uğrayan kadınların % 7’5’unun çocuklarını düşürdükleri öğrenilmiştir (PAHO, 2003).

Güney Hindistan’ın kırsal kesiminde evlilik içi şiddetle cinsiyet, sınıf ve ekonomik eşitsizlikler arasındaki ilişkiyi inceleyen alan çalışmasında; araştırmaya katılan kadınların %34.0’ı, eşleri tarafından fiziksel veya cinsel şiddete zorlandıkları ya da her ikisine birlikte maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (Krishnan, 2005; akt: Okutan, 2007).

Suudi Arabistan’da toplumunun kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarını inceleyen çalışmada, erkeklerin %30.0’ı, ailelerindeki kadınları istismar ettiklerini belirtmişlerdir. Kadınların %41.0’ının fiziksel şiddete maruz kaldıkları sonucu elde edilmiştir (Almosaed, 2004; akt: Okutan, 2007).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada İzmir Aile Mahkemelerinde boşanma davası görülen kadınların eş şiddetine maruz kalma durumu, boşanma davası sürecinde karşılaştıkları problemler, hukuki süreçle ilgili bilgi düzeyleri, hukuki süreçte karşılaştıkları sorunlar, boşanma davası öncesinde veya boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda 2011 yılı Mart-Temmuz ayları arasında İzmir Aile Mahkemelerinde boşanma davası devam eden ve hazırlanan anketi doldurmayı kabul eden 218 kadına hazırlanan görüşme anketi doldurtulmuş ve elde edilen veriler ilişkisel tarama modeli ile ortaya konulmaya çalışılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Evren, araştırma sonuçlarının genellenmek istediği elemanlar bütünüdür (Karasar, 2002, s.109). Örneklem, belli bir evrenden , belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir (Karasar, 2002, s.110). Bu araştırmanın evrenini İzmir Bayraklı Adliyesinde bulunan 13 aile mahkemesinde boşanma davası devam etmekte olan, hukuki olarak evli olan kadınlar oluşturmuştur. Anket katılımcılar tarafından doldurulduğu için örnekleme okuma-yazma bilmeyen kadınlar dahil edilmemiştir.

Buna bağlı olarak araştırmada, oranlı küme örnekleme şekli uygulanmıştır

TÜİK'in 2009 yılı boşanma verilerine göre, İzmir ili 10 bin 475 kişilik boşanma sayısı ile ilk sıradadır (Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, TÜİK, 2009). Araştırmanın evrenini temsil eden İzmir Bayraklı Adliyesi'nde bulunan 13 aile mahkemesindeki yıllık görülen dosya sayısı her mahkeme için 2009 ve 2010 yıl sonu verileri ele alındığında ortalama 1200 civarındadır. Her mahkemenin eşit sayıda dosya almasını sağlayan bir sistemin mevcut olduğu göz önüne alındığında İzmir Bayraklı Adliyesindeki 13 aile mahkemesinde görülen dosya sayısının toplam 15000 ile 16000 arasında olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte görülen dosyaların tamamının boşanma davası olmadığı, dosyaların bir kısmının evlat edinme, velayet değişikliği, vasilikle ilgili olduğu bilinmektedir. İzmir Aile Mahkemelerinde görülen toplam dava sayısının 2009 yılı ile 2011 yılları arasında önemli bir değişikliğe

uğramadığı göz önüne alındığında araştırma evrenimiz olan boşanma davası devam eden kadınların yaklaşık sayısı 10000 olarak öngörülmüştür. Hazırlanan ankete gönüllü olarak katılması planlanan kişi sayısı, istatistiksel olarak % 0,5 güven düzeyinde, % 5 hata payı ile ortalama 10.000 kişilik evrende 370 kişiye karşılık gelmektedir. Ancak araştırma sonunda ulaşılabilen kadın sayısı 218 olmuştur.

Şekil 1: Güven Düzeyi ve Çeşitli Kesinlik (Göz Yumulabilir Yanılgı) Sınırları İçin Örnek Büyüklüğü

%95 Güven Düzeyi

Evren Büyüklüğü	Kesinlik (Göz Yumulabilir Hata)				
	$\pm 1\%$	$\pm 2\%$	$\pm 3\%$	$\pm 4\%$	$\pm 5\%$
1.000	.	.	.	375	278
2.000	.	.	696	462	322
3.000	.	1334	787	500	341
4.000	.	1500	842	522	350
5.000	.	1622	879	536	357
10.000	4899	1936	964	566	370
20.000	6489	2144	1013	583	377
50.000	8057	2291	1045	593	381
100.000	8763	2345	1056	597	383
500.000 to ∞	9423	2390	1065	600	384

(Karatay, <http://80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/eay/mkaratay.doc>)

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada boşanma davası devam eden kadınların evlilikleri sürecinde eş şiddetine maruz kalma durumları, sosyo-demografik özellikleri, adli süreçte karşılaştıkları sorunlar ve diğer bağımsız değişkenlere ilişkin bilgiler araştırmacı tarafından geliştirilen “Anket ” aracılığıyla saptanmıştır.

3.3.1. Anket

Anket araştırmacı tarafından örneklem grubundaki kadınlar tarafından soruları kolaylıkla anlayacakları ve bu doğrultuda bilgi verebilecekleri şekilde hazırlanmıştır.

Araştırmacı tarafından oluşturulan anket, boşanma davası devam etmekte olan kadınlara yöneltilen sorulara şu başlıklar altında sınıflandırılabilir.

Tanıtıcı Bilgiler:

Boşanma davası devam eden kadınların, yaş, eğitim, durumu, meslek, sosyo-ekonomik düzey, sosyal güvence durumları, çocuk sahibi olup olmama, varsa çocuğun yaşı, evlilik sayısı, evlilik şekli, en uzun süre yaşanan yer, gibi özellikleriyle ilgili soruları kapsamaktadır.

Boşanma Davası Süreciyle İlgili Sorular

Boşanma kararının kim tarafından alındığı, boşanma nedenleri, dava sürecinde nerede yaşandığı varsa çocukların kiminle kaldığıyla ilgili soruları kapsamaktadır.

Boşanma Sürecinde Karşılaşılan Sorunlara Dair

Boşanma davası sürecinde kadınların ne tür sorunlar yaşadığı, bu sorunlarla ilgili yardım alabileceği kaynaklarla ilgili bilgi sahip olup olmadığı, yardım alıp alamadığı, boşanma sürecinde danışmanlık alıp almadıkları, danışmanlık almaya nasıl baktıklarıyla ilgili soruları kapsamaktadır.

Karşılaşılan Şiddet Olaylarına Dair

Kadınların evlilikleri sürecinde eşleri tarafından ne sıklıkta ve tür şiddet olaylarıyla karşılaştıkları, bunun yanında boşanma davası sürecinde herhangi bir şiddet olayıyla

karşılaşıp karşılaşmadıkları, karşılaştılsa ne tür bir şiddetle ne sıklıkta karşılaştıklarına yönelik soruları kapsamaktadır.

3.4. Veri Toplama Aracına Yönelik Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması

Araştırmacı tarafından hazırlanan ankette genel olarak boşanma davası devam etmekte olan kadınların demografik özellikleri, boşanma sürecinde karşılaşılan problemler ve adli sistem ve boşanma sürecinde danışmanlık hizmeti alınmasıyla ilgili görüşlerinin ne olduğunu belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır. Anketin geçerlilik güvenilirliği açısından yapılan analiz sonucunda cronbach alfa 0,521 çıkmıştır.

Hazırlanan anketin, ön uygulaması için 30 kadına ulaşılmış ve ardından anketten herhangi bir soru veya herhangi bir seçenek çıkartılmaksızın uygulamaya devam edilmiştir. Yalnız “Boşanma Davasının Neden veya Nedenleri”nin sorulduğu 12.soruda diğer şıkkında çok sayıda “aldatılma” cevabı alınmış ve “aldatılma” seçeneği de farklı bir seçenek olarak eklenmiştir.

3.5. Veri Toplama Süreci

Araştırmaya Adalet Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğünden alınan izin doğrultusunda 2011 yılı Mart ayında başlanmıştır. Temmuz ayı sonuna kadar kendilerinin de onayı alınarak toplam olarak ön uygulamayla birlikte boşanma davası devam eden 218 kadına anket uygulanmıştır. Anket kağıdı katılımcıların kendileri tarafından doldurulmuştur.

3.6. Verilerin İşlenmesi ve Değerlendirilmesi

Araştırmada elde edilen veriler aracılığıyla belirtilen amaçlar doğrultusunda SPSS programı kullanılarak istatistiksel yöntemlerden khi-kare ile çözümlemeler yapılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde anketleri cevaplandıran kadınların kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar frekans ve yüzdelik dağılımları ile analiz edilip yorumlanmıştır.

Khi-kare ile analiz yapılırken evlenme şekilleri isteyerek ve istemeyerek olarak iki ana başlıkta değerlendirilmiş, tanışıp anlaşılarak ve görücü usulü / isteyerek evlenenler, isteyerek evlenenler kategorisine dahil edilirken, görücü usulü istemeyerek evlenenler ise istemeyerek kategorisinde ele alınmıştır. Evlenme yaşı olarak 21 yaş ve altı ile 21 yaş üstü olmak üzere iki kategori oluşturulmuş, sosyal güvence durumuyla ilgili olarak da sosyal güvencesi olanlar, sosyal güvencesi olmayanlar olmak üzere iki kategori oluşturulmuş, yeşil kart sahibi olan katılımcılar, Bağ-Kur’lu, SSK’lı ve Emekli Sandığından olan katılımcıların

hepsi sosyal güvencesi olanlar kategorisinde ele alınmışlardır. Bunlarla birlikte eğitim durumuyla ilgili de okur-yazar ve ilkokul mezunları, ortaokul ve lise mezunları ve yüksek okul ve üstü mezunlar olarak üç kategori oluşturulmuştur.

Katılımcıların en uzun süre yaşadığı yer tablolarında ve analizler yapılırken yaşadığı yer olarak belirtilmiştir.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular; çalışma grubunun demografik bilgileri, evlilik sürecinde karşılaştığı şiddet olayları, boşanma davası sürecinde yaşadıkları problemler ve ihtiyaçları (aile danışmanlığı vb.) ve hukuki süreçle ilgili bilgi düzeylerini içermektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen veriler kullanılarak SPSS programı yardımıyla istatistiksel çözümler yapılmış, anlamlılık düzeyi $p<.05$ alınmıştır. Verilerin çözümlenmesinde, boşanma davası devam etmekte olan kadınların verdikleri cevaplar; frekans ve yüzdelik dağılımları, ilişki arayan istatistiklerden khi- kare yöntemi kullanılarak analiz edilerek yorumlanmıştır.

4. 1.Tanımlayıcı Bulgular

Analizler toplam 218 katılımcı tarafından doldurulan anket sonucunda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan kadınların %58,3'ünün 30-39 yaş arasında olduğu, %46,4'ünün ortaokul veya lise mezunu olduğu, % 51,4'ünün işçi olduğu, %90,8'inin kentte yaşadığı, % 61,9'unun sosyal güvencesinin olduğu ve % 55,5'inin ise çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılanlar ile ilgili demografik veriler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1 Katılımcılara Ait Demografik Veriler

		N	%
Yaş	<21	11	5,0
	21-29	40	18,3
	30-39	127	58,3
	40-49	40	18,3
Eğitim durumu	Okur yazar-İlkokul	85	39,0
	Orta öğrenim-Lise	101	46,4
	Yüksekokul-Üniversite	32	14,7
Çalışma statüsü	Memur	30	13,8
	İşçi	112	51,4
	İşyeri sahibi	6	2,8
	Diğer	36	16,5
	Hiç Çalışmamış	34	15,6
Yaşadığı yer	Köy	10	4,6
	Kasaba	10	4,6
	Kent	198	90,8
Sosyal güvence	Sosyal Güvencesi Var	135	61,9
	Emekli Sandığı veya SSK	107	49,1
	Bağ-Kur	12	5,5
	Yeşil Kart	16	7,3
	Sosyal Güvencesi Yok	83	38,1
Çalışma durumu	Çalışıyor	121	55,5
	Çalışmıyor	97	44,5

Katılımcıların çocuk sahibi olma durumlarına bakıldığında % 49,1'inin 1 çocuk sahibi olduğu, daha önce başka bir evlilik yapma veya yapmama durumu incelendiğinde % 88,1'inin ise mevcut evliliğinin ilk evliliği olduğu, evlilik şekilleri incelendiğinde katılımcıların % 72,9'unun tanışıp/anlaşarak evlendiği ve evlenme yaşlarına bakıldığında % 51,8'inin 21 yaş ve altı yaş döneminde evlendiği görülmüştür. Katılımcıların evliliklerine ait bilgiler Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2 Katılımcıların Evlilik Bilgileri İle İlgili Veriler

		N	%
Çocuk Sayısı	1 Çocuk sahibi olanlar	107	49,1
	2 Çocuk sahibi olanlar	91	41,7
	3 Çocuk sahibi olanlar	20	9,2
Evlilik Durumu	İlk evliliği olanlar	192	88,1
	Daha önce evlilik yapmış olanlar	26	11,9
Evlilik Şekilleri	Tanışıp/anlaşarak	159	72,9
	Görücü usulü / isteyerek	37	17,0
	Görücü usulü / istemeyerek	19	8,7
	Diğer	3	1,4
Evlenme Yaşı	21 yaş ve altı	113	51,8
	21 -29	91	41,8
	30-39	14	6,4

Boşanma kararının kimin tarafından alındığına bakıldığında % 71,6'sının boşanma kararını kendisinin verdiği, boşanma davasının kimin tarafından açıldığına bakıldığında katılımcıların %79,4'ünün boşanma davasını kendisinin açtığı, boşanma davasının açılmasının nedenlerine bakıldığında ise % 69,3'ünün şiddetli geçimsizlik nedeniyle boşanma davasının açıldığını belirttikleri görülmüştür. Boşanma sürecine ilişkin veriler Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3 Boşanma Öncesi Sürece İlişkin Veriler

			N	%
Boşanma Kararının Alınma Durumu	Birlikte	21	9,6	
	Eşi tarafından	41	18,8	
	Kendisi tarafından	156	71,6	
Boşanma Davasının Açılma Durumu	Eşi tarafından	45	20,6	
	Kendisi tarafından	173	79,4	
Boşanma Davasının Açılma Nedenleri	Eş şiddeti	71	32,6	
	Şiddetli geçimsizlik	151	69,3	
	Ekonomik sorunlar	79	36,2	
	Aldatılma	25	11,5	
	Diğer	20	9,2	

Katılımcıların dava sürecinde bir avukattan hukuki yardım alıp almadıkları incelendiğinde ise % 70,2'sinin hukuki yardım aldığı, hukuki yardım almayan katılımcıların hukuki yardım almama nedenleri incelendiğinde ise % 40'lık bir kısmının maddi nedenlerden hukuki yardım almadığı, boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu incelendiğinde % 50'5'inin gereksinim duymadığı ve almadığı, boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu incelendiğinde % 54,1'inin gereksinim duymadığı ve almadığı, boşanma davası sürecinde çiftlere aile veya evlilik danışmanlık hizmeti verilmesi konusunda katılımcıların düşünceleri incelendiğinde ise katılımcıların % 53,2'sinin boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti verilmesinin olumlu etkileri olacağını düşündüğü öğrenilmiştir.

Boşanma sürecinde yardım gereksinimi duyma ve alma durumuna ilişkin veriler Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4 Boşanma Sürecinde Yardım Gereksinimi Duyma ve Alma Durumları

	N	%
Boşanma davası sürecinde hukuki yardım alma durumu	Yardım alanlar	153 70,2
	Yardım almayanlar	65 29,8
Hukuki yardım almama nedenleri	Maddi yetersizlik	26 11,9
	Gerek duymama	2 0,9
	Diğer	37 17
Boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu	Gereksinim duyan ve alan	25 11,5
	Gereksinim duyan ama almayan	83 38,1
	Gereksinim duymayan ve almayan	110 50,5
Boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu	Gereksinim duyan ve alanlar	12 5,5
	Gereksinim duyan ve almayan	81 37,2
	Gereksinim duymayan ve almayan	118 54,1
	Gereksinim duymayan ama alan	7 3,2
Boşanma davası sürecinde çiftlere aile veya evlilik danışmanlık hizmeti verilmesine ilişkin düşünceler	Olumlu etkiler	116 53,2
	Olumsuz etkiler	17 7,8
	Herhangi bir etkisi olmaz	85 39

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemler incelendiğinde katılımcıların % 73,4’ünün psikolojik ve duygusal sorunlarla karşılaştığı, boşanma davası sürecinde karşılaşılan ekonomik problemler incelendiğinde % 30,3’ünün kendi kişisel ihtiyaçlarını karşılayamadığı, boşanma davası sürecinde karşılaşılan hukuki problemler incelendiğinde ise katılımcıların % 46,8’inin dava sürecinin uzun sürmesiyle ilgili sorun yaşadığı öğrenilmiştir.

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan güçlükler ile ilgili veriler Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5 Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler

		N	%
Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemler	Ekonomik temelli sorunlar	106	48,6
	Hukuki süreçle ilgili sorunlar	53	24,3
	Psikolojik ve duygusal sorunlar	160	73,4
	Güvenlik sorunları	61	28,0
	Toplumsal baskı	36	16,5
	Diğer	7	3,2
	Herhangi bir sorunla karşılaşmayanlar	4	1,8
Boşanma davası sürecinde karşılaşılan ekonomik problemler	Evin temel ihtiyaçlarını karşılayamama	53	24,3
	Çocukların ihtiyaçlarını karşılayamama	45	20,6
	Kendi kişisel ihtiyaçlarını karşılayamama	66	30,3
	Diğer	52	23,9
	Herhangi bir ekonomik sorunla karşılaşmayanlar	75	34,4
Boşanma davası sürecinde karşılaşılan hukuki problemler	Avukat ile ilgili sorunlar	7	3,2
	Hukuki süreçle ilgili tarafları bilgilendirecek ve rehberlik edecek bir danışmanlık hizmetinin olmayışı	9	4,1
	Dava sürecinin uzun sürmesi	102	46,8
	Diğer	14	6,4
	Herhangi bir hukuki sorunla karşılaşmayanlar	86	39,4

Katılımcıların yasaları ve adli sistemi kadın hakları açısından yeterli bulup bulmama durumu incelendiğinde % 40,4'ünün kısmen yeterli bulduğu, 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında herhangi bir bilgi sahibi olup olmama durumu incelendiğinde % 63,3'ünün bilgi sahibi olmadığı, katılımcıların 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlanma durumu incelendiğinde % 59,1'inin yararlanmadığı, katılımcıların 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin hangilerinden yararlandığı incelendiğinde % 8,3'ünün bir sağlık kuruluşuna muayene ve tedavi için başvurma tedbirlerinden yararlandığı, katılımcıların evlilik süresince maruz bırakıldığı bir şiddet olayı

sonrasında şiddetten kurtulmak için herhangi bir girişimde bulunup bulunmama durumu incelendiğinde % 36,3'ünün girişimde bulunduğu, karşılaşılan şiddet olayı sonrası şiddetten kurtulmak için öncelikli olarak bulunulan girişim incelendiğinde ise % 16,1'inin hukuki yollara başvurduğu öğrenilmiştir.

Katılımcıların adli sisteme ilişkin bilgi, düşünce ve yararlanma durumlarına ilişkin veriler Tablo 6'da gösterilmiştir.

Katılımcıların fiziksel şiddete maruz kalma durumu incelendiğinde, katılımcıların % 32,1'inin fiziksel şiddete maruz kalmadığını belirttiği onun dışındaki katılımcıların fiziksel şiddete maruz kaldığı öğrenilmiştir. Katılımcıların maruz kaldığı fiziksel şiddet türleri incelendiğinde de % 44'ünün yumruk vurma, şeklinde fiziksel şiddete maruz kaldığı, katılımcıların duygusal/sözel şiddete maruz kalma durumu incelendiğinde, katılımcıların sadece % 6,4'ünün duygusal/sözel şiddete maruz kalmadığını belirttiği, katılımcıların maruz kaldığı duygusal/sözel şiddet türleri incelendiğinde de % 67,9'unun hakaret şeklinde duygusal/sözel şiddete maruz kaldığı, katılımcıların cinsel şiddete maruz kalma durumu incelendiğinde, katılımcıların % 52,3'ünün cinsel şiddete maruz kalmadığını belirttiği onun dışındaki katılımcıların cinsel şiddete maruz kaldığı öğrenilmiştir. Katılımcıların maruz kaldığı cinsel şiddet türlerine bakıldığında % 30,7'sinin istemediği halde cinsel ilişkiye zorlanma şeklinde cinsel şiddete maruz kaldığı, katılımcıların ekonomik şiddete maruz kalma durumu incelendiğinde, katılımcıların % 18,3'ünün ekonomik şiddete maruz kalmadığını belirttiği onun dışındaki katılımcıların ekonomik şiddete maruz kaldığı, katılımcıların maruz kaldığı ekonomik şiddet türleri incelendiğinde de % 41,7'sinin ihtiyacı kadar para vermemek şeklinde ekonomik şiddete maruz kaldığı, Katılımcıların psikolojik şiddete maruz kalma durumu incelendiğinde, katılımcıların % 12,8'inin psikolojik şiddete maruz kalmadığını belirttiği onun dışındaki katılımcıların psikolojik şiddete maruz kaldığı, katılımcıların maruz kaldığı psikolojik şiddet türleri incelendiğinde de % 59,6'sının bakış ve tehditlerle sindirilme şeklinde psikolojik şiddete maruz kaldığı öğrenilmiştir.

Katılımcıların şiddet türlerine göre eş şiddetine maruz kalma durumlarına ilişkin veriler Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 6 Adli Sisteme İlişkin Bilgi, Düşünce ve Yararlanma Durumları

		N	%
Yasaları ve adli sistemi kadın hakları açısından yeterli bulma durumu	Yeterli	65	29,8
	Yeterli değil	65	29,8
	Kısmen	88	40,4
4320 sayılı hakkında bilgi sahibi olma durumu	Bilgi sahibi	28	12,8
	Bilgi sahibi değil	138	63,3
	Kısmen	52	23,9
4320 sayılı kanundaki tedbirlerden yararlanma durumu	Şiddete maruz kalmayan	67	30,7
	Şiddete maruz kalan	151	69,3
	Herhangi bir tedbirden yararlanmayan	129	59,1
	Tedbirden yararlanan	22	10,1
	Konuttan uzaklaştırma	14	6,4
	İletişim vasıtalarıyla rahatsız etmeme	8	3,7
	Bir sağlık kuruluşuna muayene ve tedavi için başvurma	18	8,3
Şiddetten kurtulmak için girişimde bulunma durumu	Şiddete maruz kalmayan	67	30,7
	Şiddete maruz kalan	151	69,3
	Girişimde bulunmayan	72	33,0
	Girişimde bulunan	79	36,3
	Hukuki yollara başvurma	35	16,1
	Çevreden yardım alma	21	9,6
	Karakola başvurma	23	10,6

Tablo 7 Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumunun Şiddet Türlerine Göre Dağılımı

		N	%
Fiziksel şiddete maruz kalma durumu	Saç çekme	42	19,3
	El-yumruk vurma	96	44,0
	Tekme atma	48	22,0
	Sopa vb. cisimle vurma	24	11,0
	Bıçak-ateşli silahla	19	8,7
	İtip-kakma	82	37,6
	Diğer	4	1,8
	Fiziksel şiddetle karşılaşmayan	70	32,1
Duygusal/sözel şiddete maruz kalma durumu	Hakaret	148	67,9
	Küfür	133	61,0
	Küçümseme/aşağılama	134	61,5
	alay etme		
	Yaptıklarını sürekli	102	46,8
	beğenmeme/yetersiz olduğunu		
	söyleme		
	Tehdit veya korkutma	90	41,3
	Aşırı kıskançlık	61	28,0
	Diğer	7	3,2
	Duygusal/sözel şiddetle karşılaşmayan	14	6,4
Cinsel şiddete maruz kalma durumu	İstemediği halde ilişkiye zorlanma	67	30,7
	İstediği halde cinsel ilişkiye girmeme	7	3,2
	İstemediği türden ilişkiye girme	64	29,4
	Cinsel şiddetle karşılaşmayan	114	52,3
Ekonomik şiddete maruz kalma durumu	İhtiyacı kadar para vermeme	91	41,7
	İstmeden para vermeme	83	38,1
	Kazancını isteği dışında alma	41	18,8
	Diğer	36	16,5
	Ekonomik şiddetle karşılaşmayan	40	18,3

Psikolojik şiddete maruz kalma durumu	Bir eşyayı kırma ve fırlatma	111	50,9
	Duvar, kapı vb. tekmeleme	101	46,3
	Konuşurken parmakla tehdit edilme	106	48,6
	Bakış ve tehditlerle sindirilme	130	59,6
	Evden kovulma veya ayrılmakla tehdit	102	46,8
	Psikolojik şiddetle karşılaşmayan	28	12,8

4.2. Değişkenler Arasındaki İlişkilere Dair Bulgular

Tablo 8 Evlilik Şekillerine Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu

	İsteyerek		İstemeyerek		P
	N	%	N	%	
Fiziksel Şiddet Var	130	66,3	15	78,9	p=.259
Fiziksel Şiddet Yok	66	33,7	4	21,1	
Duygusal / Sözel Şiddet Var	186	94,9	15	78,9	p=.023
Duygusal / Sözel Şiddet Yok	10	5,1	4	21,1	
Cinsel Şiddet Var	89	45,4	12	63,2	p=.063
Cinsel Şiddet Yok	107	54,6	7	36,8	
Ekonomik Şiddet Var	162	82,7	13	68,4	p=.220
Ekonomik Şiddet Yok	34	17,3	6	31,6	
Psikolojik Şiddet Var	172	87,8	15	78,9	p=.439
Psikolojik Şiddet Yok	24	12,2	4	21,1	

Evlilik şekillerine göre eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında “duygusal veya sözel şiddete uğrama” açısından evlilik şekilleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında “isteyerek” evlenen kadınların “istemeyerek” evlenen kadınlara göre daha yüksek bir oranının “duygusal veya sözel şiddet”e uğradığı öğrenilmiştir.

“Fiziksel şiddete uğrama”, “cinsel şiddete uğrama”, “ekonomik şiddete uğrama”, “psikolojik şiddete uğrama” ile evlilik şekilleri arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 9 Eğitim Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu

	Okur-Yazar ve İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu - Lise mezunu		Yüksekokul mezunu ve üstü		P
	N	%	N	%	N	%	
Fiziksel Şiddet Var	57	67,1	71	70,3	20	62,5	p=.697
Fiziksel Şiddet Yok	28	32,9	30	29,7	12	37,5	
Duygusal / Sözel Şiddet Var	77	90,6	98	97	29	90,6	p=.155
Duygusal / Sözel Şiddet Yok	8	9,4	3	3	3	9,4	
Cinsel Şiddet Var	40	47,1	54	53,5	10	31,3	p=.089
Cinsel Şiddet Yok	45	52,9	47	46,5	22	68,7	
Ekonomik Şiddet Var	64	75,3	88	85,4	26	81,3	p=.115
Ekonomik Şiddet Yok	21	24,7	13	14,6	6	18,7	
Psikolojik Şiddet Var	69	81,2	95	94,1	26	81,3	p=.018
Psikolojik Şiddet Yok	16	18,8	6	5,9	6	18,7	

Evlilik şekillerine göre eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında “psikolojik şiddete uğrama açısından evlilik şekilleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucunda elde edilen sonuçlara göre ortaokul veya lise mezunu olan katılımcıların, okuryazar veya ilköğretim mezunu ve yükseköğretim mezunu olan katılımcılara oranla daha yüksek oranda “psikolojik şiddet” ile karşılaştığı görülmüştür. Okuryazar veya

ilkokul mezunu ile yüksekokul mezunu olan gruptaki katılımcıların “psikolojik şiddet” ile karşılaşma oranının neredeyse eşit olduğu görülmüştür.

Eğitim durumuna göre eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında “fiziksel şiddete uğrama” , “duygusal veya sözel şiddete uğrama”, “cinsel şiddete uğrama” , “ekonomik şiddete uğrama”, ile eğitim durumu arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 10 Çalışma Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu

	Çalışıyor		Çalışmıyor		P
	N	%	N	%	
Fiziksel Şiddet Var	80	66,1	68	70,1	p=.531
Fiziksel Şiddet Yok	41	33,9	29	29,9	
Duygusal / Sözel Şiddet Var	111	91,7	93	95,9	p=.215
Duygusal / Sözel Şiddet Yok	10	8,3	4	4,1	
Cinsel Şiddet Var	61	50,4	43	44,3	p=.371
Cinsel Şiddet Yok	60	49,6	54	55,7	
Ekonomik Şiddet Var	88	72,7	90	92,8	p=.000
Ekonomik Şiddet Yok	33	27,3	7	7,2	
Psikolojik Şiddet Var	103	85,1	87	89,7	p=.317
Psikolojik Şiddet Yok	18	14,9	10	10,3	

Çalışma durumuna göre eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında “ekonomik şiddete uğrama” ile çalışma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmayan kadınların çalışan kadınlara göre daha yüksek oranda ekonomik şiddete uğradığı sonucu elde edilmiştir..

“Fiziksel şiddete uğrama”, “duygusal veya sözel şiddete uğrama” “cinsel şiddete uğrama”, “psikolojik şiddete uğrama ile eğitim durumu arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 11 Yaşamının En Uzun Süresini Geçirdiği Yere Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu

	Köy		Kasaba		Kent		P
	N	%	N	%	N	%	
Fiziksel Şiddet Var	6	60	10	100	132	66,7	p=.076
Fiziksel Şiddet Yok	4	40	0	0	66	33,3	
Duygusal / Sözel Şiddet Var	6	60	10	100	188	94,9	p=.000
Duygusal / Sözel Şiddet Yok	4	40	0	0	10	5,1	
Cinsel Şiddet Var	0	0	3	30	101	51	p=.004
Cinsel Şiddet Yok	10	100	7	70	97	49	
Ekonomik Şiddet Var	10	100	10	100	158	79,8	p=.084
Ekonomik Şiddet Yok	0	0	0	0	40	20,2	
Psikolojik Şiddet Var	6	60	10	100	174	87,9	p=.017
Psikolojik Şiddet Yok	4	40	0	0	24	12,1	

Yaşamlarının en uzun süresini geçirdiği yerleşim yerine göre eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında “duygusal veya sözel şiddete uğrama”, “cinsel şiddete uğrama”, “psikolojik şiddete uğrama”, ile en uzun süre geçirilen yerleşim yeri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Yaşamının en uzun süresini kasabada geçiren kadınların tamamının “duygusal veya sözlü şiddet”e uğradığı, yaşamının en uzun süresini köyde geçiren kadınların yaşamının en uzun süresini kasabada veya kentte geçiren kadınlara göre daha yüksek oranda “cinsel şiddet”e uğradığı, aynı şekilde yaşamının en uzun süresini kasabada geçiren kadınların tamamının “psikolojik şiddet” ile karşılaştığı öğrenilmiştir.

“Fiziksel şiddete uğrama”, “ekonomik şiddete uğrama”, ile kadınların yaşamlarının en uzun süresini geçirdiği yerleşim yeri arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 12 Çocuk Sayısına Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu

	1 Çocuk Sahibi Olanlar		2 Çocuk Sahibi Olanlar		3 Çocuk Sahibi Olanlar		P
	N	%	N	%	N	%	
Fiziksel Şiddet Var	68	63,6	64	70,3	16	80	p=.284
Fiziksel Şiddet Yok	39	36,4	27	29,7	4	20	
Duygusal / Sözel Şiddet Var	100	93,5	88	96,7	16	80	p=.022
Duygusal / Sözel Şiddet Yok	7	6,5	3	3,3	4	20	
Cinsel Şiddet Var	40	37,3	54	59,3	10	50	p=.008
Cinsel Şiddet Yok	67	62,7	37	40,7	10	50	
Ekonomik Şiddet Var	81	75,7	84	92,3	13	65	p=.001
Ekonomik Şiddet Yok	26	24,3	7	7,7	7	35	
Psikolojik Şiddet Var	90	84,1	84	92,3	16	80	p=.138
Psikolojik Şiddet Yok	17	15,9	7	7,7	4	20	

Çocuk sayısı ile eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında “cinsel şiddete uğrama” , “duygusal veya sözel şiddete uğrama” , “ekonomik şiddete uğrama” , arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

“Cinsel şiddete uğrama”, “duygusal veya sözel şiddete uğrama”, “ekonomik şiddete uğrama” oranının 2 çocuk sahibi olan katılımcılarda en yüksek oranda olduğu görülmüştür.

“Fiziksel şiddete uğrama”, “psikolojik şiddete uğrama”, ile çocuk sayısı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 13 Sosyal Güvence Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu

	Herhahgi Bir Sosyal Güvencesi Olmayan		Sosyal Güvencesi Olan		P
	N	%	N	%	
Fiziksel Şiddet Var	51	61,4	97	71,9	p=.110
Fiziksel Şiddet Yok	32	38,6	38	28,1	
Duygusal / Sözel Şiddet Var	79	95,2	125	92,6	p=.449
Duygusal / Sözel Şiddet Yok	4	4,8	10	7,4	
Cinsel Şiddet Var	29	34,9	75	55,5	p=.003
Cinsel Şiddet Yok	54	65,1	60	44,5	
Ekonomik Şiddet Var	66	79,5	112	83	p=.523
Ekonomik Şiddet Yok	17	20,5	23	17	
Psikolojik Şiddet Var	76	91,6	114	84,4	p=.127
Psikolojik Şiddet Yok	7	8,4	21	15,6	

Sosyal Güvence durumu ile eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında “cinsel şiddete uğrama” ile sosyal güvence durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırmanın bulgularına göre sosyal güvencesi olanların daha yüksek bir oranda “cinsel şiddet” ile karşılaştıkları görülmüştür.

“Fiziksel şiddete uğrama”, “duygusal veya sözel şiddete uğrama”, “ekonomik şiddete uğrama”, “psikolojik şiddete uğrama” ile sosyal güvence durumu arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 14 Yaş Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu

	21 Yaş altı		21-29 Yaş arası		30-39 Yaş arası		40-49 Yaş arası		49 Yaş üstü		P
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Fiziksel Şiddet Var	7	63,6	21	52,5	29	72,5	91	71,7	0	0	P=130
Fiziksel Şiddet Yok	4	36,4	19	47,5	11	27,5	36	28,3	0	0	
Duygusal / Sözel Şiddet Var	11	100	36	90	40	100	117	92,1	0	0	p=.187
Duygusal / Sözel Şiddet Yok	0	0	4	10	0	0	10	7,9	0	0	
Cinsel Şiddet Var	3	27,3	21	52,5	21	52,5	59	46,5	0	0	P=.448
Cinsel Şiddet Yok	8	72,7	19	47,5	19	47,5	68	53,5	0	0	
Ekonomik Şiddet Var	11	100	30	75	31	77,5	106	83,5	0	0	P=.222
Ekonomik Şiddet Yok	0	0	10	25	9	22,5	21	16,5	0	0	
Psikolojik Şiddet Var	11	100	36	90	40	100	103	81,1	0	0	p=.008
Psikolojik Şiddet Yok	0	0	4	10	0	0	24	18,9	0	0	

Yaş ile eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında “psikolojik şiddete uğrama ile yaş durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

21 yaş altındaki ve 30-39 yaş arasındaki kadınların tamamının “psikolojik şiddete” uğradığı görülürken, 40-49 yaş arası kadınların en düşük oranda “psikolojik şiddete” uğrayan yaş grubu oldukları sonucu elde edilmiştir.

“Fiziksel şiddete uğrama”, “duygusal veya sözel şiddete uğrama” , “cinsel şiddete uğrama” , “ekonomik şiddete uğrama” ile yaş durumu arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 15 Boşanma Davası Öncesinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu

	Ever gereksinim duydum ve aldım		Ever gereksinim duydum ama almadım		Hayır gereksinim duymadım ve almadım		Hayır gereksinim duymadım ama aldım		P
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Fiziksel Şiddet Var	15	60	59	71,1	74	67,3	0	0	p=.571
Fiziksel Şiddet Yok	10	40	24	28,9	36	32,7	0	0	
Duygusal / Sözel Şiddet Var	22	88	80	96,4	102	92,7	0	0	p=.284
Duygusal / Sözel Şiddet Yok	3	12	3	3,6	8	7,3	0	0	
Cinsel Şiddet Var	6	24	38	45,8	60	54,5	0	0	p=.020
Cinsel Şiddet Yok	19	76	45	54,2	50	45,5	0	0	
Ekonomik Şiddet Var	12	48	77	92,8	89	80,9	0	0	p=.000
Ekonomik Şiddet Yok	13	52	6	7,2	21	19,1	0	0	
Psikolojik Şiddet Var	25	100	77	92,	88	80	0	0	p=.004
Psikolojik Şiddet Yok	0	0	6	7,2	22	20	0	0	

Boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu ile eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında “cinsel şiddete uğrama”, “ekonomik şiddete uğrama”, “psikolojik şiddete uğrama” ile boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyan ve alan kadınların “cinsel şiddete” ve “ekonomik şiddete uğrama” uğrama oranının aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almayan kadınlara göre daha düşük olduğu görülmüştür. Bununla birlikte boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı

hizmeti almaya gereksinim duyan ve alan kadınların tamamının “psikolojik şiddete” uğradığı sonucu elde edilmiştir.

“Fiziksel şiddete uğrama”, “duygusal veya sözlü şiddete uğrama” ile boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 16 Boşanma Davası Sürecinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu

	Ever gereksinim duydum ve aldım		Ever gereksinim duydum ama almadım		Hayır gereksinim duymadım ve almadım		Hayır gereksinim duymadım ama aldım		P
	N	%	N	%	N	%	N	%	
Fiziksel Şiddet Var	9	75	58	71,6	81	68,6	0	0	p=.001
Fiziksel Şiddet Yok	3	25	23	28,4	37	31,4	7	100	
Duygusal / Sözel Şiddet Var	12	100	78	96,3	110	93,2	4	57,1	p=.001
Duygusal / Sözel Şiddet Yok	0	0	3	3,7	8	6,8	3	42,9	
Cinsel Şiddet Var	0	0	44	54,3	60	50,8	0	0	p=.000
Cinsel Şiddet Yok	12	100	37	45,7	58	49,2	7	100	
Ekonomik Şiddet Var	6	50	72	88,9	97	82,2	3	42,9	p=.000
Ekonomik Şiddet Yok	6	50	9	11,1	21	17,8	4	57,1	
Psikolojik Şiddet Var	12	100	72	88,9	99	83,9	7	100	p=.247
Psikolojik Şiddet Yok	0	0	9	11,1	19	16,1	0	0	

Boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu ile eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında “fiziksel şiddete uğrama”, “duygusal veya sözel şiddete uğrama”, “cinsel şiddete uğrama”, “ekonomik şiddete uğrama” ile boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

“Fiziksel şiddete uğrama” ile “duygusal veya sözlü şiddete uğrama” oranının boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyan ve alan grup içerisinde en yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Cinsel şiddete uğrama” ile “ekonomik şiddete uğrama” oranının ise boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyan ancak almayan grup içerisinde en yüksek düzeye çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Psikolojik şiddete uğrama” ile boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 17 Boşanma Davası Sürecinde Bir Avukattan Hukuki Yardım Alma Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu

	Hukuki Yardım Alanlar		Hukuki Yardım Almayanlar		P
	N	%	N	%	
Fiziksel Şiddet Var	100	65,4	48	73,8	p=.220
Fiziksel Şiddet Yok	53	34,6	17	26,2	
Duygusal / Sözel Şiddet Var	146	95,4	58	89,2	p=.088
Duygusal / Sözel Şiddet Yok	7	4,6	7	10,8	
Cinsel Şiddet Var	73	47,7	31	47,7	p=.998
Cinsel Şiddet Yok	80	52,3	34	52,3	
Ekonomik Şiddet Var	127	83	51	78,5	p=.428
Ekonomik Şiddet Yok	26	17	14	21,5	
Psikolojik Şiddet Var	133	86,9	57	87,7	p=.877
Psikolojik Şiddet Yok	20	13,1	8	12,3	

Boşanma davası sürecinde bir avukattan hukuki yardım alma durumuna göre eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında “fiziksel şiddete uğrama” , “duygusal veya sözlü şiddete uğrama” , “cinsel şiddete uğrama” , “ekonomik şiddete uğrama” , “psikolojik

şiddete uğrama” ile boşanma davası sürecinde bir avukattan hukuki yardım alma arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 18 Boşanma Kararının Kim Tarafından Alındığı Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu

	Birlikte Alındı		Eş Tarafından Alındı		Kendisi Tarafından Alındı		P
	N	%	N	%	N	%	
Fiziksel Şiddet Var	17	81	26	63,4	105	67,3	p=.360
Fiziksel Şiddet Yok	4	19	15	36,6	51	32,7	
Duygusal / Sözel Şiddet Var	21	100	38	92,7	145	92,9	p=.450
Duygusal / Sözel Şiddet Yok	0	0	3	7,3	11	7,1	
Cinsel Şiddet Var	6	28,6	6	14,6	92	59	p=.000
Cinsel Şiddet Yok	15	71,4	35	85,4	64	41	
Ekonomik Şiddet Var	10	47,6	32	78	136	87,2	p=.000
Ekonomik Şiddet Yok	11	52,4	9	22	20	12,8	
Psikolojik Şiddet Var	17	81	32	78	141	90,4	p=.074
Psikolojik Şiddet Yok	4	19	9	22	15	9,6	

Boşanma kararının kimin tarafından alındığı durumu ile eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında “cinsel şiddete uğrama”, “ekonomik şiddete uğrama” ile boşanma kararının kimin tarafından alındığı durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

“Cinsel şiddete uğrama” ile “ekonomik şiddete uğrama” oranlarının boşanmaya kendisi tarafından karar verilen katılımcılarda daha yüksek olduğu, boşanmaya eşi tarafından karar verilen katılımcıların ise en düşük oranda cinsel şiddete uğrayan grup olduğu, boşanmaya eşiyle birlikte karar veren katılımcıların da en düşük oranda ekonomik şiddete uğrayan grup olduğu görülmüştür.

“Fiziksel şiddete uğrama” , “duygusal veya sözlü şiddete uğrama” , “psikolojik şiddete uğrama” ile boşanma kararının kimin tarafından alındığı arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 19 Boşanma Davasının Kim Tarafından Açıldığı Durumuna Göre Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu

	Eş Tarafından Açıldı		Kendisi Tarafından Açıldı		P
	N	%	N	%	
Fiziksel Şiddet Var	36	80	112	64,7	p=.051
Fiziksel Şiddet Yok	9	20	61	35,3	
Duygusal / Sözel Şiddet Var	45	100	159	91,9	p=.049
Duygusal / Sözel Şiddet Yok	0	0	14	8,1	
Cinsel Şiddet Var	12	26,7	92	53,2	p=.002
Cinsel Şiddet Yok	33	73,3	81	46,8	
Ekonomik Şiddet Var	32	71,1	146	84,4	p=.040
Ekonomik Şiddet Yok	13	28,9	27	15,6	
Psikolojik Şiddet Var	39	86,7	151	87,3	p=.912
Psikolojik Şiddet Yok	6	13,3	22	12,7	

Boşanma davasının kimin tarafından açıldığı durumu ile eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında “duygusal veya sözlü şiddete uğrama” , “cinsel şiddete uğrama”, “ekonomik şiddete uğrama” ile boşanma kararının kimin tarafından alındığı durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Boşanma davası eşi tarafından açılanların tamamının duygusal veya sözlü şiddet ile karşılaştığı, boşanma davasını kendisi açan katılımcıların cinsel şiddet ve ekonomik şiddete uğrama oranının boşanma davası eşi tarafından açılan katılımcılara göre daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

“Fiziksel şiddete uğrama”, “psikolojik şiddete uğrama” ile boşanma davasının kimin tarafından açıldığı arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 20 Eğitim Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler

	Okur-Yazar ve İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu - Lise mezunu		Yüksekokul mezunu ve üstü		P
	N	%	N	%	N	%	
Ekonomik Problemler Yaşayanlar	39	45,9	61	60,4	6	23,1	p=.000
Ekonomik Problem Yaşamayanlar	46	54,1	40	39,6	26	76,9	
Hukuki Süreçle İlgili Problemler Yaşayanlar	19	22,4	27	26,7	7	28	p=.740
Hukuki Süreçle İlgili Problem Yaşamayanlar	66	77,6	74	77,3	25	72	
Psikolojik ve Duygusal Problemler Yaşayanlar	55	64,7	76	75,2	29	90,6	p=.016
Psikolojik ve Duygusal Problem Yaşamayanlar	30	35,3	25	24,8	3	9,4	
Güvenlikle İlgili Problemler Yaşayanlar	27	29,3	28	27,7	6	18,7	p=.375
Güvenlikle İlgili Problem Yaşamayanlar	58	70,7	73	72,3	26	81,3	
Toplumsal Baskıyla İlgili Problemler Yaşayanlar	11	12,9	25	24,8	0	0	p=.002
Toplumsal Baskıyla İlgili Problem Yaşamayanlar	74	87,1	76	75,2	32	100	
Herhangi Bir Sorunla Karşılaşmayanlar	4	4,70	0	0	0	0	p=.041

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden “ekonomik problemler” , “psikolojik ve duygusal problemler” , ve “toplumsal baskıyla ilgili problemler” ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonunda ortaokul veya lise mezunu olan katılımcıların daha yüksek bir oranda “ekonomik problemler” ve “toplumsal baskıyla ilgili problemler” ile karşılaştığı sonucu elde edilmiştir. Bununla birlikte “psikolojik ve duygusal problemler” in yüksekokul ve üniversite mezunları arasında en yüksek orana ulaştığı sonucuna varılmıştır.

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden “hukuki süreçle ilgili problemler”, “güvenlikle ilgili problemler” eğitim durumu arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 21 Çalışma Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler

	Çalışıyor		Çalışmıyor		P
	N	%	N	%	
Ekonomik Problemler Yaşayanlar	45	37,2	61	62,8	p=.000
Ekonomik Problemler Yaşamayanlar	76	62,8	36	37,1	
Hukuki Süreçle İlgili Problemler Yaşayanlar	31	25,6	22	22,7	p=.615
Hukuki Süreçle İlgili Problemler Yaşamayanlar	90	74,4	75	77,3	
Psikolojik ve Duygusal Problemler Yaşayanlar	90	74,4	70	72,2	p=.713
Psikolojik ve Duygusal Problemler Yaşamayanlar	31	25,6	27	27,8	
Güvenlikle İlgili Problemler Yaşayanlar	36	29,7	25	25,8	p=.515
Güvenlikle İlgili Problemler Yaşamayanlar	85	70,3	72	74,2	
Toplumsal Baskıyla İlgili Problemler Yaşayanlar	12	9,9	24	24,8	p=.003
Toplumsal Baskıyla İlgili Problemler Yaşamayanlar	109	90,1	73	75,2	
Herhangi Bir Sorunla Karşılaşmayanlar	4	3,3	0	0	p=.071

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden “ekonomik problemler”, “toplumsal baskıyla ilgili problemler”, arasında çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonunda “ekonomik problemler” ve “toplumsal baskıyla ilgili problemler” in çalışmayan katılımcılarda çalışan katılımcılara göre daha yüksek oranda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden “hukuki süreçle ilgili problemler”, “psikolojik ve duygusal problemler”, “güvenlikle ilgili problemler”, arasında çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 22 Yaş Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler

	21 Yaş altı		21-29 Yaş arası		30-39 Yaş arası		40-49 Yaş arası		49 Yaş üstü		P
	N	%	N	N	N	%	N	%	N	%	
Ekonomik Problemler Yaşayanlar	0	0	23	57,5	61	48	22	55	0	0	p=.006
Ekonomik Problemler Yaşamayanlar	11	100	17	42,5	66	52	18	45	0	0	
Hukuki Süreçle İlgili Problemler Yaşayanlar	0	0	22	55	20	18,7	11	27,5	0	0	p=.000
Hukuki Süreçle İlgili Problemler Yaşamayanlar	11	100	18	45	107	81,3	29	72,5	0	0	
Psikolojik ve Duygusal Problemler Yaşayanlar	3	27,3	37	92,5	89	70,1	31	77,5	0	0	p=.000
Psikolojik ve Duygusal Problemler Yaşamayanlar	8	72,7	3	7,5	38	29,9	9	22,5	0	0	
Güvenlikle İlgili Problemler Yaşayanlar	8	72,7	11	27,5	26	20,5	16	40	0	0	p=.001
Güvenlikle İlgili Problemler Yaşamayanlar	3	27,3	29	72,5	101	79,5	24	60	0	0	
Toplumsal Baskıyla İlgili Problemler Yaşayanlar	3	27,3	13	32,5	13	10,2	7	17,5	0	0	p=.007
Toplumsal Baskıyla İlgili Problemler Yaşamayanlar	8	72,7	27	67,5	114	89,8	33	82,5	0	0	
Herhangi Bir Sorunla Karşılaşmayanlar	0	0	0	0	4	100	0	0	0	0	p=.404

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden “ekonomik problemler”, “hukuki süreçle ilgili problemler”, “psikolojik ve duygusal problemler”, “güvenlikle ilgili problemler”, “toplumsal baskıyla ilgili problemler” arasında yaş durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

“Ekonomik problemler” ve “hukuki süreçle ilgili problemler” in 40-49 yaş arasındaki katılımcılarda en yüksek oranda olduğu, “psikolojik ve duygusal problemler” ve “toplumsal baskıyla ilgili problemler”in 21-29 yaş arasındaki katılımcılarda en yüksek oranda olduğu, bununla birlikte “güvenlikle ilgili problemler”in 21 yaşın altındaki katılımcılarda en yüksek oranda olduğu görülmüştür.

Tablo 23 Sosyal Güvence Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler

	Herhangi Bir Sosyal Güvencesi Olmayan		Sosyal Güvencesi Olan		P
	N	%	N	N	
Ekonomik Problemler Yaşayanlar	58	69,9	48	35,6	p=.000
Ekonomik Problemler Yaşamayanlar	25	30,1	87	64,4	
Hukuki Süreçle İlgili Problemler Yaşayanlar	7	8,4	46	34,1	p=.000
Hukuki Süreçle İlgili Problemler Yaşamayanlar	76	91,6	89	65,9	
Psikolojik ve Duygusal Problemler Yaşayanlar	65	78,3	95	70,4	p=.198
Psikolojik ve Duygusal Problemler Yaşamayanlar	18	21,7	40	29,6	
Güvenlikle İlgili Problemler Yaşayanlar	18	21,7	43	31,9	p=.104
Güvenlikle İlgili Problemler Yaşamayanlar	65	78,3	92	68,1	
Toplumsal Baskıyla İlgili Problemler Yaşayanlar	17	20,5	19	14,1	p=.216
Toplumsal Baskıyla İlgili Problemler Yaşamayanlar	66	79,5	116	85,9	
Herhangi Bir Sorunla Karşılaşmayanlar	0	0	4	3,7	p=.113

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden “ekonomik problemler”, “hukuki süreçle ilgili problemler” , açısından sosyal güvence durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında “ekonomik problemler” ile karşılaşan katılımcıların herhangi bir sosyal güvencesi olmayan katılımcılarda daha yüksek oranda mevcut olduğu “hukuki süreçle ilgili problemler” ile karşılaşanların ise sosyal güvencesi olanlarda daha yüksek oranda olduğu görülmüştür

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden “psikolojik ve duygusal problemler”, “güvenlikle ilgili problemler”, “toplumsal baskıyla ilgili problemler” , açısından sosyal güvence durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 24 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler

	Daha Önce Evliliği Olanlar		Daha Önce Evliliği Olmayanlar		P
	N	%	N	N	
Ekonomik Problemler Yaşayanlar	13	50	93	48,4	p=.881
Ekonomik Problemler Yaşamayanlar	13	50	99	51,6	
Hukuki Süreçle İlgili Problemler Yaşayanlar	8	30,8	45	23,4	p=.413
Hukuki Süreçle İlgili Problemler Yaşamayanlar	18	69,2	147	76,6	
Psikolojik ve Duygusal Problemler Yaşayanlar	23	88,5	137	71,4	p=.064
Psikolojik ve Duygusal Problemler Yaşamayanlar	3	11,5	55	28,6	
Güvenlikle İlgili Problemler Yaşayanlar	9	34,6	52	27,1	p=.422
Güvenlikle İlgili Problemler Yaşamayanlar	17	65,4	140	72,9	
Toplumsal Baskıyla İlgili Problemler Yaşayanlar	4	15,4	32	16,7	p=.869
Toplumsal Baskıyla İlgili Problemler Yaşamayanlar	22	84,6	160	83,3	
Herhangi Bir Sorunla Karşılaşmayanlar	0	0	4	2,1	p=.458

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden “ekonomik problemler”, “hukuki süreçle ilgili problemler”, “psikolojik ve duygusal problemler”, “güvenlikle ilgili

problemler”, “toplumsal baskıyla ilgili problemler” açısından daha önce başka bir evliliği olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 25 Eşiyle Evlenme Yaşına Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler

	21 Yaş ve altı		21 Yaş üstü		P
	N	%	N	%	
Ekonomik Problemler Yaşayanlar	59	52,2	47	44,8	p=.271
Ekonomik Problemler Yaşamayanlar	54	47,8	58	55,2	
Hukuki Süreçle İlgili Problemler Yaşayanlar	29	25,7	24	29,6	p=.629
Hukuki Süreçle İlgili Problemler Yaşamayanlar	84	74,3	81	70,4	
Psikolojik ve Duygusal Problemler Yaşayanlar	85	75,2	75	71,4	p=.527
Psikolojik ve Duygusal Problemler Yaşamayanlar	28	24,8	30	28,6	
Güvenlikle İlgili Problemler Yaşayanlar	34	30,1	27	23,8	p=.472
Güvenlikle İlgili Problemler Yaşamayanlar	79	69,9	78	76,2	
Toplumsal Baskıyla İlgili Problemler Yaşayanlar	25	22,1	11	10,5	p=.021
Toplumsal Baskıyla İlgili Problemler Yaşamayanlar	88	77,9	94	89,5	
Herhangi Bir Sorunla Karşılaşmayanlar	0	0	0	0	p=.0036

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden “toplumsal baskıyla ilgili problemler” , açısından eşiyle evlenme yaşına göre anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonuçları incelendiğinde “toplumsal baskıyla ilgili problemler” ile karşılaşan katılımcıların eşiyle evlenme yaşı olarak 21 yaş ve altında olan katılımcılarda 21 yaş üzeri olan katılımcılara oranla daha yüksek bir orana sahip olduğu görülmüştür.

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden “ekonomik problemler”, “hukuki süreçle ilgili problemler” , “psikolojik ve duygusal problemler” , “güvenlikle ilgili problemler” açısından eşiyle evlenme yaşına göre anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 26 Evlilik Şekline Göre Boşanma Davası Sürecinde Karşılaşılan Problemler

	İsteyerek		İstemeyerek		P
	N	%	N	%	
Ekonomik Problemler Yaşayanlar	94	48	12	63,2	p=.106
Ekonomik Problemler Yaşamayanlar	102	52	7	36,8	
Hukuki Süreçle İlgili Problemler Yaşayanlar	53	27	0	0	p=.020
Hukuki Süreçle İlgili Problemler Yaşamayanlar	143	73	19	100	
Psikolojik ve Duygusal Problemler Yaşayanlar	141	71,9	19	100	p=.000
Psikolojik ve Duygusal Problemler Yaşamayanlar	55	28,1	0	0	
Güvenlikle İlgili Problemler Yaşayanlar	55	28,1	3	18,8	p=.010
Güvenlikle İlgili Problemler Yaşamayanlar	141	71,9	16	81,2	
Toplumsal Baskıyla İlgili Problemler Yaşayanlar	26	13,3	10	52,6	p=.000
Toplumsal Baskıyla İlgili Problemler Yaşamayanlar	170	86,7	9	47,4	
Herhangi Bir Sorunla Karşılaşmayanlar	4	2,5	0	0	p=.796

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden “hukuki süreçle ilgili problemler”, “psikolojik ve duygusal problemler”, “güvenlikle ilgili problemler”, “toplumsal baskıyla ilgili problemler” açısından eşiyle evlilik şekline göre anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre boşanma davası sürecinde “psikolojik ve duygusal problemler” ve “toplumsal baskıyla ilgili problemler” yaşayanların istemeyerek evlenenlerde isteyerek evlenenlere göre daha yüksek bir oranda olduğu görülmüştür. Bununla birlikte “hukuki süreçle ilgili problemler”, ve “güvenlikle ilgili problemler” yaşayanların da isteyerek evlenenlerde istemeyerek evlenenlere göre daha yüksek bir oranda olduğu görülmüştür.

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden “ekonomik problemler” açısından ise eşiyle evlilik şekline göre anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 27 Eğitim Durumuna Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile Veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Alma Durumu

	Okur-Yazar ve İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu - Lise mezunu		Yüksekokul mezunu ve üstü		P
	N	%	N	%	N	%	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	7	8,2	15	14,9	3	9,4	p=.000
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	19	22,4	55	54,5	9	28,1	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	59	69,4	31	30,6	20	62,5	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	0	0	0	0	0	0	

“Eğitim durumu”na göre “boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma ya “gereksinim duyan ve alanlar”ın ve “gereksinim duyan ancak almayanlar”ın oranı ortaokul mezunu veya lise mezunu olan grupta en yüksek oranda çıkmıştır. “Gereksinim duymayan ve almayanlar”ın oranı ise okur-yazar veya ilköğretim mezunu olan katılımcılarda en yüksek oranda çıkmıştır.

Tablo 28 Eğitim Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile Veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Alma Durumu

	Okur-Yazar ve İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu - Lise mezunu		Yüksekokul mezunu ve üstü		P
	N	%	N	%	N	%	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	3	3,5	6	5,9	3	9,4	p=.002
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	20	23,6	52	51,5	9	28,1	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	58	68,2	40	39,6	20	62,5	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	4	4,7	3	3	0	0	

“Eğitim durumu”na göre “boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma ya “gereksinim duyan ve alanlar”ın yüksek okul mezunu olan katılımcılarda en yüksek oranda çıktığı, “gereksinim duyan ancak almayanlar”ın ortaokul mezunu veya lise mezunu olan grupta en yüksek oranda çıktığı, “gereksinim duymayan ve almayanlar”ın oranı ve “gereksinim duyan ama almayanlar”ın oranında okur-yazar veya ilköğretim mezunu olan katılımcılarda en yüksek oranda çıktığı görülmüştür.

Tablo 29 Çalışma Durumuna Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Alma Durumu

	Çalışıyor		Çalışmıyor		P
	N	%	N	%	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	19	15,7	6	6,2	p=.000
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	31	25,6	52	53,6	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	71	58,7	39	40,2	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	0	0	0	0	

“Çalışma durumu”na göre “boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonunda boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya “gereksinim duyan ve alanlar”ın ve “gereksinim duymayan ve almayanların” çalışan katılımcılarda daha yüksek oranda çıktığı bununla birlikte “gereksinim duyan ancak almayanlar”ın ise çalışmayan katılımcılarda daha yüksek oranda çıktığı görülmüştür.

Tablo 30 Çalışma Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Alma Durumu

	Çalışıyor		Çalışmıyor		P
	N	%	N	%	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	6	5	6	6,2	p=.114
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	38	31,4	43	44,3	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	70	57,8	48	49,5	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	7	5,8	0	0	

“Çalışma durumu”na göre “boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 31 Yaş Durumuna Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile Veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumu

	21 Yaş altı		21-29 Yaş arası		30-39 Yaş arası		40-49 Yaş arası		49 Yaş üstü		P
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	0	0	7	17,5	18	14,2	0	0	0	0	p=.003
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	0	0	16	40	51	40,2	16	40	0	0	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	11	100	17	42,5	58	45,7	24	60	0	0	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

“Yaş durumu”na göre “boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonunda boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya “gereksinim duyan ve alanlar”ın 21-29 yaş aralığında olan katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu, “gereksinim duymayan ve almayanların” ve “gereksinim duyan ama almayanların”ın ise 30-39 yaş aralığında olan katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu görülmüştür.

Tablo 32 Yaş Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile Veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumu

	21 Yaş altı		21-29 Yaş arası		30-39 Yaş arası		40-49 Yaş arası		49 Yaş üstü		P
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	0	0	3	7,5	9	7,1	0	0	0	0	p=.006
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	0	0	16	40	52	40,9	13	32,5	0	0	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	11	100	17	42,5	63	49,6	27	67,5	0	0	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	0	0	4	10	3	2,4	0	0	0	0	

“Yaş durumu”na göre “boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonunda boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya “gereksinim duyan ve alanlar”ın ve “gereksinim duymayan ama alanlar”ın 21-29 yaş aralığında olan katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu, “gereksinim duymayan ve almayanların” ve “gereksinim duyan ama almayanların”ın ise 30-39 yaş aralığında olan katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu görülmüştür.

Tablo 33 Sosyal Güvence Durumuna Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile Veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumu

	Herhangi Bir Sosyal Güvencesi Olmayan		Sosyal Güvencesi Olan		P
	N	%	N	%	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	13	15,7	12	8,9	p=.257
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	28	33,7	55	40,8	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	42	50,6	68	50,3	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	0	0	0	0	

“Sosyal güvence durumu”na göre “boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 34 Sosyal Güvence Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile Veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumu

	Herhangi Bir Sosyal Güvencesi Olmayan		Sosyal Güvencesi Olan		P
	N	%	N	%	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	6	7,2	6	4,4	p=.114
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	23	27,7	58	43	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	50	60,2	68	50,4	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	4	4,9	3	2,2	

“Sosyal güvence durumu”na göre “boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 35 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Almaya Gereksinim Duyma Durumu

	Daha Önce Evliliği Olanlar		Daha Önce Evliliği Olmayanlar		P
	N	%	N	%	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	6	23,1	19	9,9	p=.109
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	7	26,9	76	39,6	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	13	50	97	50,5	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	0	0	0	0	

“Daha önce başka evliliği olma durumu”na göre “boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 36 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Almaya Gereksinim Duyma Durumu

	Daha Önce Evliliği Olanlar		Daha Önce Evliliği Olmayanlar		P
	N	%	N	%	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	6	23,1	6	3,1	p=.000
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	7	26,9	74	38,5	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	13	50	105	54,7	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	0	0	7	3,6	

“Daha önce başka evliliği olma durumu”na göre “boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonunda boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya “gereksinim duyan ve alanlar”ın daha önce evliliği olan katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu, “gereksinim duyan ama almayanlar”, ”gereksinim duymayan ve almayanlar “, gereksinim duymayan ama alanlar”ın ise 30-39 yaş aralığında olan katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu görülmüştür.

Tablo 37 Evlilik Şekillerine Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Almaya Gereksinim Duyma Durumu

	İsteyerek		İstemeyerek		P
	N	%	N	%	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	16	8,2	9	47,4	p=.000
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	83	42,3	0	0	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	97	49,5	10	52,6	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	0	0	0	0	

“Evlilik şekilleri”ne göre “boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonunda boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya “gereksinim duyan ve alanlar”, ve ”gereksinim duymayan ve almayanlar “ın istemeyerek evlenenlerde daha yüksek oranda olduğu, bununla birlikte “gereksinim duyan ama almayanlar”ın isteyerek evlenen katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 38 Evlilik Şekillerine Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Almaya Gereksinim Duyma Durumu

	İsteyerek		İstemeyerek		P
	N	%	N	%	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	9	4,6	3	15,8	p=.284
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	75	38,3	6	31,6	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	105	53,6	10	52,6	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	7	3,5	0	0	

“Evlilik şekilleri”ne göre “boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 39 Eşiyle Evlenme Yaşına Göre Boşanma Davası Öncesinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumu

	21 Yaş ve altı		21 Yaş üstü		P
	N	%	N	N	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	19	16,8	6	5,7	p=.034
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	39	34,5	44	41,9	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	55	48,7	55	52,4	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	0	0	0	0	

“Eşiyle evlenme yaşı”na göre “boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucunda boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya “gereksinim duyan ve alanlar”ın 21 yaş ve altı katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu, “gereksinim duyan ama almayanlar”ın ve ”gereksinim duymayan ve almayanlar “ın ise 21 yaş üstü katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu görülmüştür.

Tablo 40 Eşiyle Evlenme Yaşına Göre Boşanma Davası Sürecinde Aile veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumu

	21 Yaş ve altı		21 Yaş üstü		P
	N	%	N	%	
Evet Gereksinim Duydum ve Aldım	6	5,3	6	5,7	p=.062
Evet Gereksinim Duydum Ama Almadım	38	33,6	43	41	
Hayır Gereksinim Duymadım Ve Almadım	62	54,9	56	53,3	
Hayır Gereksinim Duymadım Ama Aldım	7	6,2	0	0	

“Eşiyle evlenme yaşı”na göre “boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 41 Eğitim Durumuna Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu

	Okur-Yazar ve İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu - Lise mezunu		Yüksekokul mezunu ve üstü		P
	N	%	N	%	N	%	
Bilgi Sahibi	4	4,7	21	20,8	3	9,4	p=.000
Bilgi Sahibi Değil	78	91,8	54	53,5	6	18,8	
Kısmen	3	3,5	26	25,7	23	71,8	

“Eğitim durumu”na göre “4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucunda 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olanların ortaokul mezunu veya lise mezunu olan katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu, bilgi sahibi olmayanların okur-yazar veya ilköğretim mezunu olan katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu, kısmen bilgi sahibi olanların ise yüksekokul ve üzerinde eğitim durumu olan katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu öğrenilmiştir.

Tablo 42 Çalışma Durumuna Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu

	Çalışıyor		Çalışmıyor		P
	N	%	N	%	
Bilgi Sahibi	13	10,7	15	15,5	p=.203
Bilgi Sahibi Değil	74	61,2	64	66,0	
Kısmen	34	28,1	18	18,5	

“Çalışma durumu”na göre “4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Araştırma sonucunda 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olanların ve bilgi sahibi olmayanların çalışmayan katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu görülmüştür. Kısmen bilgi sahibi olanların ise çalışan katılımcılarda daha yüksek oranda bulunduğu belirlenmiştir.

Tablo 43 Yaş Durumuna Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu

	21 Yaş altı		21-29 Yaş arası		30-39 Yaş arası		40-49 Yaş arası		49 Yaş üstü		P
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Bilgi Sahibi	4	36,4	0	0	24	18,9	0	0	0	0	p=.000
Bilgi Sahibi Değil	7	63,6	36	90	69	54,3	26	65	0	0	
Kısmen	0	0	4	10	34	26,8	14	35	0	0	

“Yaş durumu”na göre “4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucunda 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olanların 21 yaş altında olan katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu görülmüştür. Bilgi sahibi olmayanların ise 21-29 yaş aralığında olan katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu, kısmen bilgi sahibi olanların da 30-39 yaş aralığındaki katılımcılarda daha yüksek bir oranda olduğu belirlenmiştir.

Tablo 44 Sosyal Güvence Durumuna Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu

	Herhahgi Bir Sosyal Güvencesi Olmayan		Sosyal Güvencesi Olan		P
	N	%	N	%	
Bilgi Sahibi	11	13,3	17	12,6	p=.159
Bilgi Sahibi Değil	58	69,9	80	59,3	
Kısmen	14	16,8	38	28,1	

“Sosyal güvence durumu”na göre “4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 45 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu

	Daha Önce Evliliği Olanlar		Daha Önce Evliliği Olmayanlar		P
	N	%	N	%	
Bilgi Sahibi	0	0	28	14,6	p=.040
Bilgi Sahibi Değil	16	61,5	122	63,5	
Kısmen	10	38,5	42	21,9	

“Daha önce başka bir evliliği olma durumu”na göre “4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucunda 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olanların ve bilgi sahibi olmayanların “daha önce evliliği olmayan” katılımcılarda

daha yüksek oranda olduğu görülmüştür. Kısmen bilgi sahibi olanların ise “daha önce evliliği olan” katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu görülmüştür.

Tablo 46 Evlilik Şekillerine Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu

	İsteyerek		İstemeyerek		P
	N	%	N	%	
Bilgi Sahibi	25	12,8	3	15,8	p=.075
Bilgi Sahibi Değil	119	60,7	16	84,2	
Kısmen	52	26,5	0	0	

“Evlilik şekilleri”ne göre “4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 47 Eşiyle Evlenme Yaşına Göre 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumu

	21 Yaş ve altı		21 Yaş üstü		P
	N	%	N	%	
Bilgi Sahibi	15	13,3	13	12,4	p=.000
Bilgi Sahibi Değil	88	77,9	50	47,6	
Kısmen	10	8,8	42	40	

“Eşiyle evlenme yaşı”na göre “4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucunda 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olanların ve bilgi sahibi olmayanların 21 yaş ve altındaki katılımcılarda daha yüksek bir orana sahip olduğu görülmüştür. Bununla birlikte kısmen bilgi sahibi olanların 21 yaş üstü katılımcılarda daha yüksek bir orana sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 48 Eğitim Durumuna Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerin Herhangi Birinden Yararlanma Durumu

	Okur-Yazar ve İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu - Lise mezunu		Yüksekokul mezunu ve üstü		P
	N	%	N	%	N	%	
Yararlananlar	7	8,2	15	14,9	0	0	p=.002
Yararlanmayanlar	42	49,4	67	66,3	20	62,5	
Herhangi bir şiddet olayıyla karşılaşmayanlar	36	42,4	19	18,8	12	37,5	

“Eğitim durumu”na göre “4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlanma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlananların ortaokul veya lise mezunu olan katılımcılarda daha yüksek bir oranda olduğu görülmüştür. Yüksekokul mezunu/üstü olan katılımcıların ise hiç birinin kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlanmadığı sonucu elde edilmiştir.

Tablo 49 Çalışma Durumuna Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerin Herhangi Birinden Yararlanma Durumu

	Çalışıyor		Çalışmıyor		P
	N	%	N	%	
Yararlananlar	11	9,1	11	11,3	p=.002
Yararlanmayanlar	61	50,4	68	70,1	
Herhangi bir şiddet olayıyla karşılaşmayanlar	49	40,5	18	18,6	

“Çalışma durumu”na göre “4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlanma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlananların çalışmayan katılımcılarda çalışan katılımcılara göre daha yüksek bir oranda olduğu görülmüştür.

Tablo 50 Yaş Durumuna Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerden Yararlanma Durumu

	21 Yaş altı		21-29 Yaş arası		30-39 Yaş arası		40-49 Yaş arası		49 Yaş üstü		P
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Yararlananlar	0	0	0	0	22	17,3	0	0	0	0	p=.00
Yararlanmayanlar	11	100	17	42,5	75	59,1	26	65	0	0	
Şiddet Olayı İle Karşılaşmayanlar	0	0	23	57,5	30	23,6	14	35	0	0	

“Yaş durumu”na göre “4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlanma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlanan katılımcıların tamamının 30-39 yaş arasında olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Tablo 51 Sosyal Güvence Durumuna Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerden Yararlanma Durumu

	Herhangi Bir Sosyal Güvencesi Olmayan		Sosyal Güvencesi Olan		P
	N	%	N	%	
Yararlananlar	4	4,8	18	13,3	p=.003
Yararlanmayanlar	61	73,5	68	50,4	
Şiddet Olayı İle Karşılaşmayanlar	18	21,7	49	36,3	

“Sosyal güvence durumu”na göre “4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlanma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlananların sosyal güvencesi olan katılımcılarda sosyal güvencesi olmayan katılımcılara göre daha yüksek bir oranda olduğu görülmüştür.

Tablo 52 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerden Yararlanma Durumu

	Daha Önce Evliliği Olanlar		Daha Önce Evliliği Olmayanlar		P
	N	%	N	%	
Yararlananlar	3	11,5	19	9,9	p=.193
Yararlanmayanlar	19	73,1	110	57,3	
Şiddet Olayı İle Karşılaşmayanlar	4	15,4	63	32,8	

“Daha önce başka bir evliliği olma durumu”na göre “4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlanma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 53 Evlilik Şekillerine Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerden Yararlanma Durumu

	İsteyerek		İstemeyerek		P
	N	%	N	%	
Yararlananlar	19	9,7	3	15,8	p=.477
Yararlanmayanlar	114	58,2	12	63,2	
Şiddet Olayı İle Karşılaşmayanlar	63	32,1	4	21	

“Evlilik Şekilleri”ne göre “4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlanma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 54 Eşiyle Evlenme Yaşına Göre 4320 Sayılı Kanun Kapsamındaki Tedbirlerden Yararlanma Durumu

	21 Yaş ve altı		21 Yaş üstü		P
	N	%	N	%	
Yararlananlar	14	12,4	8	7,6	p=.321
Yararlanmayanlar	62	54,9	67	63,8	
Şiddet Olayı İle Karşılaşmayanlar	37	32,7	30	28,6	

“Evlilik evlenme yaşı”na göre “4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlanma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 55 Eğitim Durumuna Göre Karşılaştığı Bir Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunma Durumu

	Okur-Yazar ve İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu - Lise mezunu		Yüksekokul mezunu ve üstü		P
	N	%	N	%	N	%	
Girişimde Bulunanlar	26	30,6	43	42,6	10	31,2	p=.466
Girişimde Bulunmayanlar	30	35,3	30	29,7	12	37,5	
Herhangi bir şiddet olayıyla karşılaşmayanlar	29	34,1	28	27,7	10	31,2	

“Eğitim durumu”na göre “karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 56 Çalışma Durumuna Göre Karşılaştığı Bir Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunma Durumu

	Çalışıyor		Çalışmıyor		P
	N	%	N	%	
Evet	41	33,9	38	39,2	p=.593
Hayır	42	34,7	30	30,9	
Herhangi bir şiddet olayıyla karşılaşmayanlar	38	31,4	29	29,9	

“Çalışma durumu”na göre “karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 57 Yaş Durumuna Göre Karşılaştığı Bir Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunma Durumu

	21 Yaş altı		21-29 Yaş arası		30-39 Yaş arası		40-49 Yaş arası		49 Yaş üstü		P
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Girişimde Bulunanlar	3	27,3	13	32,5	50	39,4	13	32,5	0	0	p=.026
Girişimde Bulunmayanlar	5	45,4	8	20	44	34,6	15	37,5	0	0	
Şiddet Olayı İle Karşılaşmayanlar	3	27,3	19	42,5	33	26	12	30	0	0	

“Yaş durumu”na göre “karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Bulgulara göre yaş aralıklarına göre karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunanlara bakıldığında 30-39 yaş aralığında bulunanların en yüksek oranda girişimde bulunanlar olduğu görülmüştür.

Tablo 58 Sosyal Güvence Durumuna Göre Karşılaştığı Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunma Durumu

	Herhangi Bir Sosyal Güvencesi Olmayan		Sosyal Güvencesi Olan		P
	N	%	N	%	
Girişimde Bulunanlar	33	39,8	46	34,1	p=.687
Girişimde Bulunmayanlar	25	30,1	47	34,8	
Şiddet Olayı İle Karşılaşmayanlar	25	30,1	42	31,1	

“Sosyal güvence durumu”na göre “karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 59 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre Karşılaştığı Bir Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunma Durumu

	Daha Önce Evliliği Olanlar		Daha Önce Evliliği Olmayanlar		P
	N	%	N	%	
Girişimde Bulunanlar	12	46,2	67	34,9	p=.041
Girişimde Bulunmayanlar	12	46,2	60	31,3	
Şiddet Olayı İle Karşılaşmayanlar	2	7,6	65	33,8	

“Daha önce başka bir evliliği olma durumu”na göre “karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırmada sonucunda elde edilen bulgulardan “daha önce başka bir evliliği olma durumu” na göre karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunanlara bakıldığında daha önce evlenmiş olan katılımcıların, daha önce evlenmemiş olan katılımcılara göre daha yüksek oranda girişimde bulunduğu görülmüştür.

Tablo 60 Evlilik Şekillerine Göre Karşılaştığı Bir Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunma Durumu

	İsteyerek		İstemeyerek		P
	N	%	N	%	
Girişimde Bulunanlar	70	35,7	9	47,4	p=.041
Girişimde Bulunmayanlar	66	33,7	3	15,8	
Şiddet Olayı İle Karşılaşmayanlar	60	30,6	7	36,8	

“Evlilik şekilleri”ne göre “karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Evlilik şekillerine göre karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunanlara bakıldığında, istemeyerek evlenen katılımcılarda karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunanların, isteyerek evlenenlere göre daha yüksek bir orana sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 61 Eşiyle Evlenme Yaşına Göre Karşılaştığı Bir Şiddet Olayı Sonrasında Herhangi Bir Girişimde Bulunma Durumu

	21 Yaş ve altı		21 Yaş üstü		P
	N	%	N	%	
Girişimde Bulunanlar	42	37,2	37	35,3	p=.047
Girişimde Bulunmayanlar	27	23,9	45	42,8	
Şiddet Olayı İle Karşılaşmayanlar	44	38,9	23	21,9	

“Eşiyle evlenme yaşı”na göre “karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırma sonucunda, 21 yaş ve altı katılımcılarda karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında girişimde bulunma oranının 21 yaş üstü katılımcılara göre daha yüksek olduğu, bununla birlikte arada küçük bir oran farkının bulunduğu görülmüştür.

Tablo 62 Eğitim Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Bir Avukattan Hukuki Yardım Alma Durumu

	Okur-Yazar ve İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu - Lise mezunu		Yüksekokul mezunu ve üstü		P
	N	%	N	%	N	%	
Hukuki Yardım Alanlar	57	67,1	67	66,3	29	90,6	p=.024
Hukuki Yardım Almayanlar	28	32,9	34	33,6	3	9,4	

“Eğitim durumu”na göre “boşanma davası sürecinde bir avukattan hukuki yardım alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırmada yüksekokul mezunu/üstü olan katılımcıların en yüksek oranda hukuki yardım alan grup olduğu görülmüştür. Bununla birlikte okur-yazar/ilkokul mezunu olan grup ile ortaokul mezunu/lise mezunu olan grubun hukuki yardım alma durumu incelendiğinde hemen hemen aynı oranlarda oldukları görülmüştür.

Tablo 63 Çalışma Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Bir Avukattan Hukuki Yardım Alma Durumu

	Çalışıyor		Çalışmıyor		P
	N	%	N	%	
Hukuki Yardım Alanlar	84	69,4	69	71,1	p=.784
Hukuki Yardım Almayanlar	37	30,6	28	28,9	

“Çalışma durumu”na göre “boşanma davası sürecinde bir avukattan hukuki yardım alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 64 Sosyal Güvence Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Bir Avukattan Hukuki Yardım Alma Durumu

	Herhangi Bir Sosyal Güvencesi Olmayan		Sosyal Güvencesi Olan		P
	N	%	N	%	
Hukuki Yardım Alanlar	66	79,5	87	64,4	p=.018
Hukuki Yardım Almayanlar	17	20,5	48	35,6	

“Sosyal güvence durumu”na göre “boşanma davası sürecinde bir avukattan hukuki yardım alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Araştırmada herhangi bir sosyal güvencesi olmayan katılımcıların, sosyal güvencesi olan katılımcılara göre daha yüksek oranda avukattan hukuki yardım aldığı görülmüştür.

Tablo 65 Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumuna Göre Boşanma Davası Sürecinde Bir Avukattan Hukuki Yardım Alma Durumu

	Daha Önce Evliliği Olanlar		Daha Önce Evliliği Olmayanlar		P
	N	%	N	%	
Hukuki Yardım Alanlar	16	61,5	137	71,4	p=.305
Hukuki Yardım Alanlar	10	38,5	55	28,6	

“Daha önce başka bir evliliği olma durumu”na göre “boşanma davası sürecinde bir avukattan hukuki yardım alma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 66 Yaş Durumuna Göre Yasaları ve Adli Sistemi Kadınların Haklarını Koruyabilmesi Konusunda Yeterli Bulma Durumu

	21 Yaş altı		21-29 Yaş arası		30-39 Yaş arası		40-49 Yaş arası		49 Yaş üstü		P
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Yeterli	8	72,7	11	27,5	36	28,3	10	25	0	0	p=.001
Yetersiz	0	0	15	37,5	30	23,6	20	50	0	0	
Kısmen	3	27,3	14	35	61	48,1	10	25	0	0	

“Yaş durumu”na göre “yasaları ve adli sistemi kadınların haklarını koruyabilmesi konusunda yeterli bulma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Yasaları ve adli sistemi kadınların haklarını koruyabilmesi konusunda yeterli bulma durumu 21 yaş altındaki katılımcılarda en yüksek oranda olmuştur. Yasaları ve adli sistemi yetersiz bulma durumu 40-49 yaş arası kadınlarda, kısmen yeterli bulma durumu ise 30-39 yaş arası kadınlarda en yüksek oranda bulunmuştur.

Tablo 67 Sosyal Güvence Durumuna Göre Yasaları ve Adli Sistemi Kadınların Haklarını Koruyabilmesi Konusunda Yeterli Bulma Durumu

	Herhahgi Bir Sosyal Güvencesi Olmayan		Sosyal Güvencesi Olan		P
	N	%	N	%	
Yeterli	29	35	36	26,7	p=.054
Yetersiz	29	35	36	26,7	
Kısmen	25	30,1	63	46,6	

“Sosyal güvence durumu”na göre “yasaları ve adli sistemi kadınların haklarını koruyabilmesi konusunda yeterli bulma durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 68 Sosyal Güvence Durumuna Göre Boşanma Kararının Kimin Tarafından Alındığı Durumu

	Herhahgi Bir Sosyal Güvencesi Olmayan		Sosyal Güvencesi Olan		P
	N	%	N	%	
Birlikte Alındı	11	13,3	10	7,4	p=.282
Eş Tarafından Alındı	13	15,6	28	20,7	
Kendisi Tarafından Alındı	59	71,1	97	71,9	

“Sosyal güvence durumu”na göre “boşanma kararının kim tarafından alındığı durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 69 Çalışma Durumuna Göre Boşanma Kararının Kimin Tarafından Alındığı Durumu

	Çalışıyor		Çalışmıyor		P
	N	%	N	%	
Birlikte Alındı	10	8,3	11	11,3	p=.147
Eş Tarafından Alındı	18	14,9	23	23,7	
Kendisi Tarafından Alındı	93	76,8	63	65	

“Çalışma durumu”na göre “boşanma kararının kim tarafından alındığı durumu” incelendiğinde aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

EŞ ŞİDDETİNE MARUZ KALMA DURUMU

Evlilik Şekli

Gökçen Çetiner'in (2006) çalışmasında evlilik şekilleri ile genel olarak eş şiddetine maruz kalma durumu arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmuştur. Anlaşarak evlenenlerin görücü usulü evlenenlere oranla daha az şiddetle karşılaştığı görülmüştür.

Bizim çalışmamızda ise evlilik şekilleri ile eş şiddeti arasındaki ilişkinin şiddetin biçimlerine göre farklılaştığı gözlenmiştir. Psikolojik şiddete maruz kalma, duygusal/sözel şiddete maruz kalma ve ekonomik şiddete maruz kalma oranının isteyerek evlenenlerde daha yüksek olduğu, fiziksel şiddete maruz kalma ve cinsel şiddete maruz kalma oranının ise istemeyerek evlenenlerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu veriler sonucunda fiziksel şiddet ve cinsel şiddet gibi fiziksel güç de gerektiren şiddet şekilleriyle istemeyerek evlenenlerde daha fazla karşılaşıldığı, bununla birlikte doğrudan bir fiziksel güç gerektirmeyen ekonomik şiddet, duygusal/sözel şiddet ve psikolojik şiddete maruz kalma durumunun isteyerek evlenenlerde daha yaygın olduğu görülmüştür. İsteyerek evlenen kadınlarda duygusal veya sözel şiddete maruz kalma oranı % 78,9 iken bu oran isteyerek evlenen kadınlarda % 94,9'a kadar çıkmıştır. Bu oranlar gerek isteyerek evlenen kadınlarda gerekse de istemeyerek evlenen kadınlarda duygusal veya sözel şiddete maruz kalma durumunun çok yaygın bir şekilde var olduğuna işaret etmektedir. Ancak yine de isteyerek evlenen kadınların istemeyerek evlenen kadınlara göre duygusal ve sözel şiddete maruz kalma durumu istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha fazladır.

Eğitim

Eğitim durumu ile psikolojik şiddete maruz kalma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Okur-yazar/ilkokul mezunları ile yüksekokul/üniversite mezunlarının psikolojik şiddete maruz kalma durumunun hemen hemen aynı oranda olduğu bununla birlikte ortaokul ve lise mezunlarının psikolojik şiddete maruz kalma oranının bu iki gruptaki katılımcılardan

daha yüksek olduğu öğrenilmiştir. Ağçay (2009) 'ın çalışmasında ise fiziksel şiddete maruz kalma, duygusal şiddete maruz kalma ve cinsel şiddete maruz kalma oranının lise mezunlarında en düşük oranda olduğu, cinsel şiddete maruz kalma oranının ise en yüksek oranda okur-yazar katılımcılarda olduğu, fiziksel şiddete ve duygusal şiddete maruz kalma oranının ise okur-yazar olmayanlarda en yüksek oranda bulunduğu görülmüştür.

Çalışmamızda, Ağçay'ın çalışmasının aksine şiddete maruz kalma durumu ile eğitim durumu arasında doğru orantılı bir ilişki olmadığı sonucuna varabiliriz. Bu durumda genel anlamda boşanma gibi stresli bir dönemden geçen kadınlar ile çalışılmasının da etkili olabileceği düşünülmektedir.

Çalışma Durumu

Çalışma durumu ile ekonomik şiddete maruz kalma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çalışmayan kadınların çalışan kadınlara göre daha yüksek oranda ekonomik şiddete uğradığı sonucuna varılmıştır. Bu durumda çalışmayan kadınların ekonomik olarak eşine bağımlı olması nedeniyle bu bağımlılığın sonucu olarak bu tarz bir şiddet olayıyla karşılaşma ihtimalinin daha yüksek olmasıyla açıklanabilir.

Psikolojik şiddete maruz kalma, duygusal/sözel şiddete maruz kalma ve fiziksel şiddete maruz kalma oranı da çalışmayan kadınlarda daha yüksek bulunurken, cinsel şiddete maruz kalma oranı çalışan kadınlarda daha yüksek oranda bulunmuştur. Ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Gökçen Çetiner (2006) tarafından yapılan araştırmada da çalışma durumu ile eş şiddetine maruz kalma durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Yaşadığı Yer

Yaşamının en uzun süresini geçirdiği yer ile duygusal veya sözel şiddete maruz kalma, cinsel şiddete maruz kalma ve psikolojik şiddete maruz kalma arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaşamının en uzun süresini kasabada geçiren kadınların tamamının fiziksel ve duygusal veya sözel şiddete maruz kaldığı, en yüksek cinsel şiddete maruz kalma oranına ise kentte yaşamış kadınlarda rastlanmıştır. Bununla birlikte yaşamının en uzun süresini kentte yaşayan kadınların örneklemdaki 218 katılımcıdan 198'ini oluşturmalarına karşın, yaşamının en uzun süresini kasaba ve köyde geçiren kadınların toplam 20 kişi olmasının ve nispeten temsil gücünün zayıf olmasının sonuç üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

Fiziksel şiddete maruz kalma durumu ve ekonomik şiddete uğrama ile kadınların yaşamlarının en uzun süresini geçirdiği yerleşim yeri arasında ise anlamlı bir ilişkiye ulaşılmamıştır.

Çocuk Sayısı

Çocuk sayısı ile cinsel şiddete maruz kalma, duygusal veya sözel şiddete uğrama, ekonomik şiddete uğrama arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsel şiddete maruz kalma durumu 2 çocuk sahibi olan katılımcılarda % 59'3 oran ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Bununla birlikte duygusal veya sözel şiddete maruz kalma ile ekonomik şiddete maruz kalma durumu da 2 çocuk sahibi olan katılımcılarda en yüksek oranda bulunmuştur. Özellikle duygusal veya sözel şiddet % 96,7'lik bir oranla 2 çocuk sahibi olan hemen hemen her katılımcıda görülmüştür. Bununla birlikte çocuk sahibi olma durumu ile psikolojik şiddete maruz kalma ve fiziksel şiddete maruz kalma arasında anlamlı bir ilişki bulunmamış olup, psikolojik şiddete maruz kalma durumunun yine 2 çocuk sahibi katılımcılarda en yüksek oranda olduğu görülmüştür.

Ulaştığımız veriler sonucunda çocuk sayısının artması ve eş şiddetinin artması arasında doğrudan bir ilişkinin olmadığı düşünülmektedir. Zira 2 çocuk sahibi olanların gerek 1 çocuk sahibi olanlardan gerekse de 3 çocuk sahibi olanlardan genel olarak daha yüksek bir oranda eş şiddetiyle karşılaştığı görülmektedir.

Sosyal Güvence

Sosyal güvence durumu ile cinsel şiddete maruz kalma arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sosyal güvencesi olan katılımcılar % 55'5 ile cinsel şiddete uğrarlarken, sosyal güvencesi olmayan katılımcılarda bu oran 34,9'a düşmektedir. İki grup arasında 20 puanın üzerinde bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Yaş

Yaş ile eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında psikolojik şiddete uğrama ile yaş durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. En küçük yaş aralığı olan 21 yaş altındaki katılımcıların ve 30-39 yaş arasındaki katılımcıların tamamının psikolojik şiddete maruz kaldığı görülmüş olup, 40-49 yaş arasındaki kadınlarda psikolojik şiddete maruz kalma oranının en düşük seviyede olduğu görülmüştür. Gökçen Çetiner (2006) tarafından yapılan araştırmada ise yaş artışı ile şiddete maruz kalma durumu arasında zayıf bir ilişkinin

bulunduğu görülmektedir. Bu araştırmada ise 5 alt başlıkta değerlendirilen şiddet türlerinden yalnızca psikolojik şiddet ile yaş durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Aile veya Evlilik Danışmanlığı Hizmeti Almaya Gereksinim Duyma Durumu

Boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu ile eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında cinsel şiddete maruz kalma, psikolojik şiddete maruz kalma ve ekonomik şiddete maruz kalma ile boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Boşanma davası öncesinde aile danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyan ve alan gruptaki katılımcıların danışmanlık hizmeti almaya gereksinim duyan ancak almayan ve gereksinim duymayan ve almayan katılımcılara göre çok daha düşük oranda ekonomik ve cinsel şiddete maruz kaldıkları öğrenilmiştir. Bu durumun aile danışmanlığı alma gereksinimi duyan ve alan katılımcıların görece olarak ekonomik anlamda daha bağımsız olduğu, bununla birlikte cinsel şiddet durumu ile daha az karşı karşıya geldiğine işaret etmektedir. Bununla birlikte psikolojik şiddete maruz kalma durumu hususunda da danışmanlık hizmeti almaya gereksinim duyan ve alan katılımcılar diğerlerine göre daha yüksek bir oranda olmuştur. Boşanma davası öncesinde danışmanlık hizmeti almaya gereksinim duyan ve alan kadınların tamamı psikolojik şiddetle karşılaşmıştır. Bu durum kadınların neden danışmanlık hizmeti almaya gereksinim duyduklarını gösteren bir veri olarak düşünülebilir. Boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu ile eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında fiziksel şiddete maruz kalma, duygusal veya sözel şiddete maruz kalma, cinsel şiddete maruz kalma ve ekonomik şiddete maruz kalma durumu ile boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Boşanma davası sürecinde danışmanlık hizmeti almaya gereksinim duyup alanlar arasında cinsel şiddete maruz kalan bulunmazken, bu süreçte danışmanlık hizmeti almaya gereksinin duyduğu halde almayan katılımcılarda % 50'nin üzerinde bir cinsel şiddete maruz kalma durumu ile karşılaşmıştır. Aynı durum benzer şekilde ekonomik şiddete maruz kalma durumu konusunda da kendini göstermiş. Danışmanlık hizmeti almaya gereksinim duyan ve alan katılımcıların % 50'si ekonomik şiddete maruz kalırken, gereksinim duyduğu halde danışmanlık hizmeti almayan katılımcıların % 88,9'unun ekonomik şiddete maruz kaldığı

öğrenilmiştir. Bu durum ekonomik anlamda kısıtlanmanın aile veya evlilik danışmanlığı gibi insani ihtiyaçların da karşılanmasını olumsuz yönde etkilediğini düşündürmektedir.

Boşanma Kararının Kimin Tarafından Alındığı Boşanma Davasının Kimin Tarafından Açıldığı

Boşanma kararının kimin tarafından alındığı durumu ile eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında cinsel şiddete maruz kalma ve ekonomik şiddete maruz kalma ile boşanma kararının kimin tarafından alındığı durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Boşanma kararını kendisi alan kadınların cinsel şiddete maruz kalma oranının boşanma kararını eşiyle birlikte alan kadınların yaklaşık 4 katı, boşanma kararını eşi alanların ise yaklaşık 2 katı olduğu göz önüne alındığında, cinsel şiddete maruz kalma durumunun boşanma kararının alınmasında da etkili olduğu düşünülebilir. Aynı şekilde ekonomik şiddete maruz kalma durumunun da boşanma kararını kendisi alan kadınlarda daha yüksek bir oranda olduğu göz önüne alındığında bunun da boşanma kararının alınmasında etkileyici bir rol oynadığı düşünülebilir.

Boşanma davasının kimin tarafından açıldığı durumu ile eş şiddetine maruz kalma durumuna bakıldığında duygusal veya sözel şiddete maruz kalma, cinsel şiddete maruz kalma ve ekonomik şiddete maruz kalma ile boşanma davasının kimin tarafından açıldığı durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Boşanma davasını kendisi açan kadınların cinsel şiddete maruz kalma oranının boşanma davası eşi tarafından açılan kadınların yaklaşık olarak 2 katı olması yine ekonomik şiddete maruz kalma oranının boşanma davasını kendisi açan kadınlarda kayda değer bir şekilde yüksek olduğu göz önüne alındığında bu sorunları boşanma davasının açılmasında önemli bir neden olarak düşünebiliriz.

BOŞANMA DAVASI SÜRECİNDE KARŞILAŞILAN PROBLEMLER

Eğitim Durumu

Eğitim durumu ile boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlere bakıldığında ekonomik problemler, psikolojik ve duygusal problemler ve toplumsal baskıyla ilgili problemler ile eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Yüksekokul/üstü mezunu olan katılımcıların boşanma davası sürecinde ekonomik problemlerle ortaokul/lise mezunu ve okur-yazar/ilkokul mezunu gruba göre daha az karşılaşmıştır. Bununla birlikte yüksekokul veya üstü bir okuldan mezun olan 32 katılımcıdan hiçbirisinin toplumsal baskıyla ilgili problemler yaşamadığı, bu anlamda da diğer eğitim gruplarıyla aralarında ciddi farklılıklar olduğu öğrenilmiştir. Bu veriler ışığında eğitim durumu en üst düzeyde olanların ekonomik sorunlardan ve toplumsal baskıdan daha az etkilendiği ve boşanma davası sürecinde bu problem alanlarına karşı daha korunaklı olduğunu söyleyebiliriz.

Bununla birlikte eğitim düzeyinin yükselmesinin boşanma davası sürecinde psikolojik ve duygusal problemlerle karşılaşma hususunda kadınlara herhangi bir olumlu etkisinin olmadığı tam aksine en alt eğitim düzeyindeki grup olan okur-yazar/ilkokul mezunu olan grubun en az oranda psikolojik ve duygusal problemle karşılaşırken en üst eğitim düzeyinde olan yüksekokul veya üstü bir eğitim düzeyinde olan katılımcıların en yüksek oranda psikolojik veya duygusal problemle karşılaştığı görülmüştür.

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden hukuki süreçle ilgili problemler ve güvenlikle ilgili problemler ile eğitim durumu arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Çalışma

Çalışma durumu ile boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlere bakıldığında ekonomik problemler ve toplumsal baskıyla ilgili problemlerle çalışma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Ekonomik problemlerin çalışmayan katılımcılarda çalışan katılımcılara göre daha yüksek bir oranda olduğu, aynı şekilde toplumsal baskı ile ilgili problemlerin de çalışmayan katılımcılarda daha yüksek oranda olduğu, bu durumun çalışan katılımcıların ekonomik anlamda daha güçlü ve bağımsız olduğunu bununla birlikte toplumsal baskı karşısında durabilecek bir konuma sahip olduklarını ve çalışma hayatının kadını bu tür problem alanlarında daha güçlü kıldığını gösterdiği düşünülmektedir.

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden hukuki süreçle ilgili problemler, psikolojik ve duygusal problemler, güvenlikle ilgili problemler, arasında çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Yaş

Yaş durumu ile ekonomik problemler, hukuki süreçle ilgili problemler, psikolojik ve duygusal problemler, güvenlikle ilgili problemler, toplumsal baskıyla ilgili problemler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

21 Yaş altındaki katılımcıların hiçbirinin ekonomik problem ile karşılaşmadığı buna karşın 21-29 yaş, 30-39 yaş ve 40-49 yaş arasındaki katılımcıların yaklaşık % 50 oranında ekonomik problem ile karşılaştığı aynı şekilde 21 yaş altındaki katılımcılardan hiçbirinin hukuki süreçle ilgili problemlerle de karşılaşmadığı öğrenilmiştir. 21-29 yaş arasındaki katılımcıların bu problem alanlarıyla birlikte psikolojik ve duygusal problemler konusunda da en yüksek orana sahip olduğu aynı problem alanlarında 21 yaş altı katılımcı grubunun en düşük orana sahip olduğu öğrenilmiştir.

Bunlarla birlikte 21 yaş altındaki katılımcıların en yüksek oranda güvenlikle ilgili problemle karşılaşan grup olduğu görülmüştür. Aynı şekilde 21 yaş altındaki grubun 21-29 yaş arasındaki gruptan sonra toplumsal baskı ile en fazla karşılaşan grup olduğu görülmüştür. Elde edilen verilerden ekonomik problemler ile karşılaşma oranının düşmesi durumunda hukuki süreçle ilgili problemlerle karşılaşma oranının da düştüğü aynı şekilde güvenlikle ilgili problemler ile karşılaşma ve toplumsal baskıyla ilgili problemlerle karşılaşma oranları arasında doğru orantılı bir ilişkinin olduğu düşünülmektedir.

Sosyal Güvence

Sosyal güvence durumu ile ekonomik problemler, hukuki süreçle ilgili problemler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sosyal güvencesi olmayan katılımcıların sosyal güvencesi olan katılımcılara göre yaklaşık iki katı oranda ekonomik şiddete maruz kaldığı, sosyal güvencesi olan katılımcıların ise sosyal güvencesi olmayan katılımcılara göre dört kat yüksek oranda hukuki sorunla karşılaştığı görülmüştür.

Boşanma davası sürecinde karşılaşılacak problemlerden psikolojik ve duygusal problemler, güvenlikle ilgili problemler, toplumsal baskıyla ilgili problemler ile sosyal güvence durumu arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Boşanma davası sürecinde karşılaşılacak problemlerden ekonomik problemler, hukuki süreçle ilgili problemler, psikolojik ve duygusal problemler, güvenlikle ilgili problemler,

toplumsal baskıyla ilgili problemler açısından daha önce başka bir evliliği olma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Evlenme Yaşı

Eşiyle evlenme yaşı ile toplumsal baskıyla ilgili problemlerle karşılaşma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. 21 yaş ve altı yaş aralığında evlenen katılımcıların, 21-29 yaş aralığında evlenen katılımcılara göre daha yüksek oranda toplumsal baskı ile karşılaştığı, bu durumda genç yaşta evlenen kadınların eğitim durumlarının genel olarak daha alt düzeyde olması ve çalışma hayatına girmemiş olmamaları bunun sonucu olarak ekonomik anlamda kendi kendisini idame ettirebilecek bir durumda olmaması nedeniyle boşanma sürecinde toplumsal baskıya karşı daha dayanıksız olmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden ekonomik problemler, hukuki süreçle ilgili problemler, psikolojik ve duygusal problemler, “güvenlikle ilgili problemler” açısından eşiyle evlenme yaşına göre anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Evlilik Şekli

Evlilik şekilleri ile hukuki süreçle ilgili problemler, psikolojik ve duygusal problemler, güvenlikle ilgili problemler, toplumsal baskıyla ilgili problemler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Toplumsal baskıyla ilgili problemler, psikolojik ve duygusal problemler istemeyerek evlenenlerde isteyerek evlenenlere göre daha yüksek bir oranda bulunmuştur. İstemeyerek evlenme durumunun evliliğin sona ermesinin gündeme geldiği durumlarda kadını boşanma sürecinde daha fazla baskı altına alabileceği ve psikolojik ve duygusal olarak kişiyi daha fazla problemle karşı karşıya getirebileceği düşünülmektedir.

Ayrıca güvenlikle ilgili problemlerin ve hukuki süreçle ilgili problemlerin isteyerek evlenenlerde daha yüksek bir orana sahip olduğu görülmüştür. Bu durumun isteyerek başlanılan bir evlilik sürecinde dahi boşanma aşamasına gelindiğine kadının belli başlı sorunlarla karşılaşabileceğini gösterdiği düşünülmektedir. Boşanma davası sürecinde karşılaşılan problemlerden ekonomik problemlerle evlilik şekilleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

AİLE VEYA EVLİLİK DANIŞMANLIĞI HİZMETİNE GEREKSİNİM DUYMA

Eğitim Durumu

Eğitim durumu ile boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alanların en yüksek oranda bulunduğu grubun ortaokul/lise mezunları olduğu, bununla birlikte bu grubun danışmanlık hizmetini bir gereksinim olarak değerlendirme oranının diğer iki grubun iki katı oranında olduğu, boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma ve buna gereksinim duyma oranının en düşük olduğu grubun okur-yazar/ilkokul grubu olduğu ortaya çıkmıştır.

Çalışmamızda boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı alanların oranı %11,5 bulunmuş olup, Kayma Güneş (2007) 'in “Boşanma Sürecindeki Eşlerin Aile İçi İlişkileri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışmasında boşanma sürecinden önce profesyonel yardım alınması konusunda ulaşılan % 14,1 oranıyla benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Eğitim durumu ile boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alanların en yüksek oranda bulunduğu grubun yüksekokul mezunu/üstü grup olduğu, bununla birlikte boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almayı en yüksek oranda gereksinim olarak değerlendiren grubun ise ortaokul/lise mezunu grup olduğu görülmüştür. Boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı alma oranının eğitim düzeyi yükseldikçe artış gösterdiği sonucuna varılmıştır. Çalışmamızda boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı alanların oranı %8,7 bulunmuş olup, Kayma Güneş (2007) 'in çalışmasında boşanma sürecinde profesyonel yardım alınması konusunda ulaşılan % 15,2 oranına göre farklılık gösterdiği söylenebilir.

Çalışma Durumu

Çalışma durumu ile boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çalışan katılımcıların boşanma davası öncesinde çalışmayanlara göre daha yüksek bir oranda aile danışmanlığı hizmeti aldığı bununla birlikte aile veya evlilik danışmanlığı almaya gereksinim duyduğu halde almayanların oranına bakıldığında (%53,6) ise aile veya evlilik danışmanlığı almaya

gereksinim duyan ama almayan çalışmayan katılımcıların oranının çalışanların oranına göre yaklaşık iki kat fazla olduğu görülmüştür.

Çalışmayan katılımcılarda gereksinim duyduğu halde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alamamanın nedeninin maddi nedenlerle ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Zira aile veya evlilik danışmanlığı almaya gereksinim duyanlardan (50) bu hizmeti alanlar (19) çalışanlarda % 38 oranında iken, çalışmayanlar içerisinde ise aile veya evlilik danışmanlığına gereksinim duyanlardan (58) bu hizmeti alabilenler (6) % 10,3 oranında olmuştur.

Çalışma durumu ile boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Yaş

Yaş durumu ile boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. 21 yaş altındaki katılımcılardan ve 40-49 yaş aralığındaki katılımcılardan hiçbirisinin boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almadığı bununla birlikte 40-49 yaş aralığındaki katılımcıların % 40 oranında bir kısmının danışmanlık hizmeti almaya gereksinim duyduğu halde bu gereksinimini karşılamadığı veya karşılayamadığı öğrenilmiştir. 21-29 yaş aralığındaki katılımcıların en yüksek oranda aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alan grup olduğu bu durumun muhtemelen evliliğin ilk yıllarında olan ilişkilerin sürdürülebilmesi için kadınların profesyonel yardıma daha açık olduğunu gösterdiği düşünülmektedir. Bununla birlikte son yıllarda ve günümüzde aile ve evlilik danışmanlığının çeşitli iletişim kanalları aracılığıyla toplum nezdinde de varlığını kabul ettirmesi nedeniyle iletişim kanallarına en açık durumda olan genç nüfus tarafından daha kolay benimsendiğini söyleyebiliriz.

Yaş durumu ile boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. 21 yaşın altındaki katılımcıların hiçbirisinin aile veya evlilik danışmanlığı alma gereksiniminin olmadığı, bununla birlikte 40-49 yaş aralığındaki kadınların % 32,5'inin gereksinim duyduğu halde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almadığı, 21-29 yaş ve 30-39 yaş aralığındaki kadınlarda boşanma davası sürecinde danışmanlık hizmeti alma oranının % 5-10 arasında olduğu, gereksinim duyma oranlarının ise yaklaşık % 50'ye yakın olduğu göz önüne alındığında aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyanlar arasından sadece küçük bir azınlığın bu hizmetten faydalandığı söylenebilir.

Sosyal Güvence

Sosyal güvence durumu ile boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu arasında ve sosyal güvence durumu ile boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumu

Daha önce başka bir evliliği olma durumu ile boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Daha önce başka bir evliliği olma durumu ile boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Mevcut evliliğinden önce başka bir evliliği olan katılımcıların %23,1'lik kısmı boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alırken mevcut evliliğinden önce başka bir evliliği olmayan katılımcılarda bu oran % 3,1 olarak belirlenmiştir. Aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duyma durumu ölçüt alındığında ise aradaki uçurum büyük ölçüde kapanmış ve daha önce evliliği olan kadınlarda % 50 olan oran, daha önce evliliği olmayanlarda % 41,6 olmuştur.

Daha önce evlenmiş olan kadınlarda daha yüksek oranda çıkan danışmanlık gereksinimini karşılama eğiliminin nedenini daha önce yaşamış oldukları boşanma deneyimi nedeniyle mevcut evliliklerini sağlıklı bir şekilde sürdürebilmek amacıyla dışarıdan profesyonel destek almaya daha açık olmalarıyla açıklayabiliriz.

Evlilik Şekilleri

Evlilik şekilleri ile boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İstemeyerek evlenenlerde boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alanların oranı % 47,4 iken, isteyerek evlenenlerde bu oran % 8,2 olmuştur.

Evlilik şekilleri ile boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken eşiyle evlenme yaşı ile boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

HUKUKİ BİLGİ DÜZEYİ

Eğitim

Eğitim durumu ile 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olma durumu arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Ortaokul veya lise mezunu olanlar arasında kanun hakkında bilgisinin olduğunu ifade edenlerin oranı en yüksektir. Kısmen bilgi sahibi olanların da bilgi sahibi olanlara dahil edilmesi durumunda yüksekokul/üstü mezunu olan kadınların kendilerini bilgili görme konusunda en ön sıraya yükseldikleri gözlenmektedir. Kanun hakkında bilgi sahibi olmadığını belirtenlerin oranına bakıldığında yüksekokul/ üstü mezunu olan kadınların % 18,8'inin kanun hakkında bilgi sahibi olmadığı, ortaokul/lise mezunlarının ise % 53,5'inin kanun hakkında bilgi sahibi olmadığı, okur-yazar ve ilkököl mezunlarının ise %91,8'inin kanun hakkında bilgi sahibi olmadığı görülmüştür. Bu veriler ışığında eğitim düzeyinin yükselmesiyle birlikte kanun hakkında bilgi sahibi olma oranının arttığı söylenebilir.

Yaş

Yaş durumu ile 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaş durumuna göre kanun hakkında bilgi sahibi olanlar incelendiğinde 21 yaş altı kadınların en yüksek oranda bilgi sahibi olan yaş grubu olduğu, bununla birlikte kısmen bilgi sahibi olanların da bilgi sahibi olanlara dahil edilmesi durumunda 30-39 yaş aralığındaki kadınların daha yüksek oranda bilgi sahibi oldukları söylenebilir. Bununla birlikte 21-29 yaş arasındaki kadınların % 90 gibi yüksek bir oranla kanun hakkında bilgi sahibi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumu

Daha önce başka bir evliliği olma durumu ile 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Daha önce evliliği olmayanların daha önce evliliği olanlara göre daha yüksek oranda bilgi sahibi olduğu görülmüştür. Kısmen bilgi sahibi olanların da bilgi sahibi olanlara dahil edilmesi durumunda ise daha önce evliliği olanların 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olma oranının daha önce evliliği olmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Evlenme Yaşı

Evlenme yaşı ile 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun hakkında bilgi sahibi olma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. 21 yaş altı kadınların daha yüksek oranda bilgi sahibi oldukları bununla birlikte kısmen bilgi sahibi olanların da bilgi sahibi olanlara dahil edilmesi durumunda 21 yaş üstü kadınların daha yüksek bir orana sahip olduğu öğrenilmiştir.

4320 SAYILI KANUN KAPSAMINDAKİ TEDBİRLERDEN YARARLANMA VE KARŞILAŞTIĞI ŞİDDET OLAYI SONRASINDA GİRİŞİMDE BULUNMA DURUMU

Eğitim Durumu

Eğitim durumu ile 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerden yararlanma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Eğitim durumuna göre 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlanma durumu incelendiğinde ortaokul veya lise mezunu olan yaş grubunun en yüksek oranda bu kanunun tedbirlerinden yararlandığı görülmüştür. Tedbirlerden yararlanan 22 kadına karşın, tedbirlerden yararlanmayan kadınların bir kısmının ekonomik, duygusal/sözlü veya psikolojik şiddete maruz kaldığı buna karşın tedbirlerden yararlanmadığını belirtmektense şiddete maruz kalmadığını belirttiği, bu nedenle tedbirlerden yararlanmayanların oranının düştüğü söylenilebilir. Kadınların tedbirlerden yararlanmadım demektense şiddet olayıyla karşılaşmadım demesinin yaşadığı şiddeti içselleştirmesi ve yaşadığı şiddet olayı nedeniyle herhangi bir girişimde bulunmayı düşünmemesinden kaynaklandığı bununla birlikte yaşadıkları duygusal/sözel, ekonomik ve psikolojik şiddet çeşitlerini tam anlamıyla şiddet kategorisine tanımlamamış olmasının da bu durumda etkili olduğu düşünülmektedir.

Eğitim durumu ile karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu arasında ve çalışma durumu ile karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Çalışma Durumu

Çalışma durumu ile 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerden yararlanma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çalışmayan kadınlarda 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerden yararlanma oranının çalışan kadınlara oranla ciddi bir fark olmasa da daha yüksek olduğu görülmüştür.

Yaş

Yaş durumu ile 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerden yararlanma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. 30-39 yaş arasındaki kadınların dışındaki yaş gruplarından herhangi birisinin 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerden yararlanmadığı, tedbirlerden yararlanan 22 kadının da 30-39 yaş aralığında olduğu görülmüştür.

Yaş durumu ile karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında en yüksek oranda girişimde bulunan yaş grubunun 30-39 yaş arasındaki yaş grubu olduğu öğrenilmiştir. 21 yaş altı grubun ise en düşük oranda girişimde bulunan grup olduğu görülmektedir.

Sosyal Güvence

Sosyal güvence durumu ile 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerden yararlanma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sosyal güvencesi olan kadınların 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerden daha yüksek bir oranda yararlandıkları görülmüştür.

Sosyal güvence durumu ile karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Daha Önce Başka Bir Evliliği Olma Durumu

Daha önce başka bir evliliği olma durumu ile 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerden yararlanma durumu arasında, evlilik şekilleri ile 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerden yararlanma durumu arasında ve evlenme yaşı ile 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerden yararlanma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Daha önce başka bir evliliği olma durumu ile karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Daha önce başka bir evliliği olan kadınların karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma oranının daha önce başka bir evliliği olmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durumun daha önce başka bir evlilik geçirmiş kişilerin karşılaştıkları durumlar konusunda daha deneyimli ve girişimde bulunmaya açık olmasından kaynaklı olduğu düşünülebilir.

Evlilik Şekilleri

Evlilik şekilleri ile karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. İstemeyerek evlenenlerde karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu isteyerek evlenenlere göre daha yüksek bir orandadır.

Evlenme Yaşı

Evlenme yaşı ile karşılaştığı bir şiddet olayı sonrasında herhangi bir girişimde bulunma durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Eşiyle 21 yaşından önce evlenen kadınların, eşiyle 21 yaşından sonra evlenen kadınlara göre karşılaştıkları bir şiddet olayı sonrasında daha yüksek oranda girişimde bulundukları görülmüştür.

HUKUKİ YARDIM ALMA ve HUKUKİ SİSTEMLE İLGİLİ DÜŞÜNCELER

Eğitim

Eğitim durumu ile boşanma davası sürecinde bir avukattan hukuki yardım alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yüksekokul/üstü mezunlarının boşanma davası sürecinde çok büyük oranda bir avukattan hukuki yardım aldıkları öğrenilmiştir. Bununla birlikte kadınlarda hukuki yardım alma oranının genel olarak da oldukça yüksek olduğu, bu durumda örneklem olarak seçilen katılımcıların büyük çoğunlukla velayet, sulh imkanı gibi nedenlerle uzmanlara gönderilen dosyalardan gelmesinin de etkili olduğu düşünülmektedir.

Çalışma

Çalışma durumu ile boşanma davası sürecinde bir avukattan hukuki yardım alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Sosyal güvence durumu ile boşanma davası sürecinde bir avukattan hukuki yardım alma durumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sosyal güvencesi olmayan katılımcıların sosyal güvencesi olan kadınlara göre daha fazla hukuki yardım aldığı, sosyal güvencesi olmayan kadınların adli yardım talebiyle ücretsiz avukat edinme hakkının bulunduğu, bu nedenle hukuki yardım alan kadınların sosyal güvencesi olmayanlarda daha yüksek orana sahip olduğu düşünülmektedir.

Yaş

Yaş durumu ile yasaları ve adli sistemi kadınların haklarını koruyabilmesi konusunda yeterli bulma durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır. 21 yaşın altındaki grup çok büyük oranda yasaları ve adli sistemi kadın hakları hususunda yeterli bulmaktadır. 40-49 yaş arasındaki yaş grubu ise yasaları ve adli sistemi kadın hakları açısından en yetersiz bulan gruptur. Kadınların yaşları azaldıkça adli sisteme ve yasalara olan güven artarken, kadınların yaşları arttıkça adli sisteme ve yasalara olan güven azalmaktadır.

ÖNERİLER

1. Aile mahkemelerinin alt yapısı işlevi görecektir aile danışma büroları gibi kurumlar aracılığıyla boşanan kadınlara hukuki süreçte ve hukuki süreç sonrasında da profesyonel meslek elemanlarınca danışmanlık hizmeti verilmesi yararlı olacaktır.
2. Şiddete maruz kalmış olan ve profesyonel desteğe ihtiyaç duyan boşanma davası görülen kadınların boşanma davası sürecinde ve evlilik sonrasındaki süreçte alabilecekleri hizmetlerin koordine edilmesi ile ilgili olarak aile mahkemeleri bünyesinde psikolog, sosyal hizmet uzmanı / sosyal çalışmacı, pedagog gibi meslek elemanlarından oluşacak kadın danışma büroları açılmalıdır.
3. Aile mahkemelerine başvuran ve boşanan kadınları, oluşturulacak bir koordinasyon merkezi aracılığıyla İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve Belediyeler vasıtasıyla kurulacak kadın danışma merkezlerine yönlendirmek ve buralarda istek dahilinde mesleki eğitim verilmelidir.
4. Katılımcı kadınlar tarafından ciddi oranda bir gereksinim olarak kabul edilen aile ve evlilik danışmanlığı hizmetlerinin toplumun daha geniş katmanlarının da yararlanabileceği şekilde yaygınlaştırmak için yeni aile danışma merkezlerinin açılmalıdır.
5. Fiziksel anlamda ve yönetsel anlamda aile mahkemelerinin özerkleşmesi ve özellikle büyük şehirlerde aile mahkemelerinin büyük bir adliyede toplanması yerine şehrin çeşitli yerlerinde çocukların ve kadınların kendilerini daha rahat hissedebileceği mekanlar olarak yeni aile mahkemelerinin kurulmalıdır.

KAYNAKÇA

Abalı, S. (2006). Boşanmak İçin Başvuran Kadınların Evlilikteki Cinsel Yaşamlarını Boşanma Nedeni Olarak Görme Durumları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Ağçay, G. (2009). Sakarya İlindeki Kadınların Aile İçi Şiddete Uğrama Durumları ve Yasal Sorumlulukları Hakkındaki Bilgi Düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı. (2003). Aile Mahkemeleri. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayını.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. (2005). Aile Rehberi. Ankara: Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. (2009). Boşanma Nedenleri Araştırması. Ankara: Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları.

www.aile.gov.tr

Altınay, A. ve Arat, Y. (2008). Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet, (2.Baskı) İstanbul: Punto Baskı Çözümleri.

Anıl, Y. Ş. (2008) Boşanma Sebebi Olarak Evlilik Birliğinin Temelinden Sarsılması (1.Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.

Arıkan Ç. (1996). Halkın Boşanmaya İlişkin Tutumları, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara.

Arın, C. (1996). Kadına Yönelik Şiddet. Cogito Üç Aylık Düşünce Dergisi, Sayı 6-7.

Baykal, T. (1998). Ailede Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet, Bu Şiddete İlişkin Tutumlar ve Kişinin Şiddet Yaşantısı. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Baktır, S. (2003). Aile Mahkemeleri, Yetkin Yayıncılık, Ankara.

Baltaş, A. ve Baltaş Z. (2006). Stres ve Başetme Yolları, (23. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Büyüköztürk, Ş. (2005), Anket Geliştirme, 01.09.2010.

[http:// www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_2/133-151.pdf](http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_2/133-151.pdf).

Camuz, F. (2007). Hatay Samandağ İlçesinde Farklı Etnik Gruplarda Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Cılga, İ. (2002). Aile mahkemeleri tasarısı üzerine bir değerlendirme. Aile ve Toplum Dergisi. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Çetiner, Ş.G. (2006). Aile İçi Şiddet Yaşayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar ve İntihar Olasılığı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Declaration on the Elimination of Violence against Women, 1993.
<http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r104.htmA/RES/48/104/85thplenarymeeting>,

Demir Akçer, Z. (2006). Aile İçi Şiddete Maruz Kalan Kadınlar; Diyarbakır Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Demircioğlu, N.S. (2000). Boşanmanın, Çalışan Kadının Statüsü ve Cinsiyet Rolü Üzerine Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dindaş, H. (2008). Kadına Yönelik Eş Şiddetinin Sosyoekonomik Durum ve Yaşam Kalitesi ile İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Ersanlı, K. ve Kalkan, M. (2008). Evlilik İlişkilerini Geliştirme Kuram ve Uygulama (1.Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2010). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı.

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi (2008). Kadın Sığınma Evleri Kılavuzu.

Karınca, E. (2008). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

Karınca, E (2008). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Hukuksal Durum ve Uygulama Örnekleri. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

- Karasar, N. (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi (11.Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, T. (2009). İstanbul’da Yaşayan Boşanmış Kadın ve Erkeklerin Boşanma Deneyimleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kayma Güneş, D. (2007). Boşanma Sürecindeki Eşlerin Aile İçi İlişkileri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karatay, M. Araştırmada Örneklem. 23.11.2010,
<http://80.251.40.59/education.ankara.edu.tr/aksoy/eay/mkaratay.doc>
- Keskin, I. (2007). Boşanmanın Sosyolojik ve Psikolojik Nedenleri ve Boşanmanın Ortaya Çıkardığı Sonuçlar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıçarslan, F. (2010). Çocuk ve Aile Sorunlarının Terapi ile Tedavisi, (2.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kökdemir, D., Demirutku, K., Çırakoğlu, O. C., Işın, G., Muratoğlu, B., Sayın, P., Yeniçeri, Z. (2004). Akademik Yazım Kuralları Kitapçığı. 28.08.2011, elyad.baskent.edu.tr
- Mavili Aktaş, A. (2006). Aile İçi Şiddet, Kadının ve Çocuğun Korunması, (1.Baskı). Ankara: Elma Yayınevi.
- Okutan, N. (2007). Kadına Yönelik Aile içi Şiddet – Van’da Kadınların Şiddet Deneyimleri, Şiddeti Doğuran Koşullar ve Başetme Biçimleri, Şiddetin Kadın Sağlığına Etkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Oy, O. (2008). Boşanma (1.Basım). İstanbul: Beta Basın Yayın Dağıtım.
- Özcan, Ö. (2009). Partneri Tarafından Duygusal ve Fiziksel Şiddete Uğramış ve Uğramamış Kadınların Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öztan, B. (2004). Aile Hukuku, (5.Basım). Ankara: Turhan Kitabevi.

PAHO, (2003). Pan American Health Organization Regional Office of the World Health Organization Violence Against Women, <http://www.paho.org/English/ad/ge/VAW2003.pdf>

Riches, D (1989). Antropolojik Açıdan Şiddet, Çeviren: Hattatoğlu, D, (1.Basım) İstanbul, Ayrıntı Yayınevi.

Sarı, K.S. (2010). Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Şiddet, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sucu, İ. (2007). Boşanmış Kadınların Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrası Toplumsal Kabulleri (Sakarya İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Süzer, F. (2003). Evlenmek Üzere Olan Çiftlerin Kaygı Durumu ve Danışmanlık Gereksinimi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Taşkın L. (2004). Uluslararası sözleşmeler ışığında kadının durumu. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 8 (2), 16.

Türkiye İstatistik Kurumu, (2009). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, Marriage and Divorce Statistics.

Yavuzer, H. (2009). Evlilikte Kişilerarası İlişkiler ve İletişim Becerileri. Evlilik Okulu (3. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yıldırım, A. (1998). Sıradan Şiddet, Türkiye'ye Özgü Olmayan Bir Sorun: Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları (1.Baskı) İstanbul: Boyut Yayınları.

Yörükoğlu, A. (2007). Aile ve Çocuk (7.Baskı) İstanbul: Özgür Yayınları.

Yörükoğlu, A. (1994). Çocuk Ruh Sağlığı, İstanbul: Özgür Yayınları. (IŞIL KESKİN)

World Health Organization, (2002). World Report on Violence and Health: Summary. Geneva.

www.ksgm.gov.tr

www.unicef.org/turkey

Ek-1 Anket

ANKET

“Aile Mahkemelerinde Boşanma Davası Görülen Kadınların Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu” başlıklı bir araştırma yapmaktayım. Bu araştırmanın amacı İzmir Aile Mahkemelerinde boşanma davası sürmekte olan kadınların boşanma davası sürecinde karşılaştıkları zorluklar, yaşadıkları sorunlar, eşleri tarafından şiddete uğrayıp uğramama durumlarını ortaya koymaktır. Bilimsel araştırma amacı ile yapılan bu çalışmada kişisel bilgiler açıklanmayacak ve gizli kalacaktır. Soruları samimiyetle cevaplandırmanız, ülkemizde kadına yönelik şiddet ve boşanmalar konusunda yapılacak çalışmalara ve kaynaklara yol göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Katkı ve ilginiz için teşekkürler.

Araştırmacı

Onur UÇAR

Dokuz Eylül Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Aile Eğitimi ve Danışmanlığı ABD

1- Kaç Yaşındasınız?

1() 18-20 2() 21-29 3() 30-39 4() 40-49 5() 50 ve üzeri

2- Eğitim durumunuz nedir?

1() Okur-yazar değil

4() Ortaokul veya ilköğretim mezunu

2() Okur-yazar

5() Lise mezunu

3() İlkokul mezunu

6() Yüksekokul veya üniversite mezunu ve üstü

3- Halen evde veya ev dışında gelir getiren bir işte çalışıyor musunuz?

1() Evet

2() Hayır

4- Daha önce hiç çalıştınız mı? Eğer çalıştıysanız çalışma durumunuz nedir?

1() Memur

2() İşçi

3() Emekli

4() İş yeri sahibi

5() Diğer

6() Hiç çalışmadım

5- Sosyal güvence durumunuz nedir?

1() Herhangi bir sosyal güvencem yok

2() Emekli Sandığı veya SSK

3() Bağ-Kur

4() Yeşil Kart

6- Yaşamınızın en uzun süresini nerede geçirdiniz?

1() Köy

2() Kasaba

3() Kent

4() Yurt dışı

7- Boşanma davanızın devam ettiği eşinizden önce başka bir evliliğiniz oldu mu?

1() Evet defa

2() Hayır

8- Şu andaki eşinizle nasıl evlendiniz?

1() Tanışıp anlaşılarak

2() Görücü usulü / İsteyerek

3() Görücü usulü / İstemeyerek

4() Diğer.....

9- Şu andaki eşinizle kaç yaşında evlendiniz?

10- Çocuğunuz var mı?

(Cevabınız evet ise lütfen çocuk sayısını belirtiniz)

1() Evet.....

2() Hayır

11- En küçük çocuğunuz kaç yaşında?

1() 5 yaş altı

4() 15-19 yaş arası

2() 5-9 yaş arası

5() 20 yaş ve üzeri

3() 10-14 yaş arası

6() Çocuğum yok

12- Boşanma davasının açılmasının neden veya nedenleri nelerdir?

(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

1() Şiddetli Geçimsizlik

2() Ekonomik Sorunlar

3() Eş tarafından şiddete maruz kalma

4() Aldatılma

5() Diğer.....

13- Boşanma kararı kim tarafından alındı?

- 1() Birlikte alındı
- 2() Eşim tarafından
- 3() Benim tarafından
- 4() Diğer

14- Boşanma davası kim tarafından açıldı

- 1() Eşim tarafından
- 2() Benim tarafından

15- Boşanma davası sürecinde bir avukattan hukuki yardım aldınız mı?

- 1() Evet
- 2() Hayır, çünkü.....

16- Boşanma davası sürecinde nerede ikamet ettiniz?

- 1() Evliliğim boyunca yaşadığım evde
- 2() Kendi ailemin yanında ikamet ettim
- 3() Yeni bir eve taşındım
- 4() Arkadaşlarımla yanına taşındım
- 5() Diğer.....

17- Boşanma davası sürecinde çocuklar kimin yanında kaldı?

- 1() Çocuklar benim yanımda kaldı
- 2() Çocuklar eşimin yanında kaldı
- 3() Çocukları eşimle aramızda paylaştık
- 4() Sosyal hizmetler aldı
- 5() Çocuklar eşimin akrabalarının yanında kaldı

6() Çocuklar benim akrabalarımın yanında kaldı

7() Diğer.....

8() Çocuğu Yok

18- Boşanma sürecinde eşiniz nerede kaldı?

1() Benimle birlikte evimizde

2() Yeni eve taşındı

3() Arkadaşlarının yanına taşındı

4() Sevgilisinin yanına taşındı

5() Akrabalarının yanına taşındı

6() Kendi evinde kaldı

7() Diğer.....

19- Boşanma davası sürecinde ne gibi sorunlarla karşılaştınız?

(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

1() Ekonomik temelli sorunlar

2() Hukuki süreçle ilgili sorunlar

3() Psikolojik ve Duygusal sorunlar

4() Güvenlik sorunları

5() Toplumsal Baskı

6() Diğer.....

7() Herhangi bir sorunla karşılaşmadım

20- Boşanma davası sürecinde yaşadığınız ekonomik temelli sorunlar nelerdir?

(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- 1() Evin temel ihtiyaçlarını karşılayamamak
- 2() Çocukların ihtiyaçlarını karşılayamamak
- 3() Kendi kişisel ihtiyaçlarını karşılayamamak
- 4() Diğer.....
- 5() Ekonomik sorunum olmadı

21- Boşanma davası sürecinde hukuki süreçle ilgili yaşadığınız öncelikli sorun nedir?

- 1() Avukat ile ilgili sorunlar
- 2() Hukuki süreçle ilgili tarafları bilgilendirecek ve rehberlik edecek bir danışmanlık hizmetinin olmayışı
- 3() Dava sürecinin uzun sürmesi
- 4() Diğer.....
- 5() Herhangi bir sorun yaşamadım

22- Boşanma davası sürecinde ne tür güvenlik problemleri yaşadınız?

(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

- 1() Eşim tarafından rahatsız edildim
- 2() Eşimin ailesi tarafından rahatsız edildim
- 3() Kendi ailem tarafından rahatsız edildim
- 4() Komşularım tarafından rahatsız edildim
- 5() İş yerindekiler tarafından rahatsız edildim
- 6() Diğer.....
- 7() Rahatsız edilmedim

23- Boşanma davası öncesinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duydunuz mu?

- 1() Evet gereksinim duydum ve aldım
- 2() Evet gereksinim duydum ama almadım
- 3() Hayır gereksinim duymadım ve almadım
- 4() Hayır gereksinim duymadım ama aldım

24- Boşanma davası sürecinde aile veya evlilik danışmanlığı hizmeti almaya gereksinim duydunuz mu?

- 1() Evet gereksinim duydum ve aldım
- 2() Evet gereksinim duydum ama almadım
- 3() Hayır gereksinim duymadım ve almadım
- 4() Hayır gereksinim duymadım ama aldım

25- Boşanma davası sürecinde çiftlere aile danışmanlığı hizmeti verilmesinin

çiftlerin ilişkisine nasıl etkisi olur?

1() Olumlu etkileri olur

2() Olumsuz etkileri olur

3() Herhangi bir etkisi olmaz

26- Yasaların ve adli sistemin mevcut haliyle boşanma sürecinde kadınların

haklarını koruyabildiğini düşünebiliyor musunuz?

1() Evet 2() Hayır 3() Kısmen

27- 4320 sayılı “Ailenin Korunmasına Dair Kanun” hakkında herhangi bir bilginiz

var mı?

1() Evet 2() Hayır 3() Kısmen

28- Evliliğiniz süresince eşiniz tarafından maruz bırakıldığınız bir şiddet olayı

sonrasında maruz kaldığınız şiddetten kurtulmak için herhangi bir girişimde

bulundunuz mu?

1() Evet, bulundum

2() Hayır, bulunmadım

3() Herhangi bir şiddet olayıyla karşılaşmadım

29- Nasıl bir girişimde bulundunuz?

1() Hukuki yollara başvurdum.

2() Çevremden yardım aldım.

3() Karakola başvurdum

4() Herhangi bir girişimde bulunmadım

5() Diğer.....

6() Şiddet olayı ile karşılaşmadım

30- 4320 sayılı kanun kapsamındaki tedbirlerin herhangi birinden yararlandınız mı?

1() Evet

2() Hayır

3() Şiddet olayı ile karşılaşmadım

31- Aşağıdaki tedbirlerin hangisinden veya hangilerinden yararlandınız?

1() Şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmaması

2() Konuttan uzaklaştırma

3() Eşyalara zarar vermemesi

4() İletişim vasıtalarıyla rahatsız etmemesi

5() Silah ve benzeri araçları kolluğa teslim etme

6() Ortak konutta sarhoşluk veya uyuşturucu kullanmama

7() Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurma

8() Yararlanmadım

32- Eşiniz tarafından evliliğiniz süresince hiç fiziksel şiddet gördünüz mü?

Ne şekilde? **(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)**

1() Hayır

2() Evet, itip- kakma şeklinde

3() Evet, saç çekme şeklinde

4() Evet, el- yumruk vurma şeklinde

5() Evet, tekme atma şeklinde

6() Evet, sopa vb. cisimle vurma şeklinde

7() Evet, bıçak-ateşli silah şeklinde

8() Diğer.....

33- Evliliğiniz süresince fiziksel şiddete maruz kalma sıklığınız nedir?

1() Hemen hemen hergün

2() Haftada bir iki kez

3() Ayda bir- iki kez

4() Yılda bir-iki kez

5() Hayatımda bir kez

6() Fiziksel şiddetle karşılaşmadım

7() Diğer

34- Evliliğinizde fiziksel şiddetin başlangıç zamanı?

1() Evliliğin ilk ayları 2() Evliliğin ilk yılı

3() 2-5. Yıl

4() 6-10. yıl

5() 11-15.yıl

6() 16.yıl ve üzeri

7() Evlilik öncesi

8() Hiç fiziksel şiddetle karşılaşmadım 9() Diğer.....

35- Evliliğiniz süresince eşiniz size aşağılayıcı, onur kırıcı davranışlarda (duygusal/sözel şiddet) bulundu mu?

(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

1() Hayır

2() Evet, bağırma şeklinde

3() Evet, hakaret şeklinde

4() Evet, küfür şeklinde

5() Evet, küçümseme/aşağılama/alay etme şeklinde

6() Evet, yaptıklarını sürekli beğenmeme/yetersiz olduğunu söyleme şeklinde

7() Evet, tehdit veya korkutma şeklinde

8() Evet, aşırı kıskançlık şeklinde

9() Diğer

36- Evliliğiniz süresince duygusal / sözel şiddete maruz kalma sıklığınız nedir?

1() Hemen hemen hergün

2() Haftada bir iki

3() Ayda bir- iki

4() Yılda bir-iki

5() Hayatımda bir kez

6() Duygusal / sözel şiddetle karşılaşmadım

7() Diğer

37- Evliliğinizde duygusal / sözel şiddetin başlangıç zamanı?

1() Evliliğin ilk ayları

2() Evliliğin ilk yılı

3() 2-5. Yıl

4() 6-10. yıl

5() 11-15.yıl

6() 16.yıl ve üzeri

7() Evlilik öncesi

8() Hiç duygusal / sözel şiddetle karşılaşmadım

9() Diğer.....

38- Eşiniz tarafından evliliğiniz süresince istemediğiniz bir cinsel davranışa

(cinsel şiddete maruz kaldınız mı?

(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

1() Hayır

2() Evet, istemediğim halde cinsel ilişkiye zorlama şeklinde

3() Evet, istediğim halde cinsel ilişkiye girmeme şeklinde

4() Evet, istemediğim türden ilişkiye girme şeklinde

5() Diğer.....

39- Evliliğiniz süresince cinsel şiddete maruz kalma sıklığınız nedir?

1() Hemen hemen hergün

2() Haftada bir iki kez

3() Ayda bir- iki kez

4() Yılda bir-iki kez

5() Hayatımda bir kez

6() Hiç cinsel şiddetle karşılaşmadım

7() Diğer

40- Evliliğinizde cinsel şiddetin başlangıç zamanı?

1() Evliliğin ilk ayları

2() Evliliğin ilk yılı

3() 2-5. Yıl

4() 6-10. yıl

5() 11-15.yıl

6() 16.yıl ve üzeri

7() Evlilik öncesi

8() Hiç cinsel şiddetle karşılaşmadım

9() Diğer.....

41- Eşiniz tarafından evliliğiniz süresince ekonomik şiddete maruz kaldınız mı?

(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

1() Hayır

2() Evet, ihtiyacım kadar para vermemek şeklinde

3() Evet, istemeden para vermemek şeklinde

4() Evet, kazancımı benim isteğim dışında almak şeklinde

5() Diğer.....

42- Evliliğiniz süresince ekonomik şiddete maruz kalma sıklığınız nedir?

- 1() Hemen hemen hergün
- 2() Haftada bir iki kez
- 3() Ayda bir- iki kez
- 4() Yılda bir-iki kez
- 5() Hayatımda bir kez
- 6() Hiç ekonomik şiddetle karşılaşmadım
- 7() Diğer

43- Evliliğinizde ekonomik şiddetin başlangıç zamanı?

- 1() Evliliğin ilk ayları 2() Evliliğin ilk yılı 3() 2-5. Yıl
- 4() 6-10. yıl 5() 11-15.yıl 6() 16.yıl ve üzeri
- 7() Evlilik öncesi 8() Hiç ekonomik şiddetle karşılaşmadım 9() Diğer.....

44- Eşiniz tarafından evliliğiniz süresince hiç psikolojik şiddete maruz

kaldınız mı ?

- 1() Hayır
- 2() Evet, bir eşyayı fırlatma ve kırma şeklinde
- 3() Evet, duvar, kapı vb. tekmeleme şeklinde
- 4() Evet, konuşurken parmakla tehdit etme şeklinde
- 5() Evet, bakış ve tehditlerle sindirme şeklinde
- 6() Evet, evden kovmak veya evden ayrılmakla tehdit şeklinde
- 7() Diğer.....

45- Evliliğiniz süresince psikolojik şiddete maruz kalma sıklığınız nedir?

- 1() Hemen hemen hergün
- 2() Haftada bir iki kez
- 3() Ayda bir- iki kez
- 4() Yılda bir-iki kez
- 5() Hayatımda bir kez
- 6() Psikolojik şiddetle karşılaşmadım
- 7() Diğer

46- Evliliğinizde psikolojik şiddetin başlangıç zamanı?

- 1() Evliliğin ilk ayları 2() Evliliğin ilk yılı 3() 2-5. Yıl
- 4() 6-10. yıl 5() 11-15.yıl 6() 16.yıl ve üzeri
- 7() Evlilik öncesi 8() Hiç psikolojik şiddetle karşılaşmadım 9() Diğer.....

***** Anket hazırlanırken aşağıdaki araştırmalarda kullanılan görüşme formlarından da yararlanılmıştır.**

Ağçay, G. (2009), Sakarya İlindeki Kadınların Aile İçi Şiddete Uğrama Durumları ve Yasal Sorumlulukları Hakkındaki Bilgi Düzeyleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Camuz, F. (2007), Hatay Samandağ İlçesinde Farklı Etnik Gruplarda Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Demir Akçer, Z. (2006), Aile İçi Şiddete Maruz Kalan Kadınlar; Diyarbakır Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özcan, Ö. (2009), Partneri Tarafından Duygusal ve Fiziksel Şiddete Uğramış ve Uğramamış Kadınların Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ek-2 AraştırmaUygulama İzni

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Personel Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.PER.0.00.00.03/1085

17/02/2011

Konu : Tez Çalışması

İZMİR CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞINA

Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 26/01/2011 tarihli ve 144 sayılı yazısı ile Üniversiteleri Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Onur Uçar'ın "Boşanma Davası Görülen Kadınların Eş Şiddetine Maruz Kalma Durumu" konulu tez çalışmasında İzmir Aile Mahkemelerinde uygulama yapma talebinde bulunmuştur.

İzmir Aile Mahkemeleri Hâkimlerinin uygun görmesi hâlinde ilgilinin tez çalışması kapsamında uygulama yapmasının uygun görüldüğü hususunda, Bilgi ve gereğini rica ederim.

Muhammed ÜRGÜP

Hâkim

Bakan a.

Genel Müdür Yardımcısı

S. Öle
V.03/03/2011
İZMİR C. BAŞSAVCISI

672

Eki Kapalı Zarf

Vekaletler Cad.No:6 Bakanlıklar 06659 ANKARA

Ayrıntılı bilgi için irtibat:

E-posta : pgen@adalet.gov.tr

Telefon (0312) 414 63 19-20 Faks: (0312) 414 60 66

S.G.ADAY Şef - C.ÇERÇİ Şube Müdürü

